CIMELIA
Qu 5337
kat. komp.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0015394
5337
CIMELIA

Cim. P. 190

Dar H. Bukowskiego z Sztokholmu (II egz)

1887. A. 530.

Dwie różne edycye z jednego roku. Na jednéj, na ostatniej stronicy znachodzi się miejsce druku i rok, za nazwiskiem drukarza; na drugiéj tego braknie.

Cim. Gu. 5337.

Bibl. Jag.

MANDATA SERENISSIMI POTENTISSIMIQVE PRINCIPIS, DOMINI SIGISMVNDI, SVECIÆ ET POLONIÆ &c. Regis. NEC NON DOMINORVM SENATORVM, PROCERVM ET Ordinum inclyti Regni POLONIAE, Magniq; Ducatus Lithuaniæ &c.

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, Dominum CAROLVM, REGNI SVECIAE &c. HAEREDITARIVM PRINCIPEM & GVBERNATOREM, Sudermanlandiæ &c. DVCEM, eiusdemq; Regni Dominos Consiliarios & Status.

EXPOSITA PER ILLVSTRES MAGNIFICOS ET GENEROSOS DOMINOS, ERICVM BRAHE, Comitem in VViſingsburg, & ARVIDVM GVSTAVI in Buchzholm, Legatos Suecos: Nec non STANISLAVM DZIALINSKY, Caſtellanum Elbingenſem, STANISLAVM CZYKOVVSKY, terræ Cracouienſis Succammerarium, & NICOLAVM SAPIEHA, Secretarium Regium, Oratores Polonos.

ET RESPONSVM

Ab ante nominato Principe CAROLO, Regniq; Sueciæ Senatoribus & Ordinibus, ijsdem Oratoribus Polonis datum, cui acceßit APOLOGIA Decreti SVDERCOPENSIS. &c.

ANNO M. D. XCVI.

ORATIO

NOMINE ILLVSTRISSIMI REVERENDISSIMIQVE SENATVS: Nec non Illustrium, Magnificorum, Generosorum, ac amplissimorum, Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordinum omnium. A Magnificis & Generosis, STANISLAO DZIALINSKY, Castellano Elbingensi, STANISLAO CZYKOVVSKY, Succammerario Cracovienſi generali, &c. &c. Et NICOLAO SAPIEHA, &c. Secretario Regio, Oratoribus.

HABITA

AD

ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM ac Dominum, Dnum: CAROLVM, Sudermanlandiæ, &c. &c. &c. DVCEM.

AC

ILLVSTRES, MAGNIFICOS ET GENEROSOS REGNI SVECIAE SENATORES ac Consiliarios REGIAE MAIESTATIS nobilissimos, &c.

STOCHOLMIAE die VI. Octobr: Anno M. D. XCVI.

gih. Jag.

Then ORATION, Som vpå the Högborne / Högwördigeste / thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens / Rijkes Rådz: Sampt the Edle / Welborne och Wälbördige / samme Rijkes och Storfurstendömes Ständers wägne / bleff hållen / aff the Wälborne och Wälbördige / STANISLAO DZIALINSKY / Castellan vthi Elbingen / etc. STANISLAO CZYKOWSKY / vnder Cammererer i Crakow / etc. och NICOLAO SAPIEHA / Konunglig Secreterer / etc.

Til

Then Högborne Furste och Herre / Her CARL / etc / etc. Hertigh til Sudermanneland / etc. etc. etc.

Och

The Edle / Wälborne och Wälbördige Herrer / thette Konungerijkes Sweriges / Rijkes Rådh.

Vthi Stockholm then 6. Octobr: Anno M. D. XCVI.

ILLVSTRISSIME PRINCEPS:

ILLVSRES, MAGNIFICI, GENEROSI Domini, clarißimi hujus Regni SVECIÆ Senatores, ac Conßiarij prudentißimi, &c.

INCLITI REGNI POLONIAE, Magnicq; Ducatus LITHVANIAE, Illuſtriſsimi, Reuerendiſsimi, Illuſtres, Reuerendi, Magnifici ac Generoſi Domini, Senatores ac Proceres, Cæterarumcq; Regno Poloniæ, Magnoq; Ducatui adiunctarum Prouinciarum, Ducatuum, ac Ciuitatum principaliorum omnium Ordines ampliſsimi, in Conuentu Regni Poloniæ generali VVARSAVIENSI, proximè VVARSAVIAE celebrato, congregati, officiorum ſuorum, amoris fraterni, mutuæcq; humanitatis ac beneuolentiæ ſtudia, Illuſtriſsimæ Celſitudini veſtræ, ac Illuſtribus Magnificis ac Generoſis Dominationibus veſtris, perquàm amicè ac fraternè deferunt.

Ac vti Statum CLARISSIMI huius Regni SVECIAE, & arctiſsima vtrorumcq; Regnorum antiquitus

Högborne Furste:

Edle / Welborne och Welbördige Herrer / thette berömde Konungerijke Sweriges / Rijkes Rådh:

The Högborne / Högwördigeste / Edle / Wördige / Wälborne och Wälbördige / thes läflige Konungerijke Polens och Storfurstedöme Littowens Rådh och Förnämbste / Såsom och alle the andre Polniske Rijkes och Storfurstendöme Littowens *incorporerede* Land och Hertigedömers Ständer / Så wäl som och the förnämbste Städhers Bårgmestere och Rådh / som vpå then Allmennelige nästförledne hålone Rijkzdagh vthi Warsaw haffue församblede warit / Tilbiude E: F: M: och Eders Herligheter / theres wenlige tienst / kårlige helsen och benägne wilie tilförende.

Och giffue här medh tilkenne / At the Högborne Rijkes Rådh / Så och the Edle / Wälborne och

tiquitus (& nunc eò arctiore quò vnius capitis membra nos esse profitemur) coniunctione, Illustrissimi Senatores, amplissimiq; Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ Ordines, non minori cura & sollicitudine, quàm ipsius Regni Poloniæ statum florentissimum semper esse ac permanere posse diutissimè, fraterno ex animo percupiunt ac diuinitùs precantur: Deq; illius felicitate quàm sæpissimè intelligere posse, ante omnia sibi charissimum, acceptissimumq; forè, illudq; imprimis vel maximè omnes in votis se habere, vti hac nostra præsenti testantur Oratione: Ita Illustrissimæ Celsitudini vestræ, ac Illustribus Magnificis & Generosis Dominationibus vestris, vti Regni huius Paterna hæreditate ad Sacram Regiam Maiestatem deuoluti Senatoribus ac Consiliarijs, quorum nempè authoritati, prudentiæ, vigilantiæ ab eadem Sacra Regia Maiestate, fideiq; eorum concreditum, ea qua decet fide administratur ac regitur, tum & ijs omnibus, quorum ex societate constituitur, optimæ ac prosperrimæ valetudinis diuturnitatem: Tum & omnium optimorum ac ad dignitatem Sacræ Regiæ Maiest: tuendam & manutenendam, ac post Regni huius vtilitatem spectantium conatuum successus felicissimos, à DEO ter Opt: Max: ex animo precantur & optant. Hasq; credentiales seu fidei literas ad Illustrissimam Celsitudinem vestram, ac Illustres Magnificos & Generosos Regni huius Senatores & Consiliarios directas, nobis tradidere, quas ea qua decet fide, ac debita cum reuerentia, Celsitudini vestræ, ac Dominationibus vestris Illustribus ac Magnificis offerimus.

ILLV-

Wälbördige thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens Ständer/för then store wenskap/ som begge Rijken emellom aff ålder warit haffuer (hwilken nw myket starckere är/ sedan wij eens krops lemmer åre wordne) thette Rijkes wälstånd/ Icke anners än theres eget Fädernes landz wälferd/ vthaff Gudh Alzmechtigh önske och aff hiertet gerne vnne. Och efter som the medh thenne ORATION tilkenne giffue/ At them thette Rijkes lycklige wälferd/ altijd och synnerligen kär och behageligh är at förnimme/ Så önske the och aff Gudh Alzmechtigh E: F: M: och Eders Herligheeter/ såsom thette H: K: M: s Arffrijkes (hwilket til H: K: M: egenom Arffsrätten fallet är) Rådh/ Hwilkes Authoritet/ Förstånd och Försichtigheet thette Konungerijket aff H: K: M: betrodt är/ och aff hwilke thet medh all trooheet warder föreståndet och regeret/ Så och alle thess och the vaderliggiende Landskapz Inbyggere/ långwarig godh wälmåge/ och til alle the rådhslagh och företagende/ som lände til K: M: s högheetz förswar och thette Rijkes förmering och wälferd/ lycke och framgång. Och haffue wälbemälte Rådh och Ständer/ medhgiffuit oss thette Creditif til E: F: M: och the Edle och Wälborne Herrer thette Konungerijkes Rijkz Rådh/ hwilket wij medh all tilbörlig ödmiukt och wördning/ E: F: M: och Eders Herligheeter här medh öfwerantwarde.

Högbor-

ILLVSTRISSIME PRINCEPS:

ILLVSTRES MAGNIFICI ET GENEROSI Domini, amici charissimi & obseruandi.

CVM PRO EA CONIVNCTIONE QVAE inter nos intercedit, mutuas vtriusq; Regni, ac potissimum Maiestatis Regiæ Domini nostri clementissimi rationes, meritò curæ habere debeamus, non omittendum putauimus, quin in hisce publicis Comitijs habitis consilijs de ijs rebus, quæ ad Regni istius securitatem pertinent, ad Illustritatem quoq; & Magnificas Dominationes vestras, ex Senatorio & Equestri ordine, Legatos mitteremus, viros Illustres & Generosos, STANISLAVM DZIALINSKY, Castellanum Elbingensem, STANISLAVM CZYKOVVSKY, Succammerarium Cracouiensem, & NICOLAVM SAPIEHA, Palatinidem Minscensem, qui cum illis de rebus quibusdam, hoc tempore necessarijs & ad ipsius Sueciæ Regni publica commoda, dignitatemq; Maiestatis Regiæ spectantibus, publicè nostro agant nomine. Erit mutuæ beneuolentiæ & humanitatis, cum amanter eos istic accipi, tum verò & libenter audiri, & fidem in omnibus quæ referent non aliam illis adhiberi, quàm si omnes coram cum Illustritate & Magnificis Dominatio-

HÖGBORNE FURSTE:

Edle / Welborne och Welbördige Herrer / besynnerlige gode wenner.

EFter thet at wij för thet förbund skuld / som emellan oß är / medh rätte om begge Konungeriikens och besynnerligen K: M:s wår nådigeste Herres anliggiende saker och ährender / skole oß wärde late. Therföre haffue wij icke kunnet gå förbij / medh mindre än medhan wij på thenne Allmennelige Rijkzdagh haffue hållet rådhslagh om the saker / som lände til thette Rijkes roligheet: Wij och j lijke mätte haffue möst affärde til Eders F: N: och Eders Herligheeter wäre Sendebudh / både vthaff wårt Medel och aff Ridderskapet / the Edle / Welborne och Welbördige / STANISLAVM DZIALINSKI / Castellan vthi Elbingen / STANISLAVM CZYKOWSKY / vnder Cammereren j Crakow / och NICOLAVM SAPIEHA / Palatinidem Minscensem / hwilke medh E: F: N: och E: H:ter om nögre effter thenne tijdz lägenheet / nödige saker / som lände til Sweriges Rijkes allgemeene nytte och til K: M:s myndigheetz styrkie / vpå wåre wägne handle skole. Hwarföre är thet all godh tilförsicht och benägenheet lijkmätigt / at the icke alleneest bliffue therwenligen vndfängede och trachterede / vthan och wälwilligen hörde: Och at E: F: N: och E: H:ter til alt thet som the wårffuendes warde / lijke troo och läffuen ställe wecke /

minationibus vestris agere possemus, nobis ipsis adhiberent. Fidei autem & officij in Maiestatem Regiam, promptum in ijs omnibus studium, ab Illustritate & Magnificis Dominationibus vestris declarari. Quod quidem nobis planè pollicemur. Nostra porrò studia ipsis quoq; prolixé deferimus, ac eas in felicissimo tranquillissimoq; Regni illius Statu, benè valere cupimus. Datæ VVarsouiæ in publicis Regni Comitijs, die VII. Mensis Maij, Anno Domini 1596.

Illustritatis vestræ,

ac Magnificarum & Generosarum Dominationum vestrarum,

Studiosissimi.

STANISLAVS A KARNKOVV, DEI GRATIA, Archiepiscopus Gnesnensis, Legatus natus, & Regni Poloniæ Primas.

Georgius Cardinalis Radziuilus, Dux in Olyka & Niesvvies, Episcopus Cracouiensis, Dux Senerierisis, Ac Sac: Imp: Rom: Princeps.

Andreas Cardinalis Batthoræus à Szomlio, Administrator perpetuus Episcopatus VVarmiensis in Prussia.

såsom wij ther alle tilstädes wore. Medh hwilket E: F: N: och Eders H:ter och late vpåskine/ all rättrödigheet och trooheet emoot H: K: M: Ther vpå wij och ingelunde twiffle. Tilbiudendes E: F: N: och E: H:ter wår wälwillige benägenheet och alt gätt. Hwilkes wälferd / sampt och Sweriges Rijkes lycklige tilstånd / wij gerne förnimme och önske längwarig bliffue måtte. Giffuit j Warsaw vpå then Allmennelige Rijkzdagh/ then 7. Maij/ Åhr &c. 1596.

Eders Furstlige Nådes

och Eders Herligheeters

wälwillige.

Hyeronimus, Comes à Rosdrozow, Episcopus VVladislauiensis, ac totius Pomeraniæ.

Bernhardus Maciëouius, Episcopus Luceoriensis.

Laurentius Gosliczky, Episcopus Premisliensis.

Petrus Tiliczky, Episcopus Culmensis in Prussia.

Paulus Voluczky, Episcopus Camenecensis.

Ianusius, Dux in Ostrog, Castellanus Cracouiensis, Czerkasiensis, VVlodimiriensisq;, &c. &c. Capitaneus.

Christophorus Radziuilus, Dux in Byerzede, Dubinky, Palatinus Vilnensis, Magni Ducatus Lithuaniæ, generalis exercituum Capitaneus, Ac Sac: Romani Imperij Princeps.

Georgius Mnisseck, Palatinus Sandomirriensis, Leopoliensis, Samboriensis, Sanocensis, &c. &c. Capitaneus.

Nicolaus Christophorus Radziuilus, Dux in Olieka, & Niesiesz, Palatinus Trocensis, Capitaneus Sawliensis, Ac Sac: Romani Imperij Princeps.

Nicolaus Fierley in Dambrouicza, Palatinus Cracouiensis, Nouæ ciuitatis, Kazimiriensisq; Capitaneus.

Hyeronimus Gostomsky de Liezenicze, Palatinus Posnaniensis.

Hyeronimus à Lasko, Palatinus Siradiensis, Mariemborum, Swanenburgensis, &c. Capitaneus in Liuonia.

Stanislaus Minsky, Palatinus Lancicienſis, Plocensis &c. Capitaneus.

Andreas Lesczinsky, de Leszno, Palatinus Brestensis, Cuiauiensis.

Hyeronimus Paris, Palatinus Mazouiæ.

Constantinus Dux Ostrogiæ, Palatinus Kiouiensis.

Iohannes Sieneinsky, Palatinus Podolliæ.

Nicolaus à Dzialin, Palatinus Culmensis in Prussia, Capitaneus Bratianensis.

Ludouicus à Mortangen, Palatinus Pomeraniæ, in Prussia, Capitaneus Pokrziwnicensis.

Ianusius Dux in Zbarak, Palatinus Braslauiensis, Capitaneus Kremenecensis.

Andreas Zauissa, Palatinus Minscensis.

Stanislaus Comes à Tharnow, Castellanus Sandomiriensis, Buscensis, Stobniciensisq; Capitaneus.

Iohannes Konarzky de Kobilienie, Castellanus Calisiensis.

Nicolaus Narruseuicius, Castellanus Samogitiæ.

Petrus Nisciczky, Castellanus Belsensis.

Petrus de Miccow Mis owsky, Castellanus Voinicensis.

Stanislaus Bikowsky, Castellanus Lancicienſis.
Stanislaus Craſinius, Castellanus Podlaſienſis.
Stanislaus à Dzialin, Castellanus Elbingenſis.
Andreas Fierley de Dambrowicza, Castellanus Radomienſis.
Iohannes Oſsowsky, Castellanus Zauischeſtenſis.
Andreas Zebrzidowsky in VVeczburg, Castellanus Sremenſis.
Laurentius Trczinsky, Castellanus Lubaſouienſis.
Iohannes Skarſewsky, Castellanus Iarnouienſis.
Georgius de Konopat, Castellanus Culmenſis.
Stanislaus Golsky, Castellanus Hallicienſis, Capitaneus Barenſis.
Adamus Mniſewsky, Castellanus Liuenſis.
Nicolaus Zebridouius, ſupremus Marſchalcus Regni, Generalis Cracouienſis, Capitaneus Stezicienſis, Lanskorunenſis, Snatisnenſisq;, &c.
Andreas Czarnkouius, Castellanus Naclenſis, Capitaneus Inowladislauienſis.
Andreas Zborouius à Ritſian, Castellanus Biecenſis.

Iohannes Zamoscius, Regni Poloniæ Cancellarius, & exercituum generalis Capitaneus.

Leo Sapieha, magni Ducatus Lithuaniæ Cancellarius, Capitaneus Slonimensis.

Iohannes Tarnowsky, Vicecancellarius Regni Poloniæ.

Gabriel Voina, Vicecancellarius magni Ducatus Lithuaniæ.

Iohannes Fierley de Dambrowicza, Thesaurarius Regni Poloniæ, Lublinensis Capitaneus.

Demetrius Chaleczky, magni Ducatus Lithuaniæ Thesaurarius.

Christophorus Moniuidus in Dorochaostaie, Pocillator magni Ducatus Lithuaniæ, Marschalcus pro tunc Equestris Ordinis & Nunciorum terrestrium nomine, manu propria, &c.

NIHIL VNQVAM NATVRAM (miram aliàs operum suorum artificem) oculis hominum arctiore coniunctionis necessitudine compactum exhibuisse, membris corporis humani proprij sui capitis iudicio & imperio subiecti, ac directi, diffitebitur opinor nemo, PRINCEPS Illustrissime, Senatores ac Consiliarij prudentissimi, cæteriq; viri ornatissimi; Tam arctam enim eorum coniunctionem; talem voluntatum consensum: Mutuam cointelligentiam, miramq; sympathiam eorum experimur, quisq; nostrum in nosbismetipsis indies, vt ex ijs vel minimi articuli periculo commota membra alia, ad ferendum eidem mutuum statim conuolent auxilium: Quanto verò maiore cura & solicitudine eo intenta diriguntur omnia, vt capitis sui dignitatis & salutis conseruandæ præcipuam habeant rationem. Idq; ideò maximè, quia non ignorent, ex capitis vti directoris & Domini sui salute, consilio, prudentia, dignitate, authoritate, salutem communem, dignitatem, fœlicitatemq; totius corporis dependere: Econtra, languente capite, & sua ex præeminentia moto, vel à suis membris in minimis destituto, languere omnia, turbari Ordinem eorum, sequi certam post totius corporis ruinam, ac interitum indubium, Natura vel ipsa, ac post quotidiana (rerum magistra) experientia edocta non ignorent.

NIHILO DISSOLVTIORE AVT remissiore coniunctionis compage, Regnorum ac Rerumpublicarum conciues ac populos vnius Principis imperio subiectos, inter se (si aliàs saluam esse cupiunt Rem-

Jagh meenar / Högborne Furste / Edle och Welborne Herrer Rijkzens Rådh / Så och andre welachtede gode Mån / At ingen rettsinnigh man skal kunne neka / thet naturen / som är een Mesterinne til alle vnderlige werck / haffuer inge ting föreståldt menniskiors ögon / som meere äre tilsammenknippede och föreenede / än som ledemot vthi een menniskeligh kråp / hwilke huffuudes förstånd och regemente vndergiffne äre. Ty wij besinne dagheligen hoos oss sielffue een sådanne föreening och wilies saindrechtigheet och correspondens ware emellan them / At om then ringeste ledemot vthi kråppen stode vthi någen fahre / tå äre the andre ledemoten medh hielpen strax beredde. Men medh huru mykit större vmsorgh och åhoga / beflijte sigh alle samptligen ther om / At huffuudes wördigheet / må för all ting widh macht hålles / hwilket skeer förnämbligen therföre / effter the förnimme / At vthaff huffuudes / lijke som theres Herres och Regents / rådh och förstånd / heele kråpsens welmåge och dignitet henger: Och twert om igen / når huffuudet är swagt / och thes myndigheet förkortet / heller warder aff then ringeste ledh förlåtet / så blijffuer heele lijffuet förswaget / och the andre ledemot förandrede / thervthaff sedan heele kråpsens förderff och vndergångh förorsaket warder / effter som naturen och dagheligh förfarenheet (hwilken all tings Låhremesterrinne är) sådant nogsampt betyger och tilkenne giffuer.

Icke mindre skole och alle Konungeriikes vndersåter och Inbyggere som vnder een Öffuerheet ly-

Rempublicam) cohærere debere, Hoc admiratione digno, prudenti ac prouido naturæ officio admonentur ac edocentur omnes facilè, ut amoris, concordiæq; vinculis, quasi concatenati esse videantur, pacem tranquillitatemq; perpetuam inuicem alant, Nihil periculi alteri eorum imminentis, non suum periculum iudicent, Illudq; pro virili ope, consilio, & auxilio propellant & auertant: Præcipuè verò, supremi sui Principis ac Domini, tanquam capitis ac directoris totius corporis Reipublicæ, Qui à regendo REX dicitur, summam ut habeant curam & rationem, Ne quid dignitati, authoritati, præeminentiæ ipsius decedat, Neué Maiestatis ipsius luribus à quopiam hominum derogetur, diligenter prouideant.

Tanto magis in hoc sedulò & sollicitè elaborando incumbere debent, ne ab ipsismet subditis in exhibendis honoribus debitis, obseruantia, fide, obedientia, in omnis generis seruitijs præstandis studio, Maiestati ipsius, vel minimum desiderari possit, Et quod absit eò longius, ab ipsismet subditis aliquid horum detrahi, Cum in Maiestatis ipsius luribus illibatè conseruandis, salutem totius corporis Reipub: consistere, ijs verò in minimis læsis & violatis, vel à quopiam (subditorum præsertim, quod absit) sibi asciris, turbari ordinem totius corporis Reipub: sequi interitum & ruinam Regni illius indubiam, necesse est: Non minus, ac si manus vel pedes, capitis sui iudicio & imperio spreto, suis tantummodo quoduis eorum membrorum indulgeat affectibus, Deserto certè ab ipsis capite, mox & ipsa lan-

dhe (om the ellieſt wele / at Rÿket ſkal beſtändende bliffue) eenige och emellom ſigh ſamdrechtige ware/ Och warde wÿ alle egenom ſådanne naturens vnderlige werck/ förmaante och lärde/ at wÿ egenom kärleken och eenighetennes band ſkole ware förknippede och förbundne / och vthi inbördes fridh och ſtillheet leffue/ Så och then eene then andres olycke ſåſom ſijn egen achte / och henne effter högſte förmögenheeten/ medh rådh och dådh hielpe til at affwende / Beſynnerligen/ och för all ting / hwar och een ſin Herre och öffuerſte Regent / ſåſom ſitt hoffwud och Regerere (hwilken på ſitt Embetes wägne en Konung kallet warder) förnämbligen och ſerdeles vthi acht haffue/ Så at hans högheetz præeminentz och wördigheet vthi ingen måtte warder betaget / vthan ther vpå flitigt och wel tilſee/ At hans K: M:s rätt och rättigheet icke aff nägen bliffuer förringet.

Och ſkal hwar man genom ſijn högſte fliſt och åhoga ther til förtenckt ware / At hoos vnderſåterne/ til at bewÿſe H: K: M: tilbörligh Reuerens, Æhre wördning / troo och hörſambeet / ſå och all tienſtwilligheet / intet feel befinnes må / Ty hwadh ſom här vthi feelas/ thet miſte och vnderſåterne ſielffue mykit meere/ effter vthi K: M:s rätt och rättighets vppeholdning/ heele Rÿkſens welfärd och bäſte ſtår/ Men når ſådanne rätt och rättigheet bliffuer förminſket/ heller och nägen aff vnderſåterne (thet doch ware långt ifrå) then ſigh tilegner / tå bleffue heele Rÿket theregenom förderffuet/ och komme på thet ſidſte/ på ytterſte förderff och vndergång / icke anners än ſom

sa languere, suis destitui viribus, ac post collapsa, interire oportere, quemuis ex sui ipsius proprij corporis dispositionis consideratione facilè, colligere posse, nullum mihi inest dubium.

Nihilò dissolutiorem, minusq; firmam coniunctionis compagem, amoris concordiæq; concinnationem, mutuamq; necessitudinem inclyto Regno Poloniæ, cum itidem clarissimo hoc Regno Sueciæ, Illustrissimi Senatores, amplissimiq; Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ ordines, intercedere non immeritò iudicant ac certò apud se habent PRINCEPS Illustrissime, Senatores ac Consiliarij Regij prudentissimi, ac viri ornatissimi: Eaq; non friuolis, sed firmissimis semper comprobata extitisse argumentis, ita existimant, ut antiquorum scriptorum voluminibus euoluendis exempla indagando, & tempus, omni precioſius auro, & aures Sueticarum historiarum peritiorum aggrauare, operæprecium minimè esse arbitrantur. Vnum duntaxat atq; alterum exemplorum, quæ mihi nunc ferè, hæc facienti verba ultrone è sese ingerunt, ac ne sicco, (ut aiunt) præteream pede, omninò admonent, inferam: Ac primò quidem, non indignas memoria vestra iudicò recolligendas, non vulgares certè amicitias, sed plus quàm fraternas coniunctionis necessitudines, inter VVLADISLAVM olim Polonorum: Et ERICVM decimum tertium eius nominis Suecorum, Reges, arctissimè semper habitas.

Nec

händerne och fötterne/ huffuudes rädh och befalning förachtede / och hwar och een aff thes ledemot/ effter egen lust och begären/ sigh rette wille. När nw sådes thet menniskelige hoffuudh aff sijne ledemot worde förlåtit/ så bleffue the och theregenom förswagede/ Och när the haffue mist theres kraffft / moste the och på thet sidhste slett förderffuede bliffue/ hwilket hwar och en/ när han betencker sijn egen kräps lägenheet/ lätteligen therwthaff taghe och förnimme kan.

Achte förthenskuld the Polenske och Littowske Rädh och Ständer/ then wenskap/ förbund och eenigheet / som thenne begge Konungrijken Swerige och Polen emellom är/ intet ringere ware/ Hwilket the och förmene icke medh några ringe/ vthan wichtige exempel och skääl så ware bewijst och vppenbart giordt/ at the icke haffue behoff några gamble Historie scriffuares böcker vpslå heller exempel vplete/ och antingē tijden/ hwilken kosteligere än gull är/ ther medh fördröge/ heller och Edher vppehålle / hwilke doch nogsam förfarenheet vthi Swenske historier haffue. Doch lijkwål wil iagh några få exempel som migh nw medhan iagh här taler / infalle / och migh påminne / at iagh them icke platt skal gå för bij/ här hoos korteligen indraghe och förmälle. Och til thet Förste / är effter mitt betenckiende / wål wärdt/ Edher ihogkommelse/ hwadh för en träffligh / Ja meer än broderligh wenskap warit haffuer emellom fordom Konung Wladislao j Polen / och Konung Erich then 13. medh thet nampn / här j Swerige / hwilken wenskap fast och beståndigh är hållen worden.

Nec quidem post silentio prætereundas censeo, eiusdem ERICI cum ALEXANDRO VVladislai fratre, Magni tum Ducatus Lithuaniæ Duce, eiusdem arctitudinis amicitias coälitas, sanctissimè cultas, ac inuiolabiliter semper obseruatas.

Occurrunt post tertio loco, eadem serie, ipsius CASIMIRI, & re & nomine magni, Polonorum Regis, ac summa meritó cum veneratione memorandi Principis, insignis pietatis, ac verè regalis munificentiæ argumenta, CAROLO olim Canuti eius nominis, Suecorum, Norvvegorum, Gothorumq; Regi, nec non & Regno huic clarissimo Sueciæ, abundè exhibita: Quem CAROLVM cum â quibusdam, Danicarum tum partiũ, Regno pulsum ac exulem, septennio integro hospitio liberalissimè excepisset, condolens tandem iusticiæ amantissimus Heros, destituti omni ope Principis summa iniuria, CHRSTIERNVM Danorum Regem, perduellium quorundam ope & auxilio fretum, Regno potiri, Etsi tum grauissimis bellorum fluctibus exagitatus ac varias in partes distractus, validissima tamen instructa classe adiutum, Regem exulem, regno prius ab hostibus & perduellibus, summa qua inter Principes viguit, & prudentia & regali ac paterna potius authoritate repurgato, ac ex ciuilium discordiarum salo, in portum tranquillitatis planè reducto, Eidem CAROLO, simul regali dignitate pristina ornato, tutissimam ac pacatissimam Sueciam restituit.

Sed

Så wil iagh och icke förteget haffue/ thet wenskaps förbund/ som haffuer warit emellom förbe:de Konung Erich och fordom Alexandro/ förbe:de Wladislai brodher/ som tå war Storfurste j Littowen/ hwilket altijdh obrått ligen är hållet/ och in til enden fast beståndende bleffuet.

Til thet Tridie/ mäste iagh och här förmälle/ the synnerlige wenägenheetz och Konunglige rundheetz tekn/ som Casimirus Magnus, Konung vthi Polen/ hwilken nampnet medh gerningen tilbörligen fördt haffuer/ och för sijn Gudhfruchtigheet/ dygdh och Konunglige mildheet/ wisserligen må högdt berömd warde/ haffuer rundeligen bewijst Carl Knutson/ fordom Swerigis/ Norigis och Göthis Konung/ så och thette läfflighe Konungerijke Swerige. Förty/ sedhan han Konung Carl/ hwilken vthaff några som hölle medh the Danske/ wardt vthaff Rijket fördreffuen/ och vthi ålende leffue mäste/ medh herberge vthi heele Siw åhr rijkeligen hade försorgdt och vnderhållit/ Bleff samme träfflige Hielte/ hwilken rettwijsen kåår hade/ egenom then skoore orått som Konung Carl wederfors/ hwilken aldeles medh hielp och tröst förlåten war/ beweekt/ at vndsettie och förhielpe honom medh een starck Armada. Och således fördreeff Konung Christiern j Danmarck/ hwilken förlåt sigh vpå några hielp/ som sigh hade vpsatt emoot Konung Carl/ och ther medh fått Rijket in. Och ändoch Casimirus på then tijdhen medh mykin feigde och bewärligheet war beladd/ Så haffuer han doch genom sijn försichtigheet/ ther medh han ibland andre Konunger war högdt berömbd/ the vproriske

vthaff

Sed quid antiquioribus conquirendis hæreamus? Cum noſtra hæc iam ipſa tempora, Noſtra hæc ætas, ſatis ſuperq; exemplis, quæ ſuppeditet, abundat: Quis SIGISMVNDI Primi (dicam non immerió ſanctiſsimi Principis, Ne amplitudini eius, ac virtutum cumulis, minus apto Epitheto aliquid adimam: Qui & pater Regum & Imperatorum, ab ipſismet appellari ſæpiſsimè conſueuit) Sigismundi inquam primi Polonorum Regis, cum GVSTAVO olim Suecorum Rege magnanimo, arctiſsimas amicitias quis ignoret?

Aut cui hominum (noſtri temporis) SIGISMVNDI SECVNDI, ac omni ex parte AVGVSTI, cum ſanctæ memoriæ, nuperrimè vita functo, IOHANNE Tertio &c. Suecorum, Gothorum, VVandalorumq;, &c. &c. Rege potentiſsimo ſimul ac prudentiſsimo, arctiſsimæ neceſsitudines, ac amicitiæ indiſſolubiles ignotæ eſſe poſſunt? Certè antiquitus icta pacta & fœdera, nec non poſt & affinitates per contracta matrimonia inter eosdem potentiſsimos Reges & regna initæ, firmiſsimis poſteritatem edocere facilè poterunt argumentis, Cum inter eosdem ita coalitæ amicitiæ, exemplis ac munimentis hucusq; clariſsimis confirmatæ ſunt, liſq; talibus, Quæ & uberrimis fructibus, & ampliſsimis undequaq; ſcatent acceſsionibus, ac exornatæ hucusq; relucent: Extant tot victoriæ, Tot Trophæa, de communi hoſte Moſcho, ſumma cum utriusq; gentis laude reportata: Præ manibus ſunt & ſpolia opima & uberrima: Recuperatæ manu forti prouinciæ ampliſsimæ; Tyrannidi barbaricæ multa annorum

vthaff Swerige fördriffuit / och then föriagede Konung Carl til sin Konunglige wörde igen förhulpit / och honom vthi Sweriges Rijke insatt / och således vthaff then oroligheet / ther han vthi stadder war / til stille / fridh och roo insatt.

Men hwadh behöffuer iagh mykit fördröye til at sammenleete gamble Exempel / effter wår tijdh medh sådanne öffuerflöder / Ty hwem är Sigismundi then Förstes (hwilken iagh må wäl then aldrahelgeste Konung nämpne / på thet iagh icke egenom någen o beqwem tittel hans dygder förringer / then och bådhe aff Keysare och Konunger offte en Fadher är kallet worden) Sigismundi then Förstes / säger iagh / widh thet nampnet / Konung j Påland / stoore förbund och wenskap / som han medh then högberömde Konung Göstaff / fordom Sweriges Konung / hafft haffuer.

Thet är och ingen vthi thenne wår tijdh owetterligen / then gode och beständige wenskap och eenigheet som Konung Sigismundus then Andre / hwilkē man wäl Augustum nämpne må / medh säligh framledne (höglåfligh ihugkommelse) Konung Johan then Tridie / Sweriges / Göthes och Wendes Stormechtige och wijseste Konung / hafft haffuer. Sannerlige thenne gamble Förbund och Wenskaper / så och the Swägerskaper / som sedhan egenom Echteskap emellom samme Konunger och Rijker giorde äre / kunne alle efterkommende giffue een wiss vnderwijsning / om then wenskap / som them emellom haffuer warit. Så är nw then wenskap som them emellom warit haffuer / nogsampt egenom Exempel bewijst / Ja och sådanne / som mykin nytto och vppenbar fruchte

rum ferié expositi conciues, ex iugo seruitutis vindicati: Liberati pristinæ restituti: Religione, Iuribus, Legibusq; sanctissimis exornati.

Sed ijs omnibus accessit arctior multò, Immò arctissimus, indissolubilisq; eorundem Regnorum, concatenationis nodus, SIGISMVNDVS Tertius, SIGISMVNDVS inquam Tertius, Polonorum Sueco-rumq; Rex: Ac Rex certè magnus fauore altissimi, clarissimi Regni huius SVECIAE: Immò vester inquã PRINCEPS Illustrissime, viri Illustres, magnifici ac generosi; Vester inquam omnium alumnus, hic ã vobis educatus, & hæres, antiquissima Serenissimorum Regum SVECIAE progenies: Infante è Poloniæ Serenissima, eademq; pientissima, Eademq; Iagelloníde susceptus: PRINCEPS regalibus omnibus diuinitus exornatus dotibus, vitæ sanctimonia, pietatè, iustitia, prudentia, fortitudine, consilio, magnanimitate eximius: Ac ne virtutibus eius adæquare verba mea velle videar, uno duntaxat dicam verbo, VIRTVTVM PLANE OMNIVM EXEMPLAR EST ET NORMA: Subditis clemens, pius, mansuetus, benignus: Amicis amabilis: Hostibus verò (Angelo Domini exercitibus eius Duce hucusq; semper prævio existente, ac pedibus uncti Domini omnes hostes fœlicissimè substernente) Terror, pernicies ac interitus.

Hoc inquam SIGISMVNDO Tertio, Regni huius clarissimi SVECIAE hærede, ac diuinafa-

uente

medh sigh hafft haffuer/ Förty thesse både slagz Folck haffue offte medh åhre och högdt beröm hafft och behållit stoor segher och victoria emoot then gemeene Fienden Muschowiten/ Aer och än nw stort rooff förhanden / Teslikes åre och stoore Landskap wundne/ Så åre och månge wåre Landzmän/ hwilke tilförrende hans tyrannij och träldom haffue warit vndergiffne/ förlossade och frije giorde/ och medh Religion/ Rätt och Priuilegier wäl försorgde.

Men til alt thette/ är än nw ett starckere/ Ja thet allerstarckeste och krafftigeste / bådhe Konungerijkers förbund och sammenknippan tilkommet / Nembligen Konung SIGISMVNDVS then Tridie/ Polens och Sweriges Konung / then j sanning genom then Allrehögstes nåde/ en stoor thette Rijkes Konung är/ Hwilken och är Edher Konung och Herre / hoos Edher vpfödd/ Edher Arffherre / vthaff gammel Konunglig Stämme j Swerige/ Så och vthaff een född Furstinne til Påland/ een Gudhfruchtig Furstinna aff thet Jagelloniske Slechte afflad och född / Then och en sådanne Konung är / som medh alle Konunglige dygder aff Gudh är begåffuet / Såsom är medh ett ostraffeligit heligt leffuerne/ Gudz fruchten/ Rättferdigheet/ Wijsheet / Tapperheet / Rådh och Manligheet / Och på thet iagh icke skal synes göre mijn ord lijke widh hans dygder / Så wil iagh korteligen och medh ett ord thet säye / AT HAN AER ALLE DYGDERS SPEGEL OCH RAETTESNOERE: Emoot sijne vndersåter nådig/ from/ blijdh och godhachtigh : Emoot sijne wenner trogen/ Men sijne fiender är han til förskreckelse/ förderff och vndergång / Förty HErrens Engel haffuer än här til

uente clementia, inaugurato, coronatoq; Rege, Quod eiusdem altissimi sic præordinante prouidentia, communi eodemq; liberis omnium Ordinum Regni POLONIÆ, Magnique Ducatus Lithuaniæ, suffragijs, electo ac coronato, utriq; populi utimur, eidemq; utriq; populi paremus Domino, Quod hunc eundem SIGISMVNDVM Tertium, habenarum Regni utriusq; Rectorem & Moderatorem unicum, diuinitus datum & constitutum, utriq; populi agnoscimus, veneramur & colimus. Quas prudentissimè ac felicissimè hucusq; gubernante ac regente (quod quidem ut felix, faustumq; toti Reipub: Christianæ, ac subditis utriusq; Regni, SACRÆ REGIÆ MAIESTATIS commodo ac emolumento, Idq; quam diutissimum immô Nestoreis diutius annis, eidem Sacræ ac Serenissimæ Regiæ Maiestati ac Domino, Domino omnium nostro clementissimo, esse velit, RECTOR VNIVERSI, OPTIMVSQVE MAXIMVSQVE) in unum iam quasi corpus, utrumq; Regnum compactum ac coadunatum est: Vnde uti mutua salus, pax, tranquillitas, fœlicitasq; utriusq; Regni, tam POLONIAE quam SVECIAE, Tam Ordinibus Regni Sueciæ, quam Poloniæ pari curæ esse debet; Ita maximè & ante omnia, ut ipsius supremi, mutuiq; Principis dignitas, Maiestas, Regalia, Iura, illibatè sarta tectaq; conseruentur, pari utriusq; Regni Ordinum cura & solicitudine, prouideri & procurari debet, cum MAIESTATIS ipsius iuribus, dignitate, præeminentia per omnia saluis, salua utriusq; Regni omnia; Illis econtra sua ex dignitate in minimis

motis,

gått för hans Krijgzmacht/och warit thes Ledhsage-
re / och alle thens Smorde HERRens fiender honom
vnder fötterne lagdt.

Therföre/ Effter höghte Konung SIGIS-
MVNDVS then Tridie / thetta låflige Konunge-
rijkes Sweriges Arffherre/ och genom Gudz nådh /en
krönt Konung är / Hwilken och egenom samme then
Allrehögstes nådhe och förssyn / medh Allmenneligit
och alle Ständers j Polens och Storfurstendömet
Littowens frije wahl / til en Konung therjammestä-
des är vthwald och krönt worden / Så skole begge
thesse Folck honom för theres Konung bruke / och
H: K: M: såsom theres Herre hörsamheet be-
wijse / Och honom för bådhe Konungerijkes eende
Regent och Konung / hwilken aff Gudh giffuen och
ther til förordnet är/bekenne och ähre/Egenom hwil-
kens wijslige och lyckesamlige Regemente/ begge Rij-
ken vthi en kräp tilsammen fogede och föreenede äre/
Hwilket Regemente wij önske och begäre aff Gudh
Alzmechtigh / som all ting vthi sijn macht och wäld
haffuer/ at thet må ware lyckesamt / heele Christenhe-
tenne och begge Rijkers vndersåter til gagn och gode/
så och vthi många otalige åhr waare och beståndigt
bliffue måtte. Hwarvthaff medh rätte följer / At så-
som Ständerne j Swerige så wäl som j Påland / skole
sigh beflijte och låte anliggende ware / At begge Ko-
nungerijkers fridh/ roligheet och wälferd / måtte för-
meeres och tilwäxe. Så skole the sigh och ther om
wärde låte/ At begges theres Konungs högheet / rätt
och Konunglige rättigheet / må oskadd vppehållen
warde : Ty når H: K: M:s högheet och myndigheet/

motis, salua utriusq; Regni corpora nequaquam esse, nec permanere posse, facilè quisq; iudicauerit.

Hæc igitur tam arcta pientissimaq; tantorum Regnorum ad mutuam salutem tranquillitatemq; conseruandam, animorum, voluntatumq; coniunctio, iustum ac debitum SACRAE REGIAE MAIESTATIS, ac Domini, Dni: nostri clementissimi, dignitatis ipsius Regiæ illibatæ conseruandæ studium, Tum & innata semper genti Poloniæ fides, obseruantia, officiumq; debitum nec non & Iusiurandum ipsum, amplissimis Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordinibus causa, huius nostræ Legationis huc expediendæ, præcipua, principalis ac essentialis extitit.

Cum etenim in Conuentu Regni Poloniæ generali VVarsauiensi, proximè VVarsauiæ celebrato fama publicè percrebuisset, Conuentum in hoc Regno Sudercopiæ habitum, ac quid in eo, & quoquo modo, actum constitutumq; fuisset, scripto etiam in vulgus edito, ac in Regnum POLONIAE de industria perlato, ibidemq; sparso, publicatum fuisset, Non prætermittendum Illustrissimi Senatores, amplissimiq; Regni POLONIAE, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordines censuerunt, quin de tota ea re, quæ non solum Regni huius clarissimi SVECIAE statum, sed & dignitatem SAC: REG: MAIEST: ac Domini, Dni: utriusq; nostrum clementissimi, complecteretur & afficeret, diligenter cognoscerent,

Quibus

så och rätt och rättigheet / warde widh macht hållen / så bliffue och begge Rijken beståndende: Men om the vthi thet ringeste warde förkrenckte / så kunne både Konungerijken vthi gott Regemente icke länge behåldne bliffue / effter som hwar och en thet wål betenckie kan.

Aff thenne begge Konungerijkes starcke förening och sammenbindelse / til inbördes roo och wålferdz vppehåldning och godh correspondens, så och til een idkesam flijt och åhoga / At hålle K: M:s wår Allernådigeste Herres Reputation widh macht / Såsom och aff then troo / åhre och tienstwilligheet / som the Påler emoot theres Konung båre / och medh them år infödd / och then Eedh som the giordt haffue / åre the Polniske och Storfurstendömet Littowens Ständer förnämbligest förorsakede bleffne / At the oss thenne Legation vpålagdt och befalet haffue.

Ty når vpå then Allmennelige Rijkzdagh / som j thet Konungerijket Polen / nw sidst vthi Warsaw år hållen worden / thet gemeene rychte bleff vthspridt / At vthi thette Konungerijket j Suderköping en Rijkzdagh war hållen / Och the Artikler som thersammestädes åre förhandlede / egenom een vppenbar Scrifft / som aff berådt modh in j Polen bleff fördt / och ther ibland Folcket vthspridd / kunnige och vppenbar wordne / Så haffue the Högborne Rijkz Rådh / och högachtede Polniske och Littoweske Ständer / icke kunnet gå förbij / medh mindre the om then heele handelen / hwilken icke allene thette låflige Konungerijkes tilstånd / vthan och K: M:s wår Allernådigeste Herres dignitet anrörde och förkrenckte / flijteligen skulle förnimme.

Når

Quibus omnibus Articulis transactionis Sudercopenſis, diligenter perpenſis & examinatis, rogabant Sac: Reg: Maieſt: ac Dominum Dnum: ſuum clementiſs: ut ipſius Maieſtatis venia, hiſce de rebus cũ Illuſtriſs: Celſs: veſtra, Tum & Illuſtrib: magnificis ac generoſis Dominationib: veſtris, uti Senatoribus Regni huius agere, ita uti fraternæ charitati, quæ nihil perperam agere conſueuit, nec non & fraternæ beneuolentiæ aptum & conſentaneum eſſet, liceret.

Necꝫ verò dubitant Illuſt: Senatores ampliſſimi Regni Poloniæ, Magnicꝫ Ducatus Lithuaniæ Ordines, clariſsimos Regni huius Sueciæ Ordines, in fide erga Sac: Reg: Maieſt: ac Dominum Dnum: ſuum clementiſs: ac Principem hæreditarium, cui & naturæ & hæreditatis Iure & Iuriſiurandi Sacramento obſtricti ſunt, conſtanter uti debent, permanere & permanſuros eſſe, Quemadmodum etiam idipſum, in illo ipſo tractationis Sudercopenſis ſcripto, palàm profeſsi ſunt: Tamen cum ſæpenumero ex diuerſis opinionibus, multa præter voluntatem deliberatam & communem omnium, in alijs quoꝫ Regnis ſolent obrepere, Quæ vel Principum authoritati, vel Legibus ipſis veteſtis, atcꝫ adeò ſaluti publicæ repugnent: Ita in illo quoꝫ Conuentu Sudercopenſi, diffiteri ampliſsimi Regni POLONIAE, Magnicꝫ Ducatus Lithuaniæ Ordines, pro fraterno candore non poſſunt, multa quoꝫ eiusmodi interueniſſe, quæ niſi maturo corrigantur conſilio, grauem aliquam in hoc Regnum veteris ordinis, iuſticꝫ Imperij perturbationem afferre poſſe videantur.

Initium

Når the nw alle Suderköpings Beslwtz Artikler/ effter nödhtorfften öffuerwäget och examineret hade/ begärede the aff H: K: M: theres Allernädigeste Herre/ At them måtte effterlåtit warde/ medh E: F: M:de och E: Her:ter/ såsom thette Konungerijkes Rådh/ ther om til at handle/ effter som then broderlig kärleek/ hwilken intet otilbörliget tilståder/ och then broderlige welbenägenheet wore lijkmåtigt.

Och stelte the Högborne Rijkes Rådh/ och Högachtede thet Polenske Rijkes och Storfurstendömet Littowens Ständer/ vthi ingen twiffuelsmål/ At the högberömde Swerigis Rijkes Ständer/ jw widh then Trooheet/ Huldskap och Manskap emoot K: M: theres nädigeste Herre och Arffkonung/ hwilken the bådhe på natur och Arffzrätts/ såsom och på theres giorde Eedz wägne/ förbundne åre/ bådhe nw och framdeles stadigt som them bör/ ståndende bliffue/ effter som the och thet samme vthi Suderköpingz Affskedh vthtryckeligen betyget och tilkenne giffuet haffue. Doch lijkwål effter vthaff åtskillelige menninger/ och vthi andre Konungerijke/ sigh offte och mykit oförseendes/ emoot all willie och vpsåt tildrage pläger/ thet som anten år emoot Konungens högheet/ heller gammel Lagh och Rätt/ Och vndertijden emoot heele Rijkens wälfärd/ Så kunne the låflige thet Konungerijke Polens och Storfurstedömet Littowens Ständer/ för theres broderlige vprichtigheet skuld/ icke neke/ At vthi thet Suderköpingeske Affskedh/ många sådanne saker åre förlopne/ vpå hwilke/ om icke egenom tijdigt rådh skaffes böter/ tå synes theraff een stoor förandring vthi thette Rijkes förre welstående Regemente wele sigh förorsake.

Initium talium perturbationum esse solet, cum legitimo Domino præterito, ad consilia publica, alieno vocatu conuenitur: Leges feruntur: Exactiones irrogantur: Formula gubernationis immutatur: Ministri Regij loco mouentur: Quæ Regiæ Maiestatis propria sunt, ea in alios transferuntur, Quæ quidem omnia, quiuis vel mediocriter rerum politicarum peritus, quantis talia sint periculis plena & obnixia, facilè colligere ac dijudicare poterit.

Neminem autem in hoc clarissimo Regno Sueciæ esse, Illustrissimi amplissimiq; Regni Poloniæ Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordines censent, qui benignitatem Sac: Reg: Maiest: ac Domini Dni: nostri clementissimi, atq; adeò in hoc paternum Regnum suum amorem ignoret, quiq; non facilè idcircò persuaderi sibi patiatur, Ipsam Sac: Reg: Maiest: subditorum suorum rebus ac commodis quàm optimè prospectum esse percupere: Quin immò etiam eandem S: R: M: minimè subditis suis Conuentum denegaturam, immò potius benignè authoritati sua regali concessuram atq; indicturam fuisse, si vel res & rationes Suetici Regni publicæ atq; adeò hoc tempore omninò illum necæsseriò desiderasse viderentur: Aut certè illud prospexisset S: R: Maiest: ut modus & ordo, legibus S: R: M: tis consentaneus, in eo obeundo seruatus fuisset. Nullos etenim Conuentus ritè & legitimè in Regnis obire posse, nisi consensu, voluntate, authoritate, immò & præsentia ipsorum Regum fulciantur, neminem certè inficias ire posse arbitror.

Sed

Och pläger sådan oordning begynnes / når man går sijn rätte Oeffuerheet förbij / och efter andres Sammenkallelse begiffuer sigh til Allmennelige rådhslagh / gör ny Lagh och Stadger / legger Skattninger vpå / förwandler then sedwanlige Regeringz forme: Konunglige tienere warde ifrå theres Embeter affsatte / och hwadh Konungen sielff tilhörer / giffues androm j händer / Aff hwilket alt hwar och en / som något på werldzlige saker sigh förstår / wäl mercke och döme kan / at stoor fahre är til at befruchte.

Så achte och the Högborne och Högwördigeste thet Konungerijke Polens och Storfurstendömet Littowens Ständer therföre / ingen vthi thette högberömde Konungerijke Swerige ware / hwilken H: K: M:s mildheet jw kunnog och wetterligh är / och hwadh för kärleek K: M: wår nådigeste Herre emoot thette sitt Fädhernes och Arffkonungerijke bär / Och therföre låter sigh lätteligen öffuertale / At H: K: M: sijne vndersåters nytto / wälferd och godhe tilstånd / gerne önsker och seer / Ja och / at H: K: M: sine vndersåter een Tilsammenkomst icke hade wägret / vthan fast heller aff Konunglig macht nådeligen efterlätit och vthscriffuit / hwar Rijkesens högste tarff så hade fordret / och then aldeles aff nödhen hade warit / heller och jw til thet ringeste / hade sigh winlagdt och then förordning giordt / At här vthinnen ett laghligit sätt och ordning / som H: K: M:s rätt war lijkmätigh / hade kunnet bleffuen hållen. Jagh achter och thet therföre / at ingen neka kan / thet någen Rijkzdagh vthi något Konungerijke / icke ordentligen och rettwijsligen hållen warde kan / medh mindre han på Konungens samtycke / högheet / Ja och egen närwarelse grundet är.

Sed nihil certè quod ad ſtatum Regni iſtius, neq; ad veteres, vſitatasq; in Suecia Leges & inſtituta quicquam hoc tempore deſiderari potuiſſe viſum eſt: Proſpexerat etenim Sac: Reg: Maieſt: ac Dominus Dominus noſter clementiſsimus, ut deſiderata pax Regno ſuo paterno Sueciæ, ab hæreditario hoſte Moſcho conſtitueretur: Domeſtica etiam ita ordinata reliquerat, ut hoc tempore nihil perturbationis, nihilq; detrimenti metui meritò debuiſſe videretur.

Itaq; præter omnem ſpem & expectationem cum S: R: M:tis ac Domini, Dni: noſtri clementiſs: Tum omnium Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordinũ, nulla urgente neceſsitate publica (uti quidem ex ipſis eius Conuentus actis conſtat) is Conuentus Sudercopiæ habitus eſt. In quo inſtituendo, Primum, legitimi Principis, ac inaugurati, coronatiq; Regis aſſenſus & authoritas defuit, ac ita quidem defuit, ut etiam edicta, quò minus fieret interuenerint, Quæ tamen edicta, quemadmodum & contra eius acta admonitiones & proteſtationes, minimè locum habuiſſe, viſæ ſunt.

Deinde verò, conſtituta ſunt illic permulta, quæ S: R: M:tis Iura, dignitatem & ſuperioritatem directè labefactare, ac quaſi ex diametro oppugnare videntur, Quæ quidem in illo ipſo conſtitutionum Sudercopenſiũ ſcripto, facilè in oculos hominum, qui non omninò lippiant, incurrunt, ut ſunt: Præter inſtitutum Sac: Reg: Maieſt: priuata authoritate Conuentus habiti:

Men nw kan man icke befinne/at något vthi thette Rijkes tilstånd och lägenheet / heller thes vhrminnes rått och sedwänie haffuer feeledz / Ty K: M: wår nådigeste Herre/ thet aldeles så förseedt och ordineret hadhe / at then kärkompne fridhen emellom thette H: K: M:s Arffkonungerijke och thes Erffiende Muschowiten/ måtte besluten och giord bliffue / Så hadhe och H: K: M: hår j Konungerijket all ting/ ordentligen effter sigh låtet / at icke någon oordning heller skadhe på thenne tijdh/ haffuer synts ware til at befruchte.

Hwarföre och thette Suderköpings Möthe/hådhe emoot H: K: M:s så wål som och thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens Ständers tilförsicht / vthi otrengde måle år hållet wordet/ effter som sådant aff sielffue Affskedet år til at see. Ty vthi förb:te Möthes vthskriffning / haffuer först then ordentlige Öffuerheetz och krönte Konungz samtycke och Authoritet feeleds / Ja så feeled / at H: K: M: haffuer genom Breff och Mandater förbudit / At samme Herredagh icke skulle hålles / Hwilke Mandater så wål som förmaninger och förbodh/ emoot samme Möthes handlinger / intet åre achtede bleffne.

Thernäst / så år och thersammestädes mykit stadget/ hwilket K: M:s præeminens/högheet/ rått och rättigheet fast år emoot/ och them förswager och förkorter/ hwilket alt hwar och en/ som icke aldeles blind år/ vthaff samme Suderköpings Affskedh medh seendes ögon mercke kan/ Såsom år / vthaff egen macht/ vthan någor K: M:s tilstådielse heller befalning/ at

bitl: Moti ab officijs Regij ministri: Arces in aliorum potestatem traditæ: Diplomatum Regiorum sublata authoritas: Moneta alieno nomine percussa: Appellatio ad S: R: M:*tem*, atq; adeò ipsa dignitas Regia, multis modis circumscripta.

Quibus omnibus diligenter reuisis, ac iustioris trutinæ examini subiectis, Nec non quid talia periculorum secum vehant, optimè intellectis, Illustrissimi Reuerendissimiq; Senatores ac Proceres, Nec non amplissimi Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, aliarumq; omnium Regno, Ducatuiq; adiunctorum Prouinciarum, Ducatuum ac Ciuitatum principaliorũ omnium Ordines, Illustriss; Celss: vestram, nostris, legatorum suorum verbis, obnixè ac instanter rogant & obtestantur, ut Illustriss: Celss: vestra, Sacræ ac Serenissimæ Regiæ Maiestatis Ius & dignitatem, in omnibus saluam, illæsam & inuiolatam esse velit, id quod certè ipsius sanguinis tam arctæ coniunctioni, Illustriss: Celss: vestra debet, Debet itidem & Regni istius hæreditarij saluti; Quæ maximè dignitate Regia innititur.

Dominationes itidem vestras Illustres, Magnificas ac Generosas, uti Consiliarios Regni huius hæreditarij S: R: M:*tis*, quorum fidei, prudentiæ, vigilantiæ, cura eiusdem â S: R: M:*te* demandata ac concredita est, fraternè ijdem Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ amplissimi admonent, rogant & obtestantur Ordines, ut & ipsi quoq; omnes in Serenissimũ ac hæreditarium Principem Regemq; suum coronatum, eundem

hålle Samqwembder: affsättie Konungens tienare vthaff theres Embeter: förordne andre vpå Befästningerne: Konunglige breff förachte: vthi ens annars nampn låte mynte: Appelationen och waadhet til Konungen förbiude: Och eliest j många andre måtto Konungens högheet förminske.

Effter nw the Högborne / Högwördigeste Rijkes Rådh / såsom och the widtberömde thet Konungerijket Polens och Storfurstendömet Littowens sampt alle andre thes Rijkes tilhörende Landskapers / Furstendömers och förnämste Städhers Sendebudh och Ständer / thette alt medh flijt öffuerwåget / berådhslaget / och hwadh för fahre thervthaff är til at befruchte / medh flijt betrachtet haffue. Therföre är här medh genom oss / theres vthsende / til E: F: N: theres flijtige bön och begären / At E: F: N: wille ther effter trachte / At högb:te K: M:s högheet / rätt och rättigheet / måtte vthi alle sijne stycker offuerkrenckt bliffue och widh macht hållen ware / hwilket och then inbundne Skyllskap / så wäl som thette Arffkonungerijkes wälferd och bäste / hwilket på Konungens myndigheet grundet är / aff E: F: N: fordrer och kräffuer.

Så är och förb:te thet Rijket Polens och Storfurstendömet Littowens Ständers / til Edher Wälborne / Edle och Wälbördige Herrer / thette högb:te K: M:s Arffkonungerijkes Rådh / Såsom them / hwilke thette Konungerijke aff K: M: befalt och betrodt är / theres wenlige och broderlige begären / At Edhers Herligheeter wille och medh flijt betrachte / hwadh Edhers Herligheeters Embete och trooheet emoot

Edher

eundemcꝫ ſemper clementiſsimum, officiorum ſuorum fideicꝫ partes diligenter expendunt, quæ certè eò præcipuè directæ eſſe debent, ut dignitas, præeminentia ac Iura Maieſtatis, ſalua & illæſa conſeruentur. Si qui verò ſint, (quod quidem in magnis Regnis difficilè eſt aliquando euitari) quos res nouæ, mutationesꝫ delectant, Eos priuatorum commodorum ſuorum de cauſa, publica peruertere velle ſtatuant, necꝫ perſuaſionibus eorum, quibus tanquam validiſsimis arietibus, animos hominum quaſſare ac concutere ſolent, locum dandum eſſe cenſeant. Immò illis potius tantò fortius reſiſtant, ut talento ſibi diuinitus, & à S: R: M: concredito, gnauiter ſe negociatos fuiſſe oſtendant, ac toti mundo, palàm reipſa atteſtentur.

Periculoſiſsimæ etenim, immò ut magis propriè dicam, pernicioſiſsimæ ſunt Regnis omnibus mutationes, præſertim eæ, Quæ legitimi, hæreditariiꝫ PRINCIPIS, ac ſupremi Domini, coronatiꝫ Regis Iura peruertere, ac violare nituntur, Quæ certè, niſi etiam Maieſtate ipſa diuina, per quam Reges regnant, & potentes Iura decernunt, violata, nequaquam violari, nec poſſe, nec debere. Certum eſſe, Galliarum florentiſsimum ac potentiſsimum Regnum, à triginta ſex: Belgium quondam diuitijs tumens, à viginti ſeptem, (niſi me fallit memoria) annis, aſsiduis armorum ciuilium ſtridoribus, in propriis graſſantium viſceribus, excruciatum, turpi madens cruore, ſquallidum, diſceptum, deſolatum, ac penè humi proſtratum, exemplilo co ſatis eſſe, proh dolor, oculis noſtris lugendum ac gemendum

Edher Arffkonung kräffuer och tilsäger / hwilket ju förnämbligen skulle ther til lände / At H: K: M:s högheet / rätt och rättigheet / måtte oförkrenckt vppehållen warde. Och hwar än några wore (såsom vthi sådanne stoore Konungeriike icke anners ware kan) the som lust och willie til förandring haffue kunde / Them wille E: H:ter ther före achte / At the alleene för theres egen nytto skuld / winleggie sigh gemeene bäste och thes gode tilstånd at förderffue / och therföre theres fagre ord och persuasioner (medh hwilke the / lijke som een starck Mwrbrecke / folkens hiertе bekrijge) ingen platz giffue / heller bijfalle / vthan så mykit meere them emootstå / på thet at heele werlden må kunnogt och vppenbart bliffue / At E: H: thet pund som E: H: aff Gudh och K: M: betrodt är / wäl föreståt haffue.

Förty alle förandringer äre Konungeriiker skadelige / Ja / at iagh rätteligen säger / til allsomstörste förderff / och synnerligen the som lände ther hedhan / at then ordentlige krönte Arffkonungs och öffuerste Herres rätt och rättigheet / må förswaget och til intet warde / hwilken högheet och rättigheet / icke kan förswaget och förderffuet warde / medh mindre än ock Gudz then Allrehögstes Maiestet sielff (genom hwilken alle Konunger regere / och the Mechtige doom hålle) bliffuer förkrenckt. At alt thette så sant är / thet giffuer thet herlige och berömde Konungeriike Franckeriike / och Nederland / som medh rijkedomer och all ymnogheet haffue öffuerflödat / genom theres Exempel tilkenne. Ty Franckeriket haffuer vthi 36. och Nederland (om migh rett minnes) vthi 27. samfällige åhr / vthi sådanne vpror warit / At the

mendum exponunt. Verùm enimuerò, talia quidem ab initio homines vafri non ſolent apertè aggredi, ſed ſenſim ex ijs, ac minutim ſemper aliquid decerpere, ut ita non ſentientibus, immò ne fucum quidem ſubolfacientibus, fidelibus ſubditis, eius generis cuniculis paulatim ſubactis, totum poſtea Regni ſtatum facilius conuellant, ſuasq; opes & potentiam firment.

Debere hoc itaq; Illuſtriſsimam Celſsitudinem veſtram: Debere Illuſtres, magnificas ac generoſas Dominationes veſtras, pro amore debito in patriã: Amore, fide, odſeruantia in S: R: M: Dominum ac PRINCIPEM ſuum hæreditarium, REGEM coronatum, eundemq; ſemper clementiſsimum, talibus conatibus obuiam ire, Easq; leges, conſtitutiones, ac tales confœderationes, quæ Sac: Reg: M:tis, Domini ac PRINCIPIS Regni huius hæreditarij, Regisq; coronati, dignitati, præeminentiæ, ac regalibus Maieſtatis Iuribus, planè ſunt contrariæ, easq; directè, quaſi ex Diametro oppugnant, penitus abrogare & abolere, ijsq; malè iam cæptis conſilijs, pro ſua qua in hoc Regno pollent, & prudentia & authoritate, extemplò curſum reflectere, Ne ijs debilitato quodammodò capite, poſtea totum Regni corpus malè habeat.

De Sacra quidem ac Sereniſsima Regia Maieſtate, ac Domino, Dno: omnium noſtrum clementiſsimo, Illuſtriſs: Celſs: veſtra, ac Illuſt: magnificæ, generoſæq; Dominationes veſtræ, certò certius ſibi perſuadere & pollicere velint, Quod etſi hoc tempore Sacra Regia Maieſtas, grauiſsimis, ac certè opinione multò

haffue sigh inbördes öffuerfallit/ och then eene then andra medh mord och bloz vthgiutelse så förfolgdt och efftertrachtet/at samme Land så åre förödde/ förhärieде och förderffuede / at thet år til at begråte och beklage. Men sådant plåge the illfundige icke vppenbarligen begynne/vthan tage så makligen thet eene effter thet andre sin wägh / så at trogne vndersåter sådanne bedrägerij icke merckie heller achte kunne/ Och når the smånungen så haffue vndergraffuet / tå kunne the så myckit bättre heele Rijkzens Ständ vthi en hoop omstörte/ och sin macht och wälde befäste.

Therföre så borde E: F: N: så wäl som E: H: för then kärleek och trooheet som Edher bör drage til Edhert Fädhernesland / och then Reuerens som j Edher ordentlige Arffherre och krönte Konung / så och nädigeste Herre/ skyldige åre / theres företagende förekomme / och sådanne stadger och förbund / hwilke K: M:s Edher Arffherres och krönte Konungz præeminens, högheet / rätt och rättigheet / aldeles år emoot/ och vppenbarligen anfechte/affskaffe och til intet göre / Och the rådhslagh som nw otilbörligen företagne åre/ genom Edhers förstichtigheet och myndigheet / medh hwilken J vthi thette Konungerijket myckit förmå/medh thet allerförste affskaffe/ och ther medh haffue fördragh/ På thet at icke når hoffuudet egenom them förswaget bliffuer / ther medh til lijke thette heele Konungerijkes kräp måtte lijdhe nödh.

Och m:a E: F: N:de och E: H:ter til höab:te K: M: alles wår Allernädigeste Konung och Herre/ Edher thet wist och fast förssee / At ändoch H: K: M: på thenne tijdh medh många wichtige och fleere vmsorger belädd år / än man troo kan / hwilke heele Chri-

multò grauioribus curis, de uniuersæ Christianitatis commodis, promouendis & procurandis, distenta sit, Nunquam tamen Regni huius sui hæreditarij curam intermittet. Et tantò minus iura sua supremæ Maiestatis, ab ullo unquam hominum refringi, labefactariq; patietur, Ea verò, quæcunq; salua dignitate, iuribusq; regalibus, fideles subditi, ritè & suo ordine, à Sac: Reg: Maiest: humilimè expetiuerint, Id omne, omni procul dubio, quodcunq; illorum commodis, augendis & propagandis facere videbitur, Sac: Reg: Maiest: pro sua innata benignitate, ac munificentia regali, præstabit semper libentissimè.

Ipsa verò interim Illust: Celss: vestra: Ipsæq; Illustres, magnificæ ac generosæ Dominationes vestræ, amore debito, obseruantia, fidelibus studijs & obsequijs, eandem S: R: M: *tem*, prosequi debent, ac certè meritò, dum quidem ipsos eadem nulla re aggrauat, Quin immò potius, quorundam etiam in se offensas (ac quidem quod à suis, à quibus minimè lædi oportuit, profectas, tanto portatu graviores) Regio tamen planè animo (qui proniores in humanitatem, quam sæuitiam, semper esse, & debent & solent) Regali inquam (ac certò affirmo) animo, eas perferens, Modo erroris emendam videat, clementissimum PRINCIPEM ac magis certè PATREM benignissimum, sese cuiq; subditorum suorum & nunc præbet, & futurum liberalissimè pollicetur. Communibus verò Christianitatis rebus, in quibus etiam clarissimum hoc Regnum SVECIAE continetur summo, conatu ac studio, magnisq; assiduè ijs inuigilando consulit laboribus.

Quem-

stenheten til bäste lände/ Så warder H: K: M: och thette sitt Arffkonungerijkes wärdnet ingelunde förgätendes/Och så myckit mindre efterlätendes och tilträdiendes/ At H: K: M:s högste rät tigheet skulle förswaget warde. Hwadh elliest trogne vndersåter aff H: K: M: vthi vnderdånigheet bediendes och begärendes warde/ som H: K: M:s Regalier/ rätt och rättigheet icke är emoot/ och vndersåternes nytte och fromme befordre kan/ ther til är H: K: M: vthan twiffuel/ vthaff infödd godheet och mildheet/ aldeles benägen.

Edhers Furst: Nåde och Edhers Herligheter/ wele j medler tijdh/ bewijse H: K: M: all skyldigh kärleek/ trooheet/ plicht och hörsamheet/ och thet för then orsak mykit meer/ efter H: K: M: vthi ingen ting E: F: N: och Edhers Herligheter beswärer/ vthan fast meere/ hwadh brutit kan ware (hwilket H: K: M: theste förtreteligere haffuer fallet/ efter H: K: M: aff sijne egne thet lijdhe måste) sannerligen medh Konungligit tålemodh dragit (Hwilket altijdh meer til föreening och wenligheet/ än til wrede och hemdgirigheet bör benåget ware) Och når H: K: M: förnimmendes warder/ at ther bliffuer skaffet böther vpå/ hwadh som tilförrende brutit och förseedt är/ Så är H: K: M: såsom en nådigh Furste och än meere tilsäyende/ som en godh Fadher/ emoot sijne vndersåter/ sigh at bewijse/ benägen. Hwadh och menige Christenhetennes saker tilkommer/ ther vthinnen thette berömde Konungerijke författet är/ wil H: K: M: sigh them medh högste flijt och störste mödhe/ arbete och omsorgh/ låte anliggende ware.

Quemadmodum itaq́ de Illustrissimæ Celss: vestræ: ac de Illust: magnificarum ac generosarum Dominationum vestrarum: Nec non de omnium amplissimorum, clarissimi huius Regni SVECIAE Ordinum amore debito, fidelitate constanti in Sac: Reg: Maiest: ac Dominum, Dnum: omnium nostrûm clementissimũ, nihil planè Regni POLONIAE, Magnicq́ Ducatus Lithuaniæ, amplissimi dubitant Ordines: Quîn immò potius de ipsa Celss: vestra: ac de Dnationibus vestris, Illustribus ac magnificis, Regnicq́ huius Ordinibus omnibus, optima quæcq́ semper sibi pollicentur: Ita eundem quoq́ suum esse, ac permansurum semper in Sac: Reg: Maiest: ac Dominum, Dnum: suum clemetissimum, constantem, immotum ac immobilem animum, amplissimis Regni huius Ordinibus omnibus, certò constare desiderant & percupiunt.

Quem quidem suum animum, uti semel iam satis superq́ attestati sunt, Dum sponte voluntateq́ sua, Regno ad Sacram Regiam Maiestatem delato, Illi ipsi fortunas, libertates, vitam immò & ipsam, liberalissimè deuouerunt', Ita & nunc quoq́ pro Maiestatis ipsius dignitate, salute, Iuribus regalibus, omnia ea, ac charissima quæcq́, pro more gentis Poloniæ, qui PRINCIPVM suorum dignitatis vindicandæ causa, vitam contemptui semper habuerunt, impendere se esse semper paratissimos profitentur, Idq́ tàm coniunctis, ac mutuis cum Celss: vestra, Ac Illustrib: magnificis Senatoribus, Nec non cæteris omnibus Regni huius Ordinibus, tàm coniunctis inquàm & animis & consiliis & auxiliis: Quam & sigillatim ipsi quoq́ per se omnes Regni

POLO-

Såsom nw thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens Ständer om E: F: M:des och E: H: t:rs/ Så wäl som och om the Högachtedes alle thette berömde Konungerijkes Sweriges Ständers/ skyldige och beständige trooheet och rätträdigheet/ emoot H: K: M: såsom then alles wår nädigeste Konung och Herre är/ intet twiffle/ vthan fast meere til E: F: M: såsom och E: H: och alle the Wälborne/ Ädle och Welbördige thette Konungerijkes Ständer/ alt gott förse/ Så wele the och/ at alle thette Konungerijkes Ständer må kunnigt och yppenbart warde/ At och the emoot H: K: M: theres nädigeste Herre/ ett stadigt och obewekligit hierte drage/ och ther widh här effter beständige bliffue weele.

Och liske som the nw eene reese theres beständige modh och sinne/ nogsampt och öffuer nogh bewijst haffue/ vthi thet/ at the H: K: M: vthaff een frij willie/ Rijket vpdragit/ och H: K: M: all theres förmögenheet/ Frijheter/ Ja och sielffue lijffuet/ frijwilligen haffue förtrodt och tilegnet/ Så äre the och effter theres Fädhernesländz och then Polenske Nations sedhwane (hwilke til at yppehälle theres Konungz höghect/ haffue ospart och tilreede/ bädhe lijff och leffuerne) willige och öffuerbödige/ at ypsettie wäge och tilbiude/ all theres förmögenheet/ H: K: M:s præeminens, welfärd/ rätt och rättigheet/ widh macht at hälle/ Och loffue och tilsäye sigh bädhe samptligen medh E: F: M:des och the Ädle Herrers Rijkzens Rädz gemeene föreening/ hielp/ rädh och bijständ/ Så wäl som alle thet Polenske Rijkes och

Stor-

POLONIÆ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ, aliarumq; Regno, Ducatuiq; adiunctarum prouinciarum, Ducatuum, nec non & ciuitatum principaliorum omnium Ordines amplissimi, Sacræ ac Sereniſsimæ Regiæ Maiestati, ac Domino Dno: ſuo clementiſsimo, promptitudinem fidei, ſeruitiorum, ac ſubiectionis ſuæ lubentiſsimè ac liberaliſsimè ſemper offerunt, ac pollicentur, Hac noſtra præſenti atteſtando Oratione, ſe quodcunq; ad vindicandam vel minimam ſuæ Maieſtatis, Regio ipſius nomini illatam iniuriam, pertinere videbitur, nihil quicquàm in ſe deſiderari unquam paſſuros eſſe, Quod itidem Illuſtriſsimi Reuerendiſsimiq; Senatores, Nec non & ampliſsimi Regni POLONIÆ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordines generaliter omnes, dè Illuſtr: Celſs: veſtra, Ac inclyti Regni huius SVECIÆ ornatiſsimis Ordinibus omnibus, certiſsimè ſibi, immò omni ſemota tergiuerſatione, indubiè pollicentur.

Quod ſupereſt, obnixè ac inſtanter petimus, ut ad ſingula Legationis noſtræ capita, ſcripto authentico, reſponſum obtinere poſsimus, cum id noſtra permultum intereſt, ut ampliſsimis Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordinibus, à quibus præſentis Legationis munus, non grauatè obeundum ſuſcepimus, Nos ſumma fide & diligentia mandata eorum obiuiſſe, comprobare reſponſo poſsimus authentico, Ab ILLVSTRISSIMA CELSITVDINE VESTRA, Ac Dominationibus veſtris, Illuſtribus ac magnificis, amicè ac fraternè in manus noſtras conſignato.

RESPON-

Storfurstedömet Littowens och andre thes Rÿkes och Storfurstendömes Jnbyggere och tilhörende Landskap/ Furstendöme/ Ständer och Rådh / serdeles och för theres egne Personer / H: K: M: theres nådigeste Herre/ theres trooheet/ tienstachtigheet och vnderdånigheet / willigen och troligen weele bewÿse. Och betyge medh thenne wår närwarende Oration, At the intet weele tilbake låte / hwadh som behöffues kan / til at hempnes then ringeste iniurie och orätt/ som H: K: M: s högheet tilfoget är / Hwilket och the Högborne och Högwördigeste Rÿks Rådh / så och the Högachtede thet Polenske Rÿkes och Storfurstendömet Littowens Ständer alle / sigh til K: F: M: och alle thet låflige Sweriges Kommgerÿkes berömlige Ständer / j lÿke måtte (all arge list tilbake satt) otwiffuelachteligen förfee weele.

Til thet sidste / Så bedie wÿ Eders Furstelige Nåde och Eders Herligheter / flÿteligen och wenligen / at wÿ på alle wår Legations puncter/ wist och klart Swar och beskedh bekomme måge/ allthenstund ther ligger oß macht vpå / På thet at the Högh och Wälborne thet Kommgeryke Polens och Storfurstendömet Littowens Ständer / efter hwilkes willie/ wÿ thenne Legation obeswåret oß vpåtaget haffue/ måge see / at wÿ medh all trooheet och flÿt/ theres befalning haffue efftertkommet och fulbordet.

RESPONSVM,
ILLVSTRISSIMI
PRINCIPIS AC DOMINI,
DNI: CAROLI, REGNORVM SVECIAE, GOTHIAE, VVANDALIAE QVE

Principis hæreditarij & Gubernatoris, Sudermanniæ, Nericiæ ac VVermelandiæ &c. &c. Ducis. Simul ac Illustrium, Magnificorum ac Generosorum Dominorum, REGNI SVECIÆ SENATORVM,

Ad ea, quæ nomine

REVERENDISSIMORVM, ILLVSTRISSIMORVM, REVERENDORVM, ILLVSTrium, Magnificorum, Generosorum, & Nobilium, Senatorum & Ordinum Regni POLONIAE, *Magnique Ducatus Lithuaniæ, Illustres, Magnifici & Generosi, Dominus* STANISLAVS DZYALINSKI, *Castellanus Elbingensis, Senator Regni Poloniæ,* STANISLAVS CZYKOVVSKI, *Succamerarius Cracovienſis generalis, &* NICOLAVS SAPIEHA, *Secretarius Regius, in Suecia Legati, tam verbis quam scriptis protulerint.*

Actum Stokholmiæ 23. Octobris, Anno &c.
M. D. XLVI.

Then

Högborne Furstes

och Herres / Her CARLS/

Sweriges Rijkes Arffurstes och Föreståndares/ Hertigz til Sudermanneland/ Nericke och Wermeland/ etc. Så och the Edle / Wälborne och Wälbördige Herrers / thette Konungerijke Sweriges Rijkes Rådz/

SWAR/

På the wärff och ährender/

Som vpå the Högborne / Högwördigeste/ Wälborne /Wördige/ Edle/ Högachtede och Wälbördige / thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens / Rijkz Rådz och Ständers wägne / the Edle / Wälborne och Wälbördige / STANISLAVS DZIALINSKI/ Castellan vthi Elbingen / Rijkz Råth i Polen / STANISLAVS CZYRGOWSKI/ Vnder Cammererer i Crakow / och NICOLAVS SAPIEHA/ Konunglig Secreterer: Så wäl mundtligen som scriffteligen wärffuet haffue.

Actum i Stockholm/ then 23. Octobris/ Åhr etc 1596.

ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS &c. &c.

NEC NON

ILLVSTRES, MAGNIFICI, GENEROSI Domini Senatores Regni Sueciæ, pro salutatione & studiorum oblatione, gratias agunt maximas, offerentes seſe viciſſim Senatui & Ordinibus Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, ad benigna, mutua atq; fraterna officia, quibus gratum fuerit, Regnum Poloniæ cum hoc Regno, ſub uno REGE, cuius Imperium venerantur non tantum agnoſcunt, omnis felicitatis incrementis augeri.

INter cætera admiranda DEI præpotentis, in orbe terrarum, opera, vix quicquam magis mirum videri poteſt, quam vinculum, ſeu ſeries, qua homines mortales à mundi primordio gubernari, & ſocietatem eorundem ritè conſeruari, compertum ſit: modo etſi longè differenti, plerumq; etiam confuſo: attamen hactenus interitus in uniuerſum inexperte: alibi ſcilicet unum, alibi pauciores, nobiliores & ſapientiores: nonnulli ibi plures, aliquando multitudinem præeſſe conſtat. Et nihilo ſecius, in tanta hominum

Then Högborne Furste/ etc. etc.

Så och

The Edle / Wälborne / Wälbördige Herrer / Sweriges Rijkes Rådh / Betacke

Rådhet och Ständerne j Polen och Storfurstendömet Littowen för theres helsen och gode benägenheet / Såsom och tilbiude them igen all wenligh och broderlig tienst / hwilke och gerne förnimme / at thet Polniske Rijket / som nw medh Swerige

vnder en KONUNG är / hwilkens Regemente the medh all wördigheet bekenne sigh ware vndergiffne / mätte vthi all lyckes förkoffring tilwäxe och förökes.

Bland andre GUDZ thens Alzmechtiges synnerlige werck på iorden / är näppligen något vnderligere / än thet Band och then sammenknippede Orden / egenom hwilken man förnimmer / at thet Menniskliga slechte och thes gemeenskap / aff förste werldennes begynnelse och alt hår til / är wordet regeret och widh macht hållet: Och ändoch thet vndersfundom på åtskillieligit sätt / Ja och vndertijdhen widh oordentligit wijs är skeedt / Så är thet lijkwål icke platt j grund förderffuet och til intet giordt: Sommestädes haffuer een / och sommestädes flere

hominum & nationum varietate, & gubernandi inæqualitate, imperia subsistere; nec non usq; ad finem mundi duratura esse, nemo non sapiens, admiretur: ac singulari De ibonitate euenire, non fateatur, idq; potissimum, quo omnia Imperia, omnium gentium tendere videri volunt; ut DEVS rerum conditor, celebretur: Iustitia, sarta, tectaq; conseruetur. Primum tamen & præstantissimum inter tam diuersas gubernationis formas, semper habitum est, unius; adhibito tamen prudentum consilio; imperium: Id enim ab uno Rege, sicut corpus humanum cum tota compage, abs uno capite, rectius regitur, ut Illust: & Mag: D: Legati prudenter in initio Orationis suæ adduxerunt. Commemorantes pristinam amicitiam, inter hæc duo Regna, Sueciam & Poloniam, longa annorum & Regum serie, videlicet ERICI XIII, CAROLI CANVTI, GVSTAVI, IOHANNIS III, Sueciæ Regum, bonæ memoriæ, cum LADISLAO Rege Poloniæ, ALEXANDRO Duce Lithuaniæ, CASIMIRO MAGNO, SIGISMVNDO Primo & Secundo, Poloniæ Regibus, laudabilis recordationis; tum quoq; potissimum non ita pridem longè augustiorem atq; arctissimam, SIGISMVNDO Sueciæ Principe in Regem Poloniæ liberis suffragijs, spontaneaq; voluntate electo: honorifica semper fuit & est utriq; Regno amicitia, Poloniæ hactenus plerunq; quæstuosa, Sueciæ verò gratissima, præsertim nunc, quod uni Domino, duo clarissima Regna obediant. Quo nomine etiam, Mag: D: Legati uberius testantur, non tantum sese: verum etiam uniuersos amplissimi

Regni

regeret/ doch aff the fläste och förnämbste: På en annen ort/ haffue månge och vnderstundom heele Menigheeten Regementet innehafft/ Och doch lijkwäl vthi een så stoor både Folks och Nations åtskilnat / och åtskillielige Regerings former / åre Land och Rijker widh macht håldne wordne / och här effter in til werldennes ände/ bliffue beståndende: Hwilket giffuer hwar förståndig Man stoort vnder / och måste bekenne / at thet aff Gudz synnerlige godheet skeer / Och för then orsak skuld förnämbligen händer / Effter alle Regemente åre therföre funderede / at Gudh som all ting skapet haffuer/ måtte bliffue prijset/ och Lagh och Rätt widh macht hålles: och är ibland så åtskillielige Regerings former/ thet Regemente altijdh warit achtet och hållit för thet bäste / ther en egenom månges rådh regerer: Ty Land och Rijker warde aff en fast bättre och fogeligere regerede / lijke som heele kräppen medh alle lemmer/ aff ett hoffuudh: Effter som och the vthskickede Sendebudh/ strax j begynnelsen på theres Oration gåffue tilkenne: Och ther breede widh vpräknede then gamble berömde och starcke wenskap / som emellom thesse twenne Konungerijker Swerige/ och Polen/ j månge åhr och Konungers regeringer / Nembligen Konung Erichs then XIII. Konung Carl Knutsons/ Konung Göstaffs och Konung Jahans then Tridie (Christelig och höglåflig ihogkommelse) medh Ladislao Konung j Polen / Alexandro Hertig til Littowen / Casimiro Magno/ Sigismundo then Förste och then Andre (höglåflige j åmiñelse) Konunger j Polen/ altijdh haffuer warit/ och nw icke så lenge sedan egenom SIGISMVNDVM/ Sweriges Rijkes Furste/ hwilken effter laghligit och frijt wahl och willie / wardt vthkorat til Konung j Påland/ är worden mykit starckere och fastere giord/ Och

haffuer

Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordines, Sacræ Regiæ Maiestati omninò esse deuotos.

Ad comparationem corporis humani cum Regno, quod attinet; ea est ratio capitis in corpore, quæ dignitas Regis in Regno, apta quidem, ac valdè concinna similitudo, & magnæ eruditionis argumentum, imitatione Menenij Agrippæ, apud Liuium: attamen Sueccis, Regum suorum semper amantissimis, minimè inculcandum erat. Nam de statuū Regni Poloniæ in Sacram Regiam Maiestatem obseruantia, nemo quæstionem mouit, quam non necessitate, sed voluntate, in Regnum Poloniæ accersiuerunt. Illos fama ad eius electionem pellexit; Suecos verò, ius sanguinis hæreditarium, cum virtute coniunctum, Regi deuincit: Illi quod libera voluntate ipsum Regem susceperint, singularem propensionem & gratitudinem, in maternum genus Regium testati sunt: At Suecos promptitudine, & amore in Regem Regiamq; familiam, quis unquam ulli dixerit esse secundos? qui summam rerum Regni vetustissimi, quod suffragijs cesserat, perpetuo iure hæreditatis, Regali propagini Masculæ, consignarunt: Nulla aliàs Legum vel Priuilegiorum Regni, antiquatione facta. Fatendum quidem est, nihil magis naturæ consentaneum esse, quam corpus cum omnibus membris ac uniuersa compage, à capite gubernari: idq; Regi in Regno iure competere; ea tamen conditione, ne membrorum, quibus parendum est, officia confundantur, nec præter leges quicquam: habita denicq; ratione, si Rex qui rerum potitur; intra vel extra Regnum fuerit constitutus.

Quæruns

haffuer här til måstedeels warit Polen nyttig / Men Swerige behagelig/Synnerligen nw/sedhan thesse twenne så berömde Konungerijker / vnder en Konung kompne åre: För hwilken orsak skuld/ the vthskickede Polniske Sendebudh och giffue tilkenne / At the icke alleneſt för theres Personer/ vthan och alle Polniske och Littowiske Ständer/ H: K: M: myckit åre bewågne.

Hwadh then lijknelse widhkommer / som ett Rijke medh Menniskionnes kråp haffuer / Så haffuer hoffuudet then proportion widh kråppen / som Konungens myndigheet vthi Rijket / Hwilken/ ändoch hon är een ganske bequembd och skön Lijknelse / och full medh myckit lärdom / lijke som thens Menenij Agrippæ, om hwilken Liuius scriffuer: Så hade lijkwål icke giordz behoff/ at hon skulle stelles the Swenske för ögonen/ hwilke doch ellieſt sine Konunger nogsampt medh kärleck bewågne åre / Ty om Polniske Ständers vnderdånigheet emoot H: K: M: haffuer ingen twifflet / hwilken the icke twingede/ vthan godhwilligen/til thet Polniske Rijkes Konung / kallet haffue / Och haffuer them hans berömde Furstlige gode rychte ther til beweckt / at the H: K: M: haffue til Konung vthwaldt. Men them Swenskom haffuer Arffzrätten / sampt och hans Konunglige dygd ther til kommit. Thet the Polniske haffue honom til Konung öffuer sigh satt / ther medh haffue the bewijst theres synnerlige benägenheet och tacksamheet emoot H: K: M:s Konunglige Mödernes Slecht: Men hwem kan säye / at Swenske haffue giffuit någen effter / vthi thet som haffuer ländt til benägenheet och kärleck / emoot theres Konung och then Konunglige Familie/ hwilke haffue Rijket / som förr på blåtte wahlet stodh / medh gemeent samtyckie / egenom Arffzrätten/

Quæruntur Domini Legati de Conuentu Sudercopiæ habito, de quo, cum in Polonia percrebuisset, non præterire potuisse, Status & Ordines Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ, quin de tota ea re, quæ in eodem Conuentu, & quo modo acta fuerit, quæ non solum Regni huius clarissimi statum, sed & dignitatem Sac: Reg: Maiest: læderet, & afficeret, diligenter cognoscerent. Nam nihil quod ad statum Regni istius, neq; ad veteres usitatasq; in Suecia Leges & instituta, quicquam hoc tempore desiderari potuisse, illis visum est. Prospexerat etenim Sac: Reg: Maiest: hinc profectura, ut desiderata pax, Regno huic suo paterno Sueciæ, ab hæreditario hoste Moscho constitueretur. Domestica etiam ita ordinata reliquerat, ut hoc tempore nihil perturbationis, nihil detrimenti metui meritò debuisse videretur. Quamobrem præter omnem spem acciderit, cum ipsius Regiæ Maiestatis, tum & omnium Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ Ordinum, ut nulla urgente necessitate publica (uti quidem ex ipsis eius Conuentus actis constat) is Conuentus Sudercopiæ haberetur.

Itaq; omnibus articulis Transactionis eiusdem, diligenter perpensis & examinatis, rogasse S: R: M: ut hisce de rebus cum Illustrissimo Principe, Illustrib: Magnif: & Generosis Dominationib: Regni Sueciæ Consiliarijs, fraternè agere possent. Et licet de fide, & integritate Suecorum, erga S: R: M: non dubitarint; tamen cum ex animorum distractione, præter propositum nonnulla, Principum authoritati, vel legibus ipsis repugnan-

bundet til thenne Konunglige Families Manlige Affköde/ Doch all annen thette Rijkes Rätt och Priuilegier förbehållne. Och ändoch man måste bekeñe/at inter medh naturen meer öffuereens kommer / än at kräppen medh alle sine lemmer/rätter sigh effter hoffuudet / och at Konungen then samme Rätt vthi Rijket haffue bör: Så skal thet lijkwäl medh sådant willkor skee/ at icke lemmernes Embeter/hwilke bör lyde hoffuudet effter / bliffue förwillede/ eller them något emoot Lagh och Rätt / vpåtrengt: och ther breede widh achtes/ om Konungen som Regementet föreståår/är innen eller vthan Landz stadder.

Widere/ så beswäre the vthskickede Polniske Sendebudh sigh öffuer then Rijkzdagh/som vthi Suderköping höllts/ och giffue tilkenne/ At när the Polniske och Littowiske Ständer finge thet wette / haffue the icke kunnet gå förbij/ medh mindre än at the om alle saker / som ther äre förlupne och affhandlede / förfare skulle / hwilke icke alleneest thette Rijkes tilstånd och lägenheeter skadelige äre/vthan och Konungens myndigheet förkrenckie: Allthenstund thet haffuer synts / at inteet haffuer feelet / vthi thet som thette Rijkes tilstånd och thes vhrminnes rätt och sedwänie tilkommer, Ty högb:te K: M: för sitt affreesende hädhan/hade så wäl förseedt och laget / at en ewigh och länge åstundet fridh / är emellom thette H: K: M: s Fäternes Rijke och thes Erffiende Muschowiten/beslwten och stadfest. I lijke måtte hade H: K: M; här heeme all ting således beställt/ at man på thenne tijdh ingen oordning eller skade / kunne haffue sigh at befrychte. Är förthenskuld/ både emoot högb:te K: M:s Så och alle thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens Ständers tilförsicht/vthi otrengde måle (efftter som aff sielffue Beslwtet är til at see) samme Rijkzdagh vthi Suderköping hållen worden. Ther-

repugnantia, soleant obrepere: Ita amplissimos Regni Poloniæ Status & Ordines non diffiteri, multa quoq; Sudercopiæ interueniſſe, quæ niſi maturè corrigantur, grauem aliquam in hoc Regnum veteris ordinis, iuſticq; Imperij perturbationem, afferre poſſe videantur. Idq; ſemper talium perturbationum initium eſſe, cum legitimo Domino, non ſolum præterito, ſed & planè vetante, ad conſilia publica alieno, priuata authoritate, vocatu; conuenitur: Leges feruntur: Exactiones irrogantur: Formula gubernationis immutatur: Miniſtri Regij loco mouentur: Arces in aliorum poteſtatem traduntur: Diplomatum Regiorum tollitur authoritas: Moneta aliena effigie cuditur: Appellatio ad Sacram Regiam Maieſtatem atq; adeò ipſa dignitas Regia, multis modis circumſcribitur, Et quæ Maieſt: Reg: ſunt, in alios transferuntur, quæ omnia Sac: Reg: Maieſt: Iura, dignitatem & ſuperioritatem directo labefactare, ac quaſi ex diametro, oppugnare videntur, illis, qui omninò non lippiant.

His omnibus diligenter reuiſis, ac iuſtioris trutinæ examini ſubiectis, Senatus & Ordines Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ, per dictos Dominos Legatos, obnixè orant, & obteſtantur, ut dignitas & Ius Regium in Succia inuiolatum, atq; illæſum Sac: Reg: Maieſt: conſeruetur, obuiamq; eant Mag: Domini Senatores maleuolorum conatibus, easq; leges, conſtitutiones, ac tales confœderationes, quæ Sac: Reg: Maieſt: dignitati, præeminentiæ, ac Regalibus iuri-

bus

Therföre / när the hade alle theß Besluts Artickler öffuerwäget och examineret / haffue the aff H: K: M: begäret / At them måtte efterlåtes / ther om medh högste F: M:de och the Edle och Wälborne Herrer / Sweriges Rijkes Rådh / wenligen och broderligen handle / Och ändoch the intet twifle / om the Swenskes trooskap / huldskap och rättrådigheet emoot H: K: M: Doch lijkwäl efter vthaff oeenigheet myckit obetänckt plåger förorsakes / som sträffuer emoot Konungens myndigheet / Lagh och Rätt: Så kunne the Polniske och Littowiske Ständer icke neeke / at j Suderköping är myckit framsatt och handlet / vpå hwilket Com icke j tijdh böther skaffes / tå synes thervthaff stoor oordning vthi Regementet förorsakes weele: Och plåger sådan oordning sigh j förstonne ther aff förorsake / när man icke alleeneste sin rette Herre oåtsport / vthan och emoot hans förbudh / aff egen macht och myndigheet håller Herredagher / gör ny Lagh / legger beskattninger vpå / förwandler Regerings Ordningen / Antwarder Hws och Fäste j andres händer / affsetter Konungens tienere / Konungens breff förachter / Slår mynt j eens anners nampn / Förbiuder at wädia til H: K: M: Förminsker j många måtte Konungens myndigheet och rättigheet / och thet som Konungen tilhöre / giffuer androm j händer / Hwilket alt omstörter Konungens rätt / dignitet och Maiestet och ther emoot sträffuer / som hwar och en merckia kan / som icke aldeles blind är.

När the nw thette hade fliteligen öffuerwäget / och granneligen ransaket / haffue the Polniske och Littowiske Ständer / egenom wälbemelte theres vthskickede Sendebudh / aff högbte Furst: M:de och Rijkens Rådh / på thet fliteligeste begäret / at H: K: M:s dignitet och

bus planè sunt contrariæ, & ex diametro oppugnantes, penitus abrogentur & aboleantur; iisq; malè iam cœptis consilijs, extemplò cursum reflectant. Contestantibus proindè Statibus Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ, sese vitam & fortunas, pro Maiestatis eius dignitate, salute, iuribus Regalibus, velle impendere, coniunctim cum Regno Sueciæ, pariter sigillatim, nec unquam passuros esse, quicquam in ipsis desiderari, quod ad vindicandam, vel minimam iniuriam Reg: Maiest: illatam, pertinere videbitur: adiuncta insuper seria admonitione ad Suecos, fidei & obseruantiæ erga Regem, & alia plura, quæ in ipsamet Oratione fusius exponuntur.

Gratum quidem fuit officium amplissimi Senatus & Ordinum Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ, quod per præclaram hanc Legationem, quantum in ipsis fuerit, non solum, si quid exortum erat dissidij, dirimere, sed & mutuam amicitiam recolere videantur, ex eo enim summa illorum in Maiestatem Regiam fides & obseruantia, & in Regnum hoc beneuolentia elucet; accidit tamen præter Illustrissimi Principis ac Senatorum & Ordinum Regni Sueciæ expectationem, ut tam acerbam suspicionem apud socios & amicos præsertim, incurrerent. Vsq; adeò non leuiter ira est fides Suecorum, ut grauissimos viros inanis rumor perculerit? Æquum non erat, eoq; grauius, quod criminis læsæ Maiestatis accusari videantur; á quo semper Sueci abfuerunt longissimè. Oportuerant enim antea Status & Ordines Regni Poloniæ, melius de

Suecicis

rättigheet/ måtte ware H: K: M: vthi Swerige alltijdh oförkrenckt förbehållen / Och at the wille onde Menniskiors vpsätt och förehaffuende affskaffe och förhindre: The Recesser / Stadger och förbund / som H: K: M:s dignitet / præeminens och Konunglige rätt aldeles åre emoot/affskaffe och til intet göre: Så och affstå medh the rådhslagh / som nw otilbörligen åre företagne. Och therföre giffue the Polniske Ständer tilkenne/ at the weele lijff och godz / för H: K: M:s dignitet/wälferd och Konungzlig rätt j skantzen settie och wåge/både tillijke medh Sweriges Rijke / så och eenskylt för sigh sielffue: Och weele aldrig tilstådie / at något skal hoos them feeles / som kunde lände til at försware then ringeste orätt/ som kan H: K: M: wederfares: Och öffuer alt thette alffuarligen förmane the Swenske / at the skole ihogkomme then trooheet och lydno / som the H: K: M: skyldige åre / medh myckit annet / som vthi samme Oration widlöfftigere warde författet.

Vpå allt thette/ år höbte Furst: N: des och Sweriges Rijkes Rådz Swar/ at åndoch them tacknemligit år/ at the Polniske och Littowiske Ständer/ egenom thenne betömde Legation / så myckit som them står tilgörende/ haffue beflijtet sigh / icke alleneest til at affskaffe / om någen oenigheet wore vpkommen / vthan och förnye then inbördes gamble wenskap/som både Rijken emellom warit haffuer: Ty therevthaff kan man förnimme theres trooheet och vnderdånigheet emoot H: K: M: så och benägenheet emoot thette Konungerijke: Doch lijkwål år thet vthan theres och Sweriges Rijkes Ständers tilförsicht skeedt / at the vthi een så bitter mistancke hoos theres Förbundz bröder och weñer åre falne. Åt Swenske Måns

Suecicis negotijs instructos esse, quam de tota natione tam siniſtram ſuſpicionem, perturbati ſcilicet Status Regni huius, & Regiæ dignitatis proſtitutæ; concipe-rent: ſed rumore, quem in Polonia longè maiorem fuiſſe conſtat, quam ipſimet Legati hic reipſa experiuntur, iſta eueniſſe non eſt dubium. Admonitio quidem inter æquales & ſocios admittenda eſt, at tam grauis cenſura, ſcilicet: non diffiteri Ordines Regni Poloniæ, Magnicq; Ducatus Lithuaniæ, multa Sudercopiæ interueniſſe, quæ grauem aliquam in hoc Regnum veteris Ordinis, iuſticq; Imperij perturbationem, afferre videantur; dignitatem Regiæ Maieſtatis, & ſuperioritatem directo labefactatam eſſe, &c. &c. aliena ab officio & mutua beneuolentia, quod falcem in alienam meſſem immittere videantur, & ea attrectare, quæ ad curam Statuum & Ordinum Regni Sueciæ, qui nihil ſibi prius & antiquius duxerant, fide & obedientia erga Reges: meritò pertinent. Necq; ullius magis quam illorum intereſt, non mutari iuſtam Reipub: formam, ſed ſi quid mutatum eſt, in integrum reſtitui.

Coactus eſt conuentus Sudercopiæ ab Illuſtriſſimo Principe, quem Sac: Reg: Maieſt: cum Senatoribus Regno præfecit: Habitus autem non leuibus de cauſis, & quidem pro parte in ipſis actis conuentus expreſsis, quæ haud dubio omnibus rectè ſentientibus, non planè carere neceſsitate, uti Legatis perſuaſum eſt, videbuntur. Neceſſario enim ad conuentum deſcendiſſe conſtat, nec ibidem quicquam contra dignitatem Regiam, vel iura patriæ concluſum, aut nouas leges latas, ſed

ske Mäns troo så ringe/ at och ett lettfärdigt rychte haffuer så träffuge Män beweekt: Sannerlige thet är icke rätt giordt/ hwilket och theste förtreeteligere är/ efftet the synes bliffue beskylte/ at the haffue handlet emoot Kong: Maiest:s myndigheet/ för hwilket the altijdh haffue warit frije och oskyllige. Och hade medh rätte bordt/ at the Polniske Ständer/ hade först warit bättre om Swenske saker vnderwijste/ förr än the om thenne Nationen en så wrång mistancke hade fattet/ Nemligē/ at the skole haffue Rijkzens Ständ perturberet och förwillet/ och emoot Konungens myndigheet handlet/ Men thet kan ware skeedt aff rychtet/ hwilket vthan twiffuel j Polen haffuer warit större/ än som the vthskickede Sendebudh nw j sanning förnimme. Thet är sant/ at förmaning emellom iemlijke/ kan wäl haffue rum/ Men at tilleggie enom sådanne beskyldning/ Nemligen (at the Polniske och Littowiske Ständer/ måste wäl bekenne/ mykit ware vthi Suderköping handlet/ som synes kunne stoor oordning j Regementet tilwäge komme/ Och H: K: M:s dignitet och myndigheet omkullslå) thet är icke ett wens stycke: Them hade och icke heller bordt/ at före lijen vthi ens anners sädh/ eller sigh thet tilmäte/ som kommer Sweriges Rijkes Ständer alleene til/ hwilkes trooheet och lydno emoot theres Konung/ allom nogsam kunnog är/ Och ligger ingen meer macht vpå än them/ at Sweriges låflige och wälstelte Regerings Forme/ icke bliffuer förwandlet/ vthan hwad som kan finnes ware förandret/ måtte komme vthi sitt förre lagh och skick igen.

Hwadh then förste beskylningen widhkommer/ Så är thet sant/ at en Rijkzdagh är vthi Suderköping aff högb:te Furst: M:de hållen/ hwilken H: K: M: sampt medh Rijkzens Rådh/ Regeringen haffuer befalet/ Doch

tas, sed receptas, executioni mandatas esse. Quod conseruat tranquillitatem Relligionis pro ratione Regni huius: Leges exequitur; tollit confusiones Politicas: stabilit Regium iuramentum & tabulas hæreditarias, id magis confirmat iura Regis quam debilitat. Quare nemo dubitauerit, ipsammet quoq; Maiest: Reg: sancte & inuiolabiliter ista seruari velle, nec ad Maiestatis dignitatem aut iurium Regaliorum amplificationem & illustrationem, quicquam magis accommodum existimare; habitus enim est Conuentus pro commodis Regis & Regni, nullam vel seditionem, vel inobedientiam contra Maiest: Reg: spirans, neq; Regia Maiestate nesciente: Certior enim facta est & Conuentus & causæ. Nam singula capita deliberationis ad Sac: Reg: Maiestatem attulit Arziovvsky, qui Kalend: Augusti anno præterito expeditus & secundo vento vectus, breuissimo tempore ad Regem peruenit. Protestatus est Rex, sed re confecta. Notum quidem est, Ius conuocandi, summo Principi competere, at intra Regnum constituto, neq; dum aliquando aliter factum legimus, ullo unquam tempore tam stricte obseruatum est, ut crimen læsæ Maiestatis incideret, si ij, quibus summa rerum commissa sit; Rege absente, Comitia indixerint; dummodo fidei datæ aut iuramento non contrauenerint. Exempla hoc Regnum habet domestica, & aliquando Rege in Regno constituto, præsertim Christierni I. & Iohannis II. Regum tempore, cum langueret effectus iuramenti Regij cœperint, quod Rege absente facile potest euenire. Non est igitur, quod crimi-

natus

icke för ringe orsaker skuld/ hwilke någorlunde vthi sielfffue Beslwtet åre författede/och vthan twiffuel allom som rätt döme/ wichtige och nödige nogh synes. Och är intet vthi samme Rijkzdagh Beslwtet/ ån thet som tiener til Enigheet vthi Religionen/effter thette Rijkz lägenheet/ Förfordrer Lagh och Rätt/ förtager all oordning j Landet/ håller Konungens Eedh och Arffföreningen widh macht/ Och therföre är H: K: M:s rätt och myndigheet meere til styrcke/ån til någen förkrenckelse. Hwarföre twiffler man intet/at H: K: M: wil jw at thet skal obrätzligen widh macht hålles/ effter intet tienligere ware kan/til at göre H: K: M:s dignitet och Konūglige rätt/ högh/ herligh och berömligh. Och är samme Rijkzdagh hållen/ för Fäderneslandsens nytto och wälferdh skuld/ vthi hwilken och intet vpror heller ohörsamheet emoot H: K: M: haffuer förhånder haffdz/heller är beslwtet wordet. Så är och icke samme Rijkzdagh Konungen owetterligen hållen/vthan är H: K: M: ther om j tijdh tilkenne giffuit/och alle Artikler/som ther förhandles skulle/ medh Artziowski/ j nästförledne åhr/ dateret then 1. Augusti/ tilhande sende. Thet är sant/at H: K: M: proteſterede wäl ther emoot/Men sedhan alt war öffuerståndet och beslwtet. Och neeker man intet/ at thet jw höhrer Konungen alleene til/ at hålle Rijkzdagher: Men når han inrijkes är: Ey läse wij heller någen tijdh annorlunde ware skeedt. Så haffuer thet och aldrigh så noge warit achtet/ At thet för någen Maiest:s förkrenckelse skulle räknet warde/ hwar the/ hwilke Konungen vthi sin fråwaru Regeringen j händer satte/ Rijkzdager förscreffue/ Så frampt ther medh icke något emoot trooheet och sworen Eed worde handlet. Sådanne Exempel haffue wij vthi Swerige nogh/ Ja och then tijdh Konungen haffuer inrijkes warit/ Effter som

netur aliquis, qui in quieta Repub: quietem non capit, coactum & habitum Conuentum. Exempla externa non desunt, tum & homines Politici doctissimi ante multa secula, tam Romanæ quam nostræ Religionis, quibus multis rationibus probatur, illæsa Maiestate posse fieri Conuentus, propter Regis absentiam, Et contra Ius gentium & morem maiorum facere ipsis videantur, testante Cominæo, qui præclarum communis concilij habendi institutum, præcipuum Regni rõbur & firmamentum, conuellere moliuntur. Sub Edoardo Secundo in Anglia, sub Carolo VIII. & Ludouico XI. in Gallia, & hæc quoq; sunt Regna hæreditaria, Comitia habita sunt, Rege præsente. In Germania nihil est noui, conuenire Status inuito Imperatore, & recens memoria est, conueniſſe aliquos in Polonia, Rege & quidem SIGISMVNDO III. inuito, prohibente, ac contra protestante, & quidem intra Regnum constituto, quod tamen nolunt meminisse, ut alios accusent, aut sese alienis exemplis excusent. Licitum enim omnes iudicarunt Conuentum, qui publicè graui ex causa cogitur, qui est non contra utilitatem Regis & Regni, licet sit contra voluntatem Regis longius absentis. Confœderationes Sac: Reg: Maiest: dignitati, præeminentiæ, ac Regalibus iuribus planè contrariæ, & ex Diametro, ut iniquè obijcitur, repugnantes, iniæ non sunt. Seditionem sapiunt ista, quæ Succorum animos non inuasit, Testantur ipsamet acta publica. Con uratio est priuata, subdola, noxia Regi & Regno: Licet igitur Comitia indicere, quoties Rex non oppugnatur,

sed

aff många Rijkzdager / som vthi Swerige åre hållne wordne / Synnerligen vthi Konung Christierns then I. och Konung Hanses then II. tijdh / Efter Konungens Eedh icke bleff tå så widh macht hållen / som thet sigh borde / hwilket lätteligen kan skee / ther Konungen vthländes är. Hwarföre haffuer ingen then ther vthi ett roligit Regemente ingen roo haffue kan / medh rätte oss til at beskylle / för thet / at en Allmennelig Rijkzdagh är hållen worden. Fremmende Exempel feeles och icke: Så haffue och många Politiske Scribenter / både aff wår och then Romerske Religion / för wichtige orsaker skuld / icke ogillet / At man jw må vthan någen M: s förkrenckelse / vthi Konungens fråwaro hålle Rijkzdager. Och synes at the som sådanne Allmenelige Rijkz Beslwt / på hwilke heele Rijkens welfärd henger / weele förhindre heller til intet göre / Såsom och Cominæus witnar / handle både emoot Folks rätt och wåre Förfäders gamble sedwane. I Engeland når Kon: Edward then II. och vthi Franckerijke then tijdh Konung Carl then VIII. och Ludouicus then XI. regerede / hwilke Rijke och åre Arffrijke / åre Samqwembder hållne / når Konungen haffuer tilstädes warit: Vthi Tydstland är och intet nytt / at Ständerne pläge tilsammen komme emoot Keysarens willie; Och är icke så lenge sedhan / at vthi Polen / bleff ett Samqwembd hållet aff några Rijkens Ständer / emoot Konung SIGISMVNDI then III. willie / förbudh och protestation: ändoch H: K: M: ther innan Landz stadd war: hwilket alt wij icke androm til förwijtelse / heller oß til hielp här indrage. Ty alle haffue dömdt thet Samqwembd låfligit och lagligit / som uppenbarligen skeer / och icke emoot Konungens och Rijkens rättigheet och wälferd / Ändoch thet kunne wa-

sed propugnatur cum Rege Regnum. Præsertim cum planè præter legem sit, Suecos læsæ Maiestatis accusari, quod conuenerint, cum nulla lege id ipsis vetitum esse constet: at Regibus quidem absq; uniuersali consensu populi, legem ullam condere, sed ex præscripto legum, cum consilio, & assensu Senatorum, Regno ut præsint, teneri.

Causas grauiores, dicti Conuentns accipite: primnm æs alienum, stipendium militibus, quorum egregia virtus omnibus testata est, non solutum, Tum etiam dos consignanda, ad quæ extraordinaria collatione opus erat, quæ sine Conuentu vel ipsomet Rege præsente, imperari legibus Sueticis non licet. Ex re Regis erat, cuius est æs patris alienum dissoluere, & Regni, quod nisi incolumi fide, incolume stare nequit. Altera causa erat forma Gubernationis à Reg: Maiest: præscripta, in qua non nulla pro ratione temporis, ob præproperum suæ Maiestatis, in Poloniam discessum, & alias diuersis eiusdem Regni negocijs occupationes, videbantur desiderari, adhibitis legibus & iuramento Regio, cui Status & Ordines Regni huius, maximè innitendum esse censent; ob Relligionis dissidium, quod nullum erat, cum ius hæreditarium Regiæ huic familiæ cederet. Oportuerat quoq; huic formulæ Gubernationis Senatorum consensus & suffragia accedere, sine quibus ipsimet Maiest: Reg: de legibus nostris vetitum est, in grauioribus Regni negocijs aliquid statuere. Hæc de causis Conuentus habiti, licet plures possent enumerari, sufficiant, nunc capita ibidem concluſa despiciamus.

Regis

re emoot Konungens willie / som wÿdt ther ifrå stadder
år / Och åre inge Förbund giorde / som vppenbarligen
stråffue emoot Konungens myndigheet / högheet och
Konunglige råttigheet / effter som orettwÿsligen bliff-
uer förwÿdt: Ty sådant haffuer vpror medh sigh / hwil-
ket aldrig kom vthi Swenskes hierte / effter som och sielff-
ue Affhandlings Beslwtet vthwÿser / Och plåger förrå-
derij ware lönligit / illistigt och skadeligit / både Rÿket
och Konungen. Är förthenskuld effterlåtet / Rÿkzdager
at hålle / når som Konungen theregenom icke skeer moot-
stånd / vthan sampt medh Rÿket warder förswaret. Så
är thet och emoot Lagh och Rått / at någen skal bliffue
för Ledz brott wÿdt och beskyldt / therföre at han haff-
uer hållet Rÿksdager / effter thet icke finnes vthi någen
Lagh ware förbudet: Och är Konungen icke låfligit / at
göre någen ny Lagh / vthan Almogens gode wilie och
Ja ord / Såsom icke heller styre Land sitt / vthan effter
Lagh / och medh sitt Rådz rådh.

Och ändoch thet j saken nogh fylleſt giorde / Så wil
man lÿkwål många andre wichtige orsaker til samme
Rÿkzdagh vpräkne: Först war then gåld / som Rÿket e-
genom then långlige Feigde vthi kommet war / obetalet /
Så stodh och Krigsfolcket obetalt / som sigh för Rÿk-
sens fiender hade manligen bruke latet / Och öffuer alt
thette / så wore och många höge Personers Brudskatter
oafflagde / til hwilkes affbetalning / en gemeen hielpeskatt
war aff nöden / hwilken icke vthan en Allmeneligh Rÿkz-
dagh effter wår screffne Lagh / kunne vpbördes. Så
är thet och Konungen mykit nyttigt / at H: K: M: s
Herfaders gåld bliffue betalte / och heele Rÿket j lÿke
måtte gagneligit / hwilket icke vthan troo och låffuan kan
widh macht ståndc. Then andre orsaken / war then Re-

gerings

Regis Maiestatem læsam esse contendunt: quod nonnulli ab officijs remoti sint: quod non ratæ habeantur Regis litteræ: quod denicq; prouocatio ad Regem sublata sit; & plura alia, ad quæ articulatim, quò magis innocentia, animis rectè sentientium insideat, respondebitur.

Sunt nonnulli redacti in ordinem, nemo it inficias, at si causam Illustres Domini Legati cognoscerent, non iniustè. Aliqui enim saluo iuramento Regio præesse non possunt; aliqui uniuersali Statuum Concordiæ refragantes, non Sudercopensi, sed & longè vetustiori, tum & illi, quæ Regio iuramento haud ita pridem est confirmata; seipsos tanquam membra auulsa à toto corpore, segregarunt; non absq; suspicione rerum nouarum, quibus plerumq; studere solent, qui nihil antiquius ducunt, quam summo Principi absq; differentia, æqui bonicq; Reipublicæ complacere, & hac ratione, alterius incommodo exurgere, interea tamen legibus & priuilegijs communibus tranquilli gaudere & frui non prohibentur.

Considerandum præterea est, Regni huius officia digniora, non immediatè ab ipso Rege, etiam in Regno constituto, nisi primum, si in consilium assumendus Consiliarius Senatorum si in aliud magnum officium, ex tribus uni, prouincialium vota cesserint, iustè largiri posse: quin & tantum abest, ut Regi præsenti minores Iudices aliter constituere liceat: At extra Regnũ constituto, per vicegerentem, quo officio Regni dapifer,

gerings Ordning/som H: K: M: här effter sigh lätt/vthi hwilken mykit / för H: K: M:ts hastige affreesende til Polen / och andre Rijksens beswärlige saker/ syntes feele/ som til thette Rijkes Regering nödhtorffteligen behöffdes/ när hon medh wår Lagh/och Konūgens Eedh/wid hwilken Rijksens Ständer sigh hålle/ bleff öffuerwäget/ Synnerligen för then skilachtigheet / som war vthi Religionē/Aff hwilken man intet wiste/när Arffzrätten thenne Konungzlige Familie tillades: Och hade thenne Regerings Ordning bordt författas medh Rijksens Rådz Rådh och samtyckie / vthan hwilket H: K: M: effter Laghen/ j Rijksens wichtige saker/icke något beställe må.

Och är så här medh nogh om orsakerne til samme Rijksdagh talet: Nw wil man tilsee och öffuerwäge the Artikler / som vthi samme Beslwt författede äre: Och giffue the vthskickede Polniske Sendebudh före/at emoot Konungens myndigheet är ther medh handlet/effter några H: K: M:ts tienere / äre ifrå theres Embeter satte: H: K: M:ts breeff förachtede: och Appellationen eller Wadet förbudit/ Så och mykit annat/ til hwilket alt vthi Punctewijs skal swares/ På thet wår oskyldigheet må theste bättre vthi rättrådige Menniskiors hierta instige och författet warde.

Wij neeke icke ther til / at några äre jw ifrå theres Embeter satte/ Men ther the vthskickede Sendebudh orsaken wiste/ skulle the förnimme / them icke thervthinnen ware någen orätt wederfaren. Ty somblige kunne icke effter Konungens Eedh/ ther til satte warde / Somblige haffue sigh emoot Ständernes Allmennige Eenigheet vplagdt / icke alleenest then som vthi Suderköping giord bleff / vthan än fast äldre / Så och then / hwilken icke så lenge sedhan/ medh Konungens Eedh bleff

 stadfest/

Dapifer, uti hic appellant antiquitus Rege absente, lege quadam functus est. Testantur expressæ leges, ac diuersorum Regum priuilegia, & Regni Constitutiones celeberrimæ ab annis quingentis, tum quoq; Vnio horum trium Regnorum, Margaretæ Reginæ, Erici, Christophori, Iohannis II. Christierni I. & II. Regum tempore.

Ad prouocationem siue appellationem, uti vocant, veniendum est. Neminem latere potest DEVM rerum humanarum Custodem, supremum Magistratum instituisse, velut asylum, & perfugium miseris, unde etiam extrema meritis ad Reges, & eos qui rerum potiuntur: & hic ad eos prouocare licet, quos Rex summa rerum præfecit. Idem mos in prouincijs populi ROMANI inualuit, & aliorum Regum obseruatur, quotquot latius imperant. Si liceret sontibus aut obæratis prouocare ad ipsum Regem, quis litium esset finis? quando reprimerentur crimina? De summa Reipublicæ & grauioribus causis ad Regem prouocatio est. Nihil fit præter morem aliarum gentium. Nulla est appellatio ex LVSITANIA, neq; ex NEAPOLI, quæ duo

Regna

ſtadfeſt / Och ſigh ſåſom affſöndrede lemmer iſrå kräp-
pen ſkildt / och kommet ſigh ſielffue vthi een ſådan
mistancke / liike ſom the ſkulle weele åſtadhkomme och
vpwäckie någen förandring j Regementet / hwilket ſå-
danne Perſoner gemeenligen pläge förhänder haffue /
ſom om intet annet meere ſigh befliite / än behage ſin
O^effuerheet / intet achtendes / hwadh heller thet är Rijket
nyttigt eller ſkadeligit / Och j ſå måtte medh andres ſkade /
bliffue mykit framſatte : Ändoch them intet bliffuer för-
budet / när the ſigh roligen och ſtille förhälle / at niwte
Sweriges Lagh och Priuilegier.

O^effuer alt thette / ſå ſkal och achtes / At the förnäm-
ſte thette Rijkes Embeter / icke må aff Konungen allee-
ne / faſt om än han inrijkes är / vthdeelte warde. Ty om
een Rådz Perſon ſkal wälies / tå måſte tree egenom the
andre Rådz Perſoners wahl warde framſatte : Så och
om ſtoore Befalninger ſkole ſkickes och vthdeeles / warde
och ſå tree j wahlet nembde och framſatte / aff hwilke
Konungen ſedhan en tage må. Och kan Konungen icke
annorledes än widh thette ſätt / andre faſt ringere Doma-
re vthi Landzänderne ſättie / när han inrijkes är / Men
när han är vthländes ſtadder / Tå haffuer then ſom Ko-
nungen Rijket j händer ſetter / macht at förordne Be-
falningzmän / hwilken the gamble vthaff hans Embete /
Drotzet haffue kallet. Och thette vthwijſer både Lagh
och åtſkillige Konungers Priuilegier / och Sweriges Rij-
kes Receſſer / för 500. åhr ſedhan giffne / Så och thenne
try Rijkes Vnion, ſom vthi Drotning Margarethes
tijdh bleff giord / Och ſedhan vthi Konung Erichz aff
Pommerens / Konung Chriſtophers / Konung Hansſes
then II. Konung Chriſtierns then I. och then II. Rege-
mentz tijdh / bleff förnyet.

Regna per Proreges reguntur, nec á prouincijs Belgicis, qui per Gubernatores, in Hiſpaniam, cum tamen ex dictis Regnis & prouincijs homines primarij & Senatoriæ dignitatis, in curia Hiſpanica negocia ſuorum popularium habita ratione legum & priuilegiorum, verſant atq; procurant. At qui ſunt iam in Polonia, ipſamet Maieſtate Regia excepta, negocia Suetica tractantes, nouerunt Legati? An ipſimet iudicarint ipſos in alieno Regno conſtitutos, rebus Sueticis rectè poſſe conſulere, ac ut plures etiam noſtrorum popularium Senatoriæ dignitatis ibidem eſſent, nullo tamen Iure Sueticas controuerſias eò trahere liceret; neq; hoc Suecis peculiare Ius eſt, ſed apud omnes gentes peræq; obſeruatur, Nam nunquam conſtat, aliquem Regum cauſas ſiue controuerſias unius Regni in altero decidiſſe, niſi Regnum illud alteri ſit ſubiectum: In Regno declinans forum competens, excidit cauſa. Regi prouocatio non eſt ſublata, ſed potius reſeruata in foro, Maieſtati Regis Suecorum competenti, aduscq; Regis aduentum, non præcepta interim Regi abſenti poteſtate, alios vice ſui Iudices, in Regno tamen, certæ cauſæ dare & ſubſtituere, habiles quidem ac de Iure ſufficientes, adiunctis aſſeſſoribus uti par eſt. Regi enim ſoli, abſq; iuſto

examinæ

Hwadh sielffue Wadet widhkommer/Så är thet ingom okunnigt/ at Gudh Alzmechtigh haffuer en Öffuerste Regent vthi alle Regemente satt/ hoos hwilken the arme beskydd och tilflycht haffue kunne. Hwarföre och allom/ ehuru stort straff the förtient haffue/ låfligit är/at wädie til Konungen/ heller then som Regeringen j händer haffuer/ och H: K: M: Regementet vthi sin fråware haffuer befalet. Så finner man och haffue tilgået vthi the Romerske Landskap och hoos andre Konunger/som månge Land vnder sigh haffue/ Och ther hwar och en bråtzligh eller gäldbunden/ skulle altijdh ware effterlåtit at wädie vnder Konungen/ tå bleffue på Rättegånger ingen ände/Så och misgerningerne aldrig straffede. Och ändoch vthi sådanne saker warder förbudit at wädie vnder Konungen/ Så är doch lijkwäl vthi wichtige saker på hwilke Rijksens wälferd hänger/effterlåtit/wädie vnder Konungens doom: Så skeer och icke j så måtte något emoot andre Folks låflige sedwane och bruk/Ty ifrå Portugall och Neapolis/ hwilke beggie Rijker aff Föreståndere warde regerede/ skeer ingen Appellation/ Så wädies och icke ifrå the Hollendiske Ständer/ hwilke och aff Städthollere regeres/ in til Hispanien/ ändoch aff alle thenne vpräknede Landzänder/ några förnämbde Män och Rådz Personer/vthi Hispanien äre/som theres Landzmäns saker och ährender/ effter hwart och ett Landz Lagh och Priuilegier/ öffuerwäge och vthrätte. Men hwadh Personer vthi Polen finnes/ vndentagendes H: K: M: som om Swenske saker beställe kunne/ thet är the vthskickede Sendebudh icke okunnigt: Så skiuter man och til the vthskickede Sendebudz höge förstånd/ om the och kunne tenckie/ at sådanne Personer vthländes stadde/ skole kunne om Swenske saker rätt beställe. Och

examine actoris & rei, & assessoribus condignis & neutralibus, etiamsi in Regno fuerit, sententiam ferre non licuit, quin & tantum abest, ut subsellijs omnis generis Iudcium in omnibus prouincijs Regni huius ritè pro more & lege scripta nostra, administratis, á superiori prouinciæ cuiusq; Tribunali, nullam in grauioribus negocijs, leges admittant prouocationem ad Regem in Regno commorantem, prout clarè liquet ex Codice Legum nostrarum, titulo de Iure Regali, Quanto minus licebit Regi extra Regnum constitnto, quod tamen si fieret, dedecus & præiudicium Maiestati Regis & Regni non subacti adferret, quod summum forum iusticiæ in alieno Regno, loco incerto, exilij instar diuagari videretur, multum præterea incommodi foret metuendum ex longinquitate itineris & sumptuum magnitudine, si in Poloniam esset prouocandum, undè indisputabiliter Ius Regni vetustissimum, omnibns gentibus sacrum & inuiolabile, tandem expirare esset necesse.

Deinde

faſt ån några wore aff Sweriges Rijkes Rådh ther til
ſtådes / Så år doch medh ingen Rätt låfligit / at ſkiute
Swenſke ſaker tijt / Hwilken Rätt the Swenſke icke allee-
ne haffue / vthan år ſå hoos alle Nationer brukeligit : Ty
aldrig haffuer man hördt / at thes eene Rijkes ſaker / åre
wordne vthi thet andre ſlittne / medh mindre ån at thet
eene Rijket hade legat vnder thet andre / Och år icke Wa-
det H: K: M: ifråntaget / vthan H: K: M: in foro
competenti förbehållet / in til thes H: K: M: ſielff til-
ſtådes kommer. Doch år H: K: M: icke förbudet / at ſet-
tie andre tienlige och oſtrafflige Domere vthi ſin ſtadh /
ſom alle nödige ſaker medh andre beſkedelige Mån / ſom
Laghen ſäger / förhöre kunne. Och år thet Konungen
ſielff icke effterlåtit / faſt ån han inrijkes år / någen doom
fälle / medh mindre han medh en beſkedelig och opar-
tijſt Nämpndh beggie parterne haffuer förhördt: Thet
och meere år / når alle Laghſagur vthi hwar Landzände
medh fulkommelige Domare / effter ſom wår Lagh och
ſedwane vthwijſer / worde förſorgde och beſtälte / Så år
och icke effterlåtet / vthi ån faſt wichtigere ſaker / wädie
ifrå them in til Konungen / faſt ån han inrijkes år / Effter
ſom Konungz Balcken klarligen vthwijſer : Huru mykit
mindre kan thet ſkee / medhan Konungen vthrijkes år /
Hwilket om thet ſkedde / ſå wore thet Konungen och hee-
le Rijket / ſom ån nw vnder främmende Herrſkap icke
kommet år / til ſtoor wanåhre / ther thet ſkulle ſökie ſin
högſte Rätt vthi ett främmende Konungerijke och owiſt
rum : Så wore och myken beſwärligheet aff then länge
wägen och ſtoore vmkoſtnat at befruchte / ther man til
Polen ſtulle wädie / Therigenom och Sweriges vhrmijnes
Rättigheet / om hwilken alle Folck / then widh macht at
hålle / ſigh högeligen haffue beflijtet / worde förkrenckt.

Wider e/

Deinde quæruntur Magnif: Domini Legati, Regias literas & diplomata rescindi: quæ Regiæ sunt exosculantur: quæ verò non, id est, quæ præter Regis aut Regni commodum, dignitatem, ac si sua Regia Maiestas penitus consideraret, voluntatem scriptæ sunt, eæ ita excipiuntur, ac si pro comperto habeant Sueci, Sacram Maiestatem, nec literis nec facto quippiam velle, quod non sit conforme legibus, Regio iuramento confirmatis: vel ad utilitatem & vetustissimam Regum ac Regni dignitatem conseruandam, non spectet. Hæ suspenduntur, ut dexteræ & sigillo Regio honos seruetur & Regia Maiestas interim maturius deliberet. Igitur dicet aliquis, plus Sapientiæ aut potestatis subditis tribui, quam Regi: minimè. De Regali potestate non ambiginus, quam tamen Alphonsus Arragonum Rex legittima voluntate definiuit, cum diceret: Regibus esse licita, quæ honesta, eosq; ea posse. quæ iure possunt. Et Honorij digna vox est Maiestate regnantis, se Principem legibus alligatum profiteri: Legibus enim Sueciæ Reges sunt circumscripti. Non sunt paria, quæ mandantur, sed modica semper sunt initio, quæ sub finem maximè noxia sunt Ciuitatibus & Regnis. In Gallia, ubi est hæreditarij Regis imperium,

Widere / Så beſwäre the vthſkickede Sendebudh ſigh och / at Konungens breff bliffue förachtede. Ther til ſwarer högb:re Furſt: N:re och the gode Herrer Rijkſens Rådh / At hwadh Konunglige breff haffue warit / Them haffue the medh wyrdning anammet och för gillt achtet: Men the ſom icke haffue warit Konunglige / Thet är / ſom haffuer warit emoot Konungens och Rijkſens gagn ſcriffne / Them haffue the Swenſke ſå vndfånget / lijke ſom the wiſſerligen hade förſtådt / At H: K: M: hwarken medh breff eller gerninger / något begynne wille / ſom icke medh Laghen / på hwilken H: K M: ſworit haffuer / öffuereens komer och länder til Rijkſens wälferd / och thes yrminnes Rättigheet / at beware: Medh ſådanne breff warder vpſkutit / På thet at Konungens hand och Secreet må bliffue vthi ſin wyrdning / och H: K: M: ſigh bättre betenckie: Men någen kan til äwentyrs ſäye / at theregenom warder vnderſåterne meere macht och wijsheet tillagdt än H: K: M: Ingelunde. Man diſputerer här intet om Konungens wälde / hwilket doch Alphonſus the Aragoners Konung haffuer beſcriffuit / ther han ſäger: Thet är Konungen eſſterlåtit ſom ährligit är / Och ſå wijdt ſtrecker Konungens wälde ſigh / ſom Lagh och Rätt medhgiffuer. Och plägede Keyſer Honorius ſäye / at thet en Regent beröm-ligit är / ſäye ſigh ware Lagh och Rätt vndergiffuen / Åre och Sweriges Konungar til Lagen bundne. Så är och icke thet ſom vpåbiudes altijdh lijke / vthan pläger j begynnelſen ſynes faſt ringe / hwilket doch på ſidſtonne kan ware både Ståder och Rijker mykit ſkadeligit. Vthi Franckerijke / ther Konungens wälde är Arffligit / warder offte hans öffuermätton rundheet / vthan

perium, intemperata largitio, incolumi Regis Maiestate, frequenter tollitur, Non in Gallia tantũ, sed & in Suecia, Ius est vilissimo cuiq; iuris patrocinio, se & sua contra Regem tuendi: ut si quid ad instantiã actoris vel rei, ad falso narrata, á Rege rescriptum sit, id illæsa Maiestate & quidem non interrogata, eliminari ac planè rescindi, consueuerit. Aliquando & ipsimet Reges alunt pauperum aduocatos, qui audacissimè Principum rescripta, siue immissionis, siue inhibitionis, & alia eiusmodi, non solum obedire recusant, sed & impunè palàm oppugnant. Si hoc priuatis licet: qua ratione in Regni Gubernatione Rege extra Regnum constituto, id obtrudi potest, quod ipso iure licet euertere, quodq; aliquando ipsi Maiestati noxium est. Principem & Senatores incessunt crimine læsæ Maiestatis, quod ad reprimendum priuatorum licentiam, non violationem Reg: Maiest: decreuerunt habendam rationem literarum, quas optimo Regi pessimi interdum homines & rerum Sueticarum imperiti in perniciem Regis & Regni extorquent. Aliquando ad homines priuatos, quorum nulla in exequendo est, nec meritò esse debet, potestas. Quid hoc aliud est, quam si quis id pedibus fieri vellet, quod manibus oporteret, unde quod ipsimet Dni; Legati prudener

dixerint;

någen Maiestets förkrenckelse förhindret/ Så är och icke j Franckerijke alleene/ vthan och j Swerige efterlåtit och bewilliget/ at och then ringeste må medh Lagh och Rätt sitt godz emoot Konugen förswara / Så at fast om ån egenom osanfärdig berättelse någen Doom aff Konungen wore fållt / som kunde skade antingen thens saak som klager / heller och thens som anklaget warder / Tå pläger then samme vthan någen M:s förkrenckelse och Konungen oåtsport / til intet göres. Och pläge vnderstundom Konungerne sielffue / the fattiges Förswarare/ medh nödhtorfftigt vppehålle försörge / hwilke dristeligen icke alleneest Konungens breff / hwadh heller the äre Inwijsnings heller Förswareise breff / wedersake/ vthan sigh och ther emoot aldeles vpleggie. Är nu thet priuat Personer efterlåtit / Medh hwadh skääl kunne thet tå vthi eet wälbestelt Regemente/ medhan Konungen vthländes är/ thet vpåtrengies/ som doch efter Laghen kan omstötes/ och är måstedeels H: K: M: skadeligit.

Så beskylles och H: F: N: och Rijkens Rädh / J thet the haffue beslwtet / At Konungens breff icke skole någen macht haffue / Hwilket doch icke för någen annen orsaak skuld är skeedt / än til at förminske några priuat Personers wälde/ och sielffzwäld/ och icke til at förkrencke H: K: M:s myndigheet/ Ty man förnimmer/ at sådanne breff äre then fromme Konungen egenom några onde Menniskior / hwilke sigh på Swenske saker intet förstå / Rijket til merckelig skade / affbedne. Så bliffue och sådanne breff vnderstundom til priuat Personer screffne / hwilke ingen macht haffue / Ey heller haffue bör/ något vthi Regementet at vthrätte / Hwilket icke annet är än weele thet medh fötterne vthrätte / som medh

dixerint: Membrorum officia confundi, languere, omnia, turbari ordinem, & tandem dissolutionem totius corporis, procul dubio subsequi necesse est. Si quid esset, quod sua Maiestas, in hoc Regno alicuius momenti curatum vellet, nonne pro more omnium gentium, ad ipsos, qui Regno praefecti sunt, meritò rescriberetur. Ea apud Reges authoritate semper fuerunt, & quidem meritò, Praesides prouinciarum, ut ad eos Regia iussa tenderent, & per eos quod ex usu fuerat vel exequeretur, vel si noxium aut iniquum, Regi rescriberetur, quanto minus decet eos, quibus totius Regni cura commissa est, praeterire. Contrarium tamen plerunq; fit, ut ab alijs aliquando primum rescire oporteat, idq; infinitis delationibus nostrorum popularium, qui diuersas literas conquirunt & ad diuersos, ubi sese existimant esse commendatiores, non ut Regi vel Regno, sed quod ipsis expedit. Percrebuit hominem quendam ex Polonia, non ita pridem attulisse literas Regias, perperam impetratas, de summa aliquot millium talerorum, nomine debiti alterius quamprimum persoluendo, quae summa ante aliquot annos est persoluta. Nonne igitur meritò habenda est ratio literarum? Tum & aliae literae in Regnũ insinuantur, quae Illustrissimum

händerne borde skee / hwarvthaff skedde / effter som the vthskickede Sendebudh wijslligen haffue sagdt / at lemmernes Embeter worde förderffuede / så och theres Orden förstöret / aff hwilket sedhan wisserligen folgde heele kräpsens förderff och vndergång. Och ther som H: K: M: något hade / som macht läge vpå / at här vthi Rijket skulle beställt warde / wore tå icke bättre / at H: K: M: effter alle Nationers brwk och sedwane / ther om them tilscreffue / hwilke Regeringen vthi händer haffue. Och haffue altijdh Laghmän thet anseende hoos Konungen tilförende hafft / at hwadh som Konungen wille befale / bleff them ther om tilscriffuit at öffuerwäge / och sedhan vthrätte / om thet wore gagneligit / Eller och Konungen tilkenne giffue / om thet wore skadeligit: Huru mykit mindre borde Konungen them gå förbij / hwilke heele Regeringē befald och betrodd är. Nw skeer här alt twert emoot / Så at the / hwilke Regeringen är betrodd / måste först aff andre förnimme / hwadh som beställes skal / och thet för några inländskes oändelige klagan skuld / hwilke förwärffue sigh Förscriffter til them / hoos hwilke the meene sigh til thet bäste ware befalet / Och ther medh icke sökte Konungens eller Rijkens / vthan sitt eget gagn och bäste. Thet hende för någen tijdh sedhan / at en Skätte kom / och hade breff medh sigh / på några Twsende daler / som han på een anners wägne fordrede / hwilke doch för några åhr sedhan äre betaalte. Skal man icke förthenskuld fliteligen tilsee / hwadh breff som vthgiffues? Så bliffue och andre breff ther intet Nampn är vnderscriffuit / här och ther instuckne j Rijket / vthi hwilke H: F: M: så och många andre vthtryckeligen warde beskylte / At the icke så hulle och trogne emoot

mum Principem & alios complures, dubiæ erga Regiam Maiestatem fidei, manifestè arguunt, suppresso tamen nomine; Et subditos, plebeios præsertim, ad inobedientiam excitare videntur. Cuius intuitu fortasis D. Nicolaus Flemmingius etiam ausus est, sese toti Regno opponere, consensit Rex, si fecit, haud dubiè non suo, sed prauo aliorum consilio & suo Regnique incommodo. Nulla enim res Regnis pernicioſior est, quam discordia, si fortasis eò fit, ut per unam factionem, aliam quam putat sed immeritò, opprimat; Si alteram per alteram, uniuersum Regnum patriam suam perdet.

Galliæ & Belgiæ exemplum, quod à Magnif: D. Legatis propositum est, reponitur, Non enim ex inobedientia gentis Gallicæ erga Regem, tot calamitates inciderunt Galli, quam violentis, artificiosis & diuturnis technis, eliminandæ Relligionis protestantium, unde tot annorum mutuis cædibus, rapinis, stupris, incendijs, sacrilegijs, attritum est Regnum & animi hominum ita exacerbati, ut bellum ciuile in immortale delapsum esse videatur. Nec facilè quisquam dixerit, uter successu temporis potior sit futurus, nam dum una pars de propaganda, alia de tuenda Relligione laborant, apud neutram ullus Relligioni locus, hoc tempore relictus esse videtur, ipsis Regibus & Principibus sanguinis, pro

parte

H: K: M: sigh sinne låte/ som the sworit haffue/Ther-
egenom vnderſåterne och gemeene Allmogen warde til
ohörſamheet vpwäckte och beweekte. Aff hwilket och
Her Claus Flemming haffuer til äwentyrs taget tilfelle/
at leggie sigh vp emoot heele Rijket / Til hwilket om H:
K: M: haffuer giffuet sitt samtyckie / så är thet wisser-
ligen skeedt aff andres ingiffuelse / Theraff thette H: K:
M:s Arffrijke j lengden ſtoor ſkade tagendes warder.
Ty ingen ting är Land och Rijker ſkadeligere / än twiſt
och oenigheet/ Synnerligen när ther medh haffz förhän-
der/at weele egenom thet eene vproriſke Partijt / thet an-
dre ſom the meene/ doch icke medh någen ſanning / vth-
rote / Theregenom ſkeer / at när ſom thet eene Partijt
emoot thet andre warder vphiſſet / tå warder Rijket j
grund förderſſuet.

Och kan här thet ſamme Exempel ſom the vthſticke-
de Sendebudh om Franckerijke och Nederland indroge/
wäl haffue rum och framſetties / Ty Franckerijke är icke
egenom någen ohörſamheet och Rebellion emoot ſin ret-
te Konung / vpå thet obeſtånd kommit / vthan genom
wåld och the konſtige Practiker ſom ther brwkede äre/ til
at vthrote the Euangeliſkes Religion / Ther aff Rijket
är egenom ſå många åhrs moord / rooff och brand / j
grund förderſſuet / och Jnbyggiernes hierte ſå förbittre-
de/at thet inbördes krijgh nw ſynes ware förwandlet vthi
ett ewigt krijgh. Och kan ingen lätteligen ſäye / hwilken
there Parten j framtijdhen ſkal behålle ſegeren. Ty när
then eene deelen befliter sigh förwijdge ſin Religion/och
then andre ſin at förſware/ ſå ſynes at ingen there Parten
på thenne tijdh later sigh något wiſt om Religionen wär-
de/ Theregenom Konungen ſielff och the näſtſkylde Fur-
ſter/ bliffue aldeles vthrotede/ och androm ynckeligen til

rooff

parte exſtirpatis, aliquibus prædæ aliorum miſerè expoſitis. Et dum mutua viſcera confodiunt, inuadit tertius, Relligioni quidem deditus, at fortaſsis Regni Galliæ longè cupidior, cui pro ſumptibus Regna hactenus accedere conſueuerunt.

D. Nicolaus Flemmingius facta pace conſcribit, cogit, alit exercitum, ad quid? ut planè abſumat, ſi quid abs hoſtibus relictum fuerit: ſubditos pace perdat, quos bellum ſeruauit, quosq; iam ad oſſa, ſanguinem & medullas exugere infiniti conquiruntur. Moueat ſuam Maieſtatem miſeria & calamitas prouinciæ Finlandiæ, quæ toto hoc bello anteacto, Moſcho finitima, prædæ & excurſionibus expoſita, collocata quoq; plerunq; ibidem à noſtris belli ſede, nunc longè miſerè exhauſta eſt, ſumptibus militis non neceſſarij, pariter ac annona, unde etiam plurimos é medio ſublatos eſſe conſtat: tenetur Rex iureiurando, inſontes & egenos à quorumcunq; iniuria protegere, vindicare & pacem publicam conſeruare.

Quanto igitur prudentius ſua Maieſtas tollet, non alet diſcordiam, tam graui ſubditorum afflictione, qua absq; dubio DEVS ipſemet offenditur, imperet S: R: M: deponi arma, iudicio ſeſe ſiſtere, quibus controuerſia intercedit. Hoc optimi

pientiſsi-

rooff leeffde. Och når som the hwar annen inbördes bekrijge/ så komer then Tridie/ hwilken synes ware Religionen benägen/ så leeker doch mäst hans hogh på Franckerijkes Crone/ then och hår til dags gemeenligen pläger för sin omkostnet/ Land och Rijker bekomme.

Så låter och Her Claus Flemming vthscriffue/ församble och hålle Krijgzfolk/ Men til hwadh? Intet annet/ än til at förtåre hwadh som Fienden haffuer effter sigh leefft/ och til at förderffue vthi fridhlige tijdher vndersåterne/ som vthi krijget åre öffuerbleffne/ hwilke nw högeligen beklage/ at the både til blodh och märg warde vthsugne. Therföre skulle H: K: M: låte sigh beweeke aff Findlandz ynckelige tilstånd och lägenheet/ hwilket/ ändoch thet nu vthi thette långwarige krijgh haffuer leget Fienden näst widh handen/ och warit hans anlop vndergiffuit/ och än aff wåre egne förhårget/ Lijkwål år thet nw egenom thette onödige bårgeläge som Allmogen hållit haffuer/ och then swage åhrswäxt som warit haffuer/ meere vthmattet/ än någen sinn tilförende/ Ther aff många åre aff hunger döde wordne. Och haffuer H: K: M: vthi sin Konunglige Eedh vthläfftnet/ At han allan Allmogen sin frida och frelsa wil/ serlika then spaka som medh späkt och medh Laghen leffue wil/ så och hålle gemeene fridh widh macht.

Therföre så giorde högb: te K: M: mykit bättre/ hwar H: K: M: affskaffer all Oenigheet/ och icke then medh vndersåternes förderff/ aff hwilket Gudh högeligen förtörnes/ föder och widh macht hållr/ Så och befaler/ at all Krijgzruskning och Fiendtligit förehaffuende må affskaffet warde. Och ther några haffuer then andre at tilltale/ at han thet gör in för Lagh och Rätt. Thet år een

pientissimi ac Christianissi: Regis est officium, ciuium manus, à mutuo sanguine cohibere, interim scribat, iubeat Sac: Reg: Maiest: quæ ex usu sunt suæ Maiest: & utilitate & decore Regni, mutuoq; iuramento conformia, ea fideliter exequentur; quæ aliena videntur, deprecando suspendentur. Et uti à sententia Philippi Macedoniæ Regis, quidam Mahetas, ad eundem Regem melius informandũ prouocauit, ita & Sueci. Et orant, Illustrissimus Princeps & Senatus, ne sua Maiest: regnante, sese vicem gerente, Senatoribus Consulentibus, Iura Regni, quibus nihil antiquius esse potest; labefactentur. Carolus V. hospitio in Gallia admodũ liberali, á Francisco Rege exceptus, cum ad petitionem dicti Regis, qui ipsum dum ibi esset, Regem Galliæ appellauit; nonnullos Barones & Equites crearet, tamen postmodum disputatum fuit, inualidum fuisse, quod factum erat in Regno alieno, ubi ius ipsius Maiestatis, non potuerit intrare, salua utriusq; Regni dignitate. Nusquam enim Iura Maiest: nisi in Regno cuius sunt, legitimè conseruantur, siue per Regem, siue per vicem gerentem. Transportata verò in alienum Regnum, facilè eiusdem claritate officiuntur, nisi alterutrum, parere oporteat. Habemus leges scriptas, & habemus constitutiones Regni

celeber-

from/gudhfruchtigh och Christeligh Konungz Embete/ förtage all oenigheet och twedrecht som emellom vndersåterne swåffuer. J midler tijdh må H: K: M: scriffue/ biude och befale/ thet som kan ware H: K: M: och heele Rijket gagneligit/ berömligit/ och then inbördes trogne Ledz plicht ijkemåtigt/ hwilket alt flijteligen skal bliffue efterkom̃it. Men thet som här medh icke öffuereens kommer/ thet bliffuer egenom ödmuk bön vpskutit. Och såsom en widh nampn Mahetas appellerede ifrå Philippi Konungz vthi Macedonien doom/ in til then samme Philippum bätter vnderwijstan/ thet samme göre the Swenske och. Theslijkes begäre högb:te F: M: och Rijkens Rådh/at Rijkens rättigheet/hwilken bör j acht haffues/ icke måtte vthi H: K: M:s Regementz tijdh/ och medhan H: F: M: står Rijket före/ och the gode Herrer skole rådh giffue/ förminsket warde/ heller omkullslås. Keyser Carl then Fempte/ när han mechte herligen och wäl vthi Franckerijke/ aff Konung Francisco bleff vndfången/giorde han ther några til Frijherrer och Riddere/ effter Konungens egen begäran/ hwilken och honom så lenge han ther war/ Konung j Franckerijke kallede/Men sedhan bleff dispuceret/ at alt skulle räknes för ogillt/ som vthi ett fremmende Konungerijke giordt war/effter hans Maiestets rättigheet sigh icke så wijdt streckie kunne/ vthã ett there Rijkes myndigheetz förklenring/Ty ens Konungz rättigheet kan ingestådes bättre widh macht hålles/än vthi thet Rijket/tijt then medh rätte hörer/och thet antingen egenom Konungen sielff/ heller then som är j hans stadh förordnet. Men när hon bliffuer förd vthi ett fremmende Konungerijke/tå bliffuer hennes skeen lätteligen förmörcket/ så frampt thet eene Rijket icke är thet andre vndergiffuit. Wij haffue scriffuen Lagh och

celeberrimas, tempore Margarethæ Reginæ, Erici decimi tertij, Alberti Regum & aliorum, non abolitas, non antiquatas, quibus expressè cautum est, Regni negocia Regibus absentibus, per indigenos Consiliarios atq; Primates, & magnos Regni officiales, curari debere, nec Regum extra Regnum degentium, iussa aliter quam per Senatum consulta fuerint, oportere exequi. Claris Legibus & Iuramento Regum, denicq; tabulis hæreditarijs, id cautum est. Extant tabulæ inter Gostauum Regem & Ericum decimum quartum filium, cum in Angliam Matrimonij causa cum Elizabeta Regina, erat profecturus, ubi expressè obligatur, omnia negocia Regni Sueciæ, ad Regem patrem, vel ipso mortuo, ad vicem gerentem & Senatores, Postmodum etiam secundò, cum iter susciperet, ad Iohannem tum temporis Ducem Finlandiæ, postea Regem Sueciæ, cum Consiliarijs Gubernatorem s referre. Considerent præterea, cum Rex Hispaniæ Philippus Reginam Angliæ in uxorem duceret, quam plenè & sufficienter utricq; Regno cauebatur, ut sua cuicq; præeminentia & dignitas illibata reseruaretur, nec in externum Regnum una cum persona Regis migraret, utrumcq; tamen hæreditarium est. Longè etiam validius argumentū accedit, Legibus nostris expressum.

gamble Rijkſens Statuter / hwilke åre giorde vthi Drotning Margretes / Konung Erichs then XIII. och Konung Albrechts tijdh / och ſedhan altijdh widh macht håldne / vthi hwilke vthtryckeligen vpåbudet warder / At Rijkſens åhrender ſkulle egenom inländſke Rådh och Befalningzmän vthråttede warde / Och icke Konungens breff och befalninger bliffue håldne / medh mindre ån the förſt åre aff Rijkſens Rådh öffuerwägede. Thet ſamme år och egenom klar Lagh / Konungens Eedh och Arffföreningen förbudet. Hwilket och vthwijſer then Regeringz Ordning / ſom bleff vpråttet emellom ſalig Konung Göſtaff och hans Son Konung Erich then XIIII. når han på Echtenſkaps handel medh Drotning Eliſabeth / hade achtet begiffue ſigh til Engeland / vthi hwilken han vthtryckeligen förplichter ſigh / At weele alle Swenſke ſaker ſkiute in til ſin Fader / heller på dödz fall / til Rijkſens Föreſtåndere och theß Rådh / Thet ſamme bleff ſedhan når han annen gång på then reeſen ſigh begaff / och ſin broder Her Jahan / tå Hertigh til Findland / (then och effter honom Konung wardt) medh Rijkſens Rådh til Föreſtåndere j ſin fråware ſatte / vthlåffuet och beſlwtet / at han ſkulle late them om alle Sweriges Rijkes ſaker beſtälle. Och öffuer alt thette / ſå ſkole och the vthſkickede Sendebudh öffuerwäge och betenckie / huru fulkombligh förſäkring begge Rijken giffuen bleff / når Konung Philippus vthi Hiſpanien / Drotningen aff Engeland til huſtro bekom / at hwart Rijke för ſigh / ſin råttigheet och myndigheet oförkrenckt behålle ſkulle / och icke late them medh Konungens perſon vthi ett fremmende Konungerijke warde förd / oanſeet at både Konungerijken åre Arffkonungerijken. Och kan vthaff wår beſcreffne Lagh / ett faſt ſtarckere bewijs tages: Ty then

expressum. Tenetur etiam Rex, quisquis hic existens, Sueciæ Regnum ex consilio suorum Senatorum, Suecorum nimirũ & non aliorum, gubernare; quantò magis ad idem faciendum obligatur, dum est remotior, & auribus & oculis alienis uti cogitur. Astricti sunt præterea Senatores Regni huius Iureiurando, Regalia & Iura Regni, non solũ per se illæsa conseruare; verum etiam, ut idipsum planè Rex faciat, semper ac seriò monere, Licet negocia hæc Senatoribus laboriosa, & plerumq; nullo suo merito periculosa, & curam perturbatæ Reip: onerosam, cum cura rei domesticæ quæstuosa, libenter commutauerint, de quo ipsam Reg: Maiest: cum hic esset, seriò compellarunt, Carerent tamen me herclè & illi & Legati, hac molestia, si nuper cum Regia Maiestas hic esset, dignè sua præsentia uti licuisset. Nam negocia Regni ea qua decuit fide & diligentia tractanda susceperunt, sed vix ad inaugurationem & summa cum difficultate, rem non ambiguam, imò ante iuratam & confirmatam, diutius quam par erat, disceptando ventum est. Gubernationis forma deinde ad tempus usq; profectionis diuersis consilijs & emendationib. suspensa & protracta, nullo Senatus consensu accedente, idq; toti mundo constat, accidisse de industria & volun-

tate

som Konung vthi Swerige är / skal medh sitt Rådz Rådh / Sweriges Rijke styre och rådhe / medh infödom Swenskom Mannom och ey vthländskom / Huru mykit meere är han tå förplichtet thet samme at göre / medan han så wijdt ifrå stadder är / och andres öron och ögon bruke måste. Så äre och Rijkzens Rådh medh Eedh förplichtede / at the icke alleneest för theres personer skole hålle thette Rijkes Rättigheeter och Frijheeter widh macht / vthan och rådhe och förmane Konungen / at han thet samme gör: Ändoch thesse saker falle Rijkzens Rådh beswärlige / och hassue / vthan någen theres förstyllen / stoor fahre medh sigh / Så at the then beswärlige Rijkzens vmsorg / gerne medh theres hushåldz omwårdnet / byte wille / hwilket them fast nyttigere ware skulle / Ther om the och H: K: M: medhan han j Landet war / medh alffuar hassue förmanet. Och ther man hade rått måtte niwte och bruke H: K: M:s närware / medhan H: K: M: här vthi Rijket war / så hade både the och wålb: re vthsticke Sendebudh / medh thenne möde warit förskonede. Ty the hade taget sigh före / om Sweriges wårdnede saker / medh then trooheet och flijt som them borde at beställe: Men the kunne näpligen til sielffue Crönningen komme / och thet icke vthan stoor möde / effter om the saker bleff disputeret / hwilke doch ingen twiffuelsmål medh sigh hade / vthan wore långt tilförende medh Eedh stadhfeste och bekräfftigede. Sedhan så bleff medh Regeringz Ordningen / egenom åtskillige rådh / meninger och förbättringer vpskuffuet och fördrögt / alt in til Konungens affreesende / och icke eens Rijkzens Rådz samtycke ther til fordret / Hwilket alt / effter som heele werlden kunnogt är / egenom theres illistigheet och stemplinger skedde / hwilke thette Rijke icke mykit gott vnthe: eller sigh

tate illorum, qui Regni huius minimè amantes fuerant; vel rerum ignari; vel fortassis meritò à consultatione rerum Sueticarum erant arcendi; vel denique eorum, qui Regnum hoc iure successionis, Suecos verò seruitute regendos esse, tacitè statuerint. Hoc detestantur; illud quidem agnoscunt & seruabunt inuiolabiter, ut libertatis conseruandæ augendæque; non seruitutis obtrudendæ vinculum seu fundamentum, prout ipsamet, pacta hæreditaria clarè testantur.

Tributum in dicto Conuentu, nullum imperatum est, sed potius spontanea voluntate, eo modo uti lex exigit, oblatum, ex causa in lege expressa, sumptus scilicet bellici resarciendi.

De moneta memoria ferè exciderat, nec enim tanti momenti est. Constat quamplurimis Principibus & Ciuitatibus illæso Iure Maiestatis, esse concessum, Ius cudendi monetã. VVastenis quoque Regis & Principis fratris, nomine colligato, numisma incusum est, qua incude, in specie concordiæ etiam principium Regni Rex parens cudit, qui etiam postmodum Duci fratri facultatem cudendæ monetæ, quoad vixerat lubens concesit.

Atque ita

ler sigh på Swenske saker litet förstode: Eller medh rätte icke borde vthi Swenske Rådhslagh blifwe brukede: Eller och the som vthi then mening wore / och hemligen hoos sigh beslwtet hade/At Sweriges Ryke skulle efter Arffzrätten regeres / Men Swenske egenom träldom. Til hwilket thet sidhermeere the Swenske en wederstyggelse haffue / Men thet förre gerne bekenne och widh macht obrågligen hålle wele / Doch lijke som en grund och förbund/ hwilket tiener til at beware och förröke theres Frijheeter/ och icke til at trängie them någen träldom vpå/ efter som sielffue Arfförening klarligen vthwijser.

Hwadh som Beskattningen widhkommer/ så bleff på samme Rijksdagh / ingen Beskattning vpåbuden / vthan godhwilligen aff Rijkens Ständer samtyckt och at vthgöres beiaket / efter ther sätt / och vpå the fall/ som Laghen kräffuer och ther vthtryckte warde/ Nemligen / til at affbetale Krijgzbekostneden.

Om Myntet hade iagh nästen förglömt / Tyhet haffuer icke heller så mykit vpå sigh/ Efter thet är allom kunnogt / sådant ware fast ringe Förster och Städer / vthan någen Maiestets förkrenckelse / efterlåtit. Vthi Wadstene är och Mynt slaget / vpå hwilket haffuer salig och höglåfligh Konung JAKOB och högb: tc F: M:des Hertigh CARLS nampn tilsamen bundne ståndet/ medh hwilken Pregel H: K: M: til ett Een gheez tekn vthi sitt Regementz begynnelse/ haffuer mynte låtit/ hwilken Rättigheet til at låte mynte H: K: M: och haffuer sin Broder/ så lenge han leffde/ gerne efterlåtit.

Atq; ita Magnificis & Generosis Dominis Legatis responsum est, idq; ut citra offensionem Sac: Reg: Maiest: quam summa ac integerrima fide, Status & Ordines Regni huius obseruant & venerantur, accipiatur ac interpretetur, etiam atq; etiam contendunt. Et licet fusius, non tamen factum est, quod præter Regiam Maiestatem in patria constitutam, cuiq; alteri rationem Sueci reddere teneantur, sed quod omnibus planum faciant, sese à nota criminis læsæ Maiestatis tacitè insinuatæ, abesse longius. Plures sunt Articuli, quibus idem stigma conantur inurere, Quorũ pleriq; in tractatu Suderco-pensi enumerantur: Eos etiam Legum & Statutorum Regni huius, fidelia applicata, diluent. Quanquam Status & Ordines Regni Poloniæ & Magni Ducatus Lithuaniæ socios agnoscant, sub eiusdem Regis iustissimo Imperio, non iudices, intelligent florentissimi Regni Poloniæ, & Mag: Ducat: Lit: Ordines, nulla in re Illustrissimum Principem & Senatores Sueciæ ab ipsis dissentire, minimè omnium in amore concordiæ, & odio discordiæ, nec sibi quicquam magis gratum esse, quam mutua & æqua moderatione omnia componi. Non dubium est, fieri posse, si adhuc ad obducenda Reip: vulnera, eorum quorum oportet, consilia adhibeantur,

sublatis

Och är så här medh swaret til the vthskickede Sendebudz framsatte beskyldninger / och thet något wijdtlöfftigt / hwilket alt / vthan högb:te K: M:s förtörnelse (then the Swenske Ständer medh högste trooheet / wördе och åhre) må vptaget warde / ödmukeligen begäres. Är doch icke skeedt för then orsak skuld / at the Swenske någen annen än H: K: M: när han är innen Rijkes stadder / plichtige äre reede och räkenskap göre: vthan til at bewijse och allom oppenbart göre / At the äre långt ifrå then beskyllning / medh hwilken them hemligen warder tillagdt / At the haffue emoot H: K: M:s myndigheet handlet. Thet äre och många flere Artikler / medh hwilke the beflijte sigh komme the Swenske samme klick vpå / hwilke måstedeels vthi Suderköpingz Affskedh warde vpräknede / Och kunne egenom wåre Statuter och Recesser lätteligē bliffue tilbake dreffne. Och ändoch the Swenske bekenne the Polniske och Littowеske Ständer för sine wenner och bröder / lijke som the / hwilke vnder en Konung äre / Så haffue the lijkwäl icke satt them til Domere öffuer sigh. Och mäge the Polniske och Littoweske Ständer wette / at högb:te F: M:de och Sweriges Rijkes Rådh / vthi ingen ting medh them skiachtige äre / mykit mindre vthi Enigheetz kärleek / och oenigheetz haat: Och är them intet tacknemligere / än at alt måtte egenom sachtmodigheet warde affskaffet / Såsom och intet twifle / at thet wäl skee kan / om vthi Rijkens saker theres Rådh warder bruket / hwilkom thet och widhkommer / Och theres boot som gerne boote / och doch sigh för boot intet befruchte / warder affskaffet. Elliest ther saken egenom wäpneskifftende (hwilket Gudh förbiude) skal warde slijten / Så bliffue icke alleneest Konungerne och Förstерne sielffue ther aff förderffuede / v-

sublatis subinde minis eorum qui minantur & minas non pauent. Aliâs si armis dirimenda sit controuersia, quod Deus auertat, non solũ ipsimet Reges & Principes: Verum etiã vicini Principes & Ciuitates perturbabuntur, magno fortasis Regiæ familiæ incommodo. Nam utra pars vinceret, sua cum pernicie vinceret, ut sæpe in bello ciuili, utraq; pars attenuata, tertio cuiq; facilè in prædam cedat.

Dignum igitur est Polonorum prudentia & æquitate, mutuaq; societate idq; Illustrissimus Princeps & Senatores amicè ac fraternè petunt, ut suadentibus Magnificis Dominis Legatis, in id amplissimi Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Status & Ordines incumbant, quodq; socios & amicos reuera decet, ut Sacræ Regiæ Maiestati, D. nostro utrinq; Clementissimo sinistram hanc de ipsis suspicionem animo euellant, Eandemq; ipsi vicissim deponant: Et Sac: Reg: Maiest: orent, moneant, obtestentur, ne iniquissimorum quorundam hominum consilia, Regno huic noxia admittat, nec patiatur animum suum Regium, Regno paterno abalienari, Et non qua Religione DEVM, sed qua fide & integritate, SVECI, suam MAIESTATEM colant, consideret. Petunt Legati abrogari & aboleri, quæ legibus sunt repugnantia: fiat: idq; Illustrissimus Princeps & Senatores omni instantia petunt. Enumerantur singula capita, quibus Lex Suetica Regem & subditos Iureiurando mutuo obstringit, ut non difficile reperiri possit, si quid contrauentum sit, sequitur

than och the nästomliggende Förster och Städer / och än tiläwentyrs medh thenne Konunglige Families störste skade. Ty hwilken parten som wunne / tå wunne han medh sitt förderff / effter som vthi inbördes krijgh offte är skeedt / ther begge twistige parterne så äre vthmattede wordne / at the sedhan vnder fremmende Herskap komne äre.

Hwarföre borde the Polniske och Littoweske Ständer / för theres höge förstånd och rätträdigheet / Så och Naborlige wenskap skuld / hwilket och H: F: N: och Rijksens Rådh flijteligen begäre / sigh ther om winlegge / effter som wenner och förbundz bröder höffues / At the / högb:te K: M: then mistancken förtoge / och för theres egne Personer then bortlade. Så och / at H: K: M: icke fölger en hoop ondes orätträdige anslagh och ingiffuende / heller ther egenom later sitt Konunglige hierte ifrå sitt Arffkonungerijke affwende: Vthan fast meere öffuerwäger och betrachter / medh hwadh huldskap och manskap the Swenske H: K: M: bewägne äre / än hwadh Religion the dyrke Gudh. Och såsom the vthskickede Sendebudh begäre / at alt måtte affskaffes / som sträffuer emoot Lagh och Rätt / Så må thet wäl skee / och begärer H: F: N: och Rijksens Rådh medh högste flijt thet samme. Och när som man wil vpräkne alle Artikler / medh hwilke Sweriges Lagh egenom Eedzplicht / Öffuerheeten och vndersåterne tilsammen binder / så kan man lätteligen förnimme / hwadh ther emoot handlet är / Ty ther vthi är Beslwtet medh thenne orden författet: Wij skolom honom rätta lydno holla / och budh hans fulkompna / j allo ty som oß swarligit är / både för Gudi och Mannom / honom at biuda / och

 oß at

quitur generalis conclusio his verbis: Nos scilicet subditos, teneri Regi nostro ad veram obedientiam: iussis scilicet ipsius parere in omnibus probabilibus, DEO & hominibus, ipsum iubere & nos exequi, saluo iure suo & nostro. Nihil Sudercopiæ conclusum est, quod Legibus & Statutis Regni, Iureiurando confirmatis, repugnet, si aliter cuiq; persuasum sit, hos Iudices atq; Censores adhibeat. Non sunt obscuræ, non sunt ambiguæ: non sunt abrogatæ: Imò aliquoties Sacramento adacto confirmatæ. Non sublatæ per hæreditariam Regum successionem, in ullo articulo, sola electione in ius devolutionis mutato; aliâs integrè seruari, imo & melioribus adaugeri debere; omnia pacta testantur. Huic trutinæ acta transacta subijciantur, rationem reddere Dux & Senatus, non recusant, Regi mitissimo atquè clementi, aliorum delatione non abalienato. Liceat Suecis Legibus & Priuilegijs, magno suo maiorumq; suorum merito partis, inhærere ac impunè frui, quæ Sac: Reg: Maiest: iurauit, omninò salua fore, speratur omninò ac obnixè petitur. Tum quoq; qua patientia Rex Macedoniæ causam priuatam recognouit: Eadem clementia Serenissimus ac Potentissimus Rex, causam Regni vetustissimi & nunc hæreditarij, in solio Paterno, uti confidimus examinet. Nec enim ita aurem unam accusatoribus patefecit, ne non aliam illis seruet calumnijs impollutam. Status vicissim & Ordines Regni Poloniæ Magnicq; Ducatus Lithuaniæ in omnes gentes, præsertim in hanc, quæ sub unius Regis imperio, societate quadam cum ipsis coniuncta videtur; ea fore æquitate sibi pollicentur; ut non solum omni suspicione

oß at göra / Allan rätt håldnan hans och wårom. Thet år intet vthi Suderköping beslwtet / som sträffuer emoot Lagh och Statuter / hwilke medh Eedh och löffte åre stadfäste. Then som någen annen mening ther om haffuer / han kalle thesse til Domere och stilies Mån i saken / The åre icke mörke / intet twiffuelachtige / intet aflagde / vthan egenom Eedh / några gånger stadfäste / hwilke och egenom Arffföreningen vthi ingen Punct / blätte Arffzrätten vndantagandes / åre bortlagde / vthan åre aldeles behållne / hwilke och borde förbättras / effter som alle Affhandlinger vthwijse. Når som nw hwadh affhandlet år / vthi then wichtskålen warder öffuerwäget / tå wil H: F: M: och Rijkzens Rådh / göre sin Her Broder och nådige Konung (så frampt hans hierte egenom andres falske berättelse / ifrå them icke affwendt år) reede och räkenskap / för alt thet the haffue handlet. Thet må jw bliffue the Swenske effterlåtit / at frijt niwte och bruke the Priuilegier / som theres Förfäder och the / wäl och troligen sigh förwärffuet haffue / Effter som och H: K: M: them medh Eedh låffuet haffuer / at the skole oförkrenckte widh macht hålles. Och begåre the / såsom och wisserligen förfee sigh / at höghe: te K: M: thette gamble och nw wordne Arffkonungerijkes saak / medh sådant tålemodh / vthi sin Her Faders Konunglige stool förhörer / som Konungen vthi Macedonien om priuat saker plägede ransake / Ty han öpnede icke så thet eene öret för them som klagede / at han jw thet andre obesmittet för alle lögner förwarede. Så förfee the sigh och / at Ständerne vthi Polen och Storförstendömet Littowen / sigh emoot alle Nationer / synnerligen emoot the Swenske / hwilke vnder en Konungz Regemente medh them vthi förbund synes ware / så rätts

wijs

spicione imposterum supersedeant: Verum etiam ipsimet innocentiam Suecorum alijs testatam reddant: sin secus, quod non sperant, proprij fortasis alicuius sperati commodi causa, aut etiam fauoris, nulla habita innocentiæ suæ ratione, non carebit periculo, cum malum alienum vicino plerumq; noceat. Florens quidem est Regnum Poloniæ, ac ut semper floreat gratum est; Extant vicissim monumenta ac vestigia fixa, Regnum hoc floruisse, quod licet iam belli diuturnitate sit attritum, neq; mirum, quod nam Regnum aut Respub: totos 36. annos proprio ære, proprio milite bellum gerit, & non atteritur: ut facilè videatur iam quicquid posse obtrudi. Tamen sibi persuadeant dicti Ordines, quemadmodum rapido flumine erumpente, & casu grandioris arboris succissæ, quæ in vicinia sunt in damnum una rapiuntur: Ita quoq; occasus siue mutatio per exigua veteris Status & Gubernationis potentiorum Regnorum, alios secum trahet in exitium.

Quamobrem obtestantur Princeps & Senatus, Inclyti Regni Poloniæ amplissimos clarissimosq; Status & Ordines, ut authoritatem, qua apud Sac: Reg: Maiest: pollent, quò excusationi huic locus sit, interponant, opesq; suas, fortunas & quæ alia ipsis sunt chariora, non ad euertendas Leges & Priuilegia, sed ad ea conseruanda impendant, quo nullum firmius robur ad firmanda sceptra, Regiamq; gemini Regni dignitatem diuturnam retinendam & augendam inueniri potest, nec gente Polona quicquam dignius, libertatis enim vindices & Priuilegiorum assertores, summa

cum

wijse låte finne / at the icke alleenest medh all mistancke här effter haffue fördrag / Vthan och the Swenskes oskyldigheet allom kunnog göre / Men hwar anners skeer / thet the doch icke weele förhåppes / at the meere ansee någen förmodelig nytte / gunst / heller hyllest / än wår oskyldigheet / Tå går thet icke aff vthan stoor fahre / effter then eene grannens olycke / pläger gemenligen skade then andre. Thet är sant / at Polen är ett mechtigt Konungerijke / och at thet så lenge må bliffue / gerne wij see och önske / Så äre ther emoot wisse mercke och tekn / At Swerige haffuer och j sin tijdh ståedt j flor / Hwilket / ändoch thet nu egenom långlig Feigde / år så aff sigh kommet / at hwar må nw tllbiude hwadh honom synes / thet doch intet vnder är / Ty hwadh Rijke haffuer fördt vthi 36. iempne åhr medh eget Folk och Penninger krijgh / och är icke bleffuet vthblåttet ? Så måge lijkwäl förbemälte Ständer / sigh wisserligen ther til förlåte / at lijke som en starck Ström / när han bryter sigh vth / heller ett stort Trää / när thet omkull fält warder / tager medh sigh hwadh som näst omkring ståår / Altså före och stoore Rijkers vndergång och fast ringe förandringer j Regementen / andre medh sigh på förderff.

Hwarföre begärer H: F: N: och Sweriges Rijkes Rådh / aff the Polniske Ständer / at the weele sitt anseende / som the haffue hoos H: K: M: vthi thenne saken bruke / så at wår vrsecht och endtskyldning må hoos H: K: M: finne rum / Och icke anwende sitt godz och alt thet the kärt haffue / til at vmstörte Lagh och Rätt / och wälfångne Priuilegier / vthan them heller widh macht hålle / Ty thet kan intet bätter medel finnes / til at

cum laude semper habiti sunt, Idcirco minimè metuendum est, eos id alijs velle obtrusum iri, quod ipsimet eodem loco quo Sueci constituti, iniquum esse duxerint. Magni ut par est, Sueci faciunt Polonos; Regis autem Maiestatem vitæ & fortunarum suarum periculo, si necesse fuerit cum ipsis constanter defendent, atq; una cum Polonis Regio Iuramento innixi, in fide & obedientia erga Regem perpetuò sunt perseueraturi. Neque per illos stabit, quin pristina seruetur inter hæc duo Regna concordia, saluo Iure utriusq;. Offerunt sese vicissim Amplissimo Senatui & Ordinibus Regni Poloniæ Magnicq; Ducatus Lithuaniæ ad studia & officia, ut sunt & fuerũt semper propensissimi. Obnixè rogantes, ut eos sibi habeant de meliori nota commendatos, Et Responsum hoc pro ratione temporis boni consulant, quod non lædendi vel inuehendi, sed defendendi sese causa, ipsis omninò fuit necessarium. Quod superest,

Illustrissimus Princeps simul ac Senatus, Magnificis Dominis Legatis, nauigationem placidam vento secundo, & feliciſsimum reditum ad suos comprecantur.

MANDA-

stadfäste Konungens wälde och myndigheet / Så och begge Rijkers gamble anseende och digmitet widh macht hälle och styrckie. Så står och the Päler intet bättre / effter the altijdh för Frijheeters och Priuilegiers förswarere / icke vthan stort loff och berömelse åre hälone wordne. Hwarföre ingelunde til befruchtendes är / at the thet androm weele vpå trängie / thet the sielffue / om thet them tilbudit bleffue / achtede orätt ware / och icke wille vndergå. The Swenske hälle mykit vthaff the Päler / effter som tilbörligit är / weele och lijff och godz medh them vpsettie och wåge / om så behoff göres kan / til at manligen förswara Konungens myndigheet / Såsom och så wäl som the / hälle sigh widh Konungens Eedh / och altijdh ware H: K: M: lydige / trogne och rätrådige. Så skal och intet hoos them feeles / at then gamble Enigheet begge Rijken emellom / jw må widh macht hällen bliffue / Doch hwart there Rijket sin Rättigheet oförkrenckt förbehällen. Och tilbiude högb:te Furst: M:de och Rijkssens Rådh / the Polniske Ständer igen all wenskap och tienst / til hwilken at bewijse / the altijdh weele finnes benägne. Flijteligen therhoos begärendes / at the Polniske och Littoweske Ständer / weele late them altijdh ware sigh vthi then bäste måtte befalet / Och thette Swar effter tijdzens lägenheet til gode tage / hwilket the icke til at förolempe någen / vthan sigh til at förswäre / aff högste nöden ther til twingede / haffue författe låtit. Ther hoos så önsker högb:te F: M:de och wälb:te Herrer Sweriges Rijkes Rådh / the vthsickede Sendebudh een behagelig Seglation / at the medh fogeligit wäder och behällen reese / måge kom:ne lyckesambligen til sine igen.

MANDATA
SERENISSIMI, POTENTISSIMIQVE PRINCIPIS AC DOMINI, Dni: SIGISMVNDI, Suecorum, Gothorum VVandalorumq; &c. &c. Nec non Poloniæ Regis, &c. &c. &c.

Ad

ILLVSTISSIMVM PRINCIPEM ET DOMINVM, Dnum: CAROLVM, Regni Sueciæ Principem Hæreditarium & Gubernatorem, Sudermanlandiæ &c. &c. &c. Ducem.

Exposita per Illustres & Generosos, Dnum: ERICVM BRAHE, Comitem in VViſingzburg, Baronem in Lindholm, & ARVIDVM GVSTAVI in Boxholm.

Stockholmiæ 3. Octobris, Anno &c. 1596.

QVorum recordamur quæ proximo die Saturni de Punctis & Articulis in Instructione (Legatorum Sereniſsimi Regis) contentis propoſitæ ſunt, hoc quidem præcipuum fuit, quod nimirum Illuſtriſsimus Princeps ſatis in mentem reuocare poterit, quam frequenter Sac: Reg: Maieſtas, poſt transactam Coronationem, tâm per internuncios quâm per literas cum Celſitudine eius agi curauerit,

The Wärff
Som Stormechtigeste Högborne Furste och Herre / Her SIGISMVNDVS / Sweriges / Göthes och Wendes / &c. &c. Konung Så och Konung vthi Polen / &c. &c. &c. haffuer befalet at vthrättes /

Hoos

Högborne Furste och Herre / Her CARL / Sweriges Rijkes Arffurste och Föreståndere / Hertigh til Sudermanneland / &c. &c. &c.

Egenom sine Sendebudh / the Edle Wälborne / Her ERICH BRAHE / Greffue til Wisingsborgh / Frijherre til Lindholm / och Her ARFWIDH GO'STAFSON til Boxholm.

J Stockholm then 3. Octobris / Åhr &c. 1596.

THETTE är (om wij rätt minnes) hwadh j Lögerdagz talet wardt / medh sampt the Puncter och Artikler vthi Instructionen förmälles / At H: F: N: wäl kan komme sigh ihogh / huru offte K: M: effter hans K: M:s Konunglige Cröning / bådhe egenom budh och skriffuelser / lådt handle medh H: F: N: på hwadh sätt som Regeringen / vthi H: K: M:s Arff-

 rijke

curauerit, quibus rationibus Regni sui hæreditarij Sueciæ Gubernatio in suæ Maiestatis absentia institueretur, quemadmodum ea etiam quæstio inter Regem Senatumq; Regni (diu multumq;) sit disceptata: unde tandem eò res deducta est, ut forma quædam Gubernationis ab ipsa Regia Maiestate subscripta & consignata sit, quæ postea Illustrissimo Principi, sicut & Senatoribus ipsis exhibita fuit.

Quanquam verò Serenissimus Rex & statim & deinceps, non secus cogitare potuit, quam ut dicta Ordinatio ita esset composita, ut nihil in ipsa desideraretur, quod alijs salua Maiest: à se permitti posset, & ad Regni emolumentum ac salutem spectaret: Quapropter oportuisset Illustrissimum Principem ea optimè contentum fuisse: sed tamen cognouerat Sac: Reg: Maiestas, partim ex Celsis: ipsius Legatis, partim ex literis diuersis temporibus datis, non solum non illi plenipotentiæ acquiescere Celsitudinem eius, sed etiam pleniorem potestatem postulare, quam cum ipsi Serenis: Rex non absq; euidenti suæ Maiestatis Regijq; nominis eleuatione ac detrimento permittere potuit: Ideo Regia Maiestas se hoc facere non posse decenter excusauit, fraternè, amanter & grauiter monens, ut ulteriori eiusce modi petitionis molestia liberaretur, & potius acquiesceret illa plenipotentia, quæ Principi in forma Regiminis prius est à sua Regia Maiestate directa, præsertim cum ipsius vigor, non usq; adeo erit diuturnus, quandoquidem cogitet Rex, Deo remige & auspice, quam primum ad nos reuerti, ut sic præsens statuat & disponat de rebus omnibus, quæ necessariæ esse, & reformatione aliqua

indigere

rijke Swerige / j H: K: M:s fråwaro företages skulle/ Såsom och H: K: M: om thet samme åhrende / som offtest handlede och talede / medh H: K: M:s Rijkz Rådh/ Så at på sidlychtenne / bleff tå aff H: K: M: vnderskreffuen och förseglet een Regerings Ordning/ then H: F: M: såsom och wälb:te Rijkz Rådh / bleff tilstålt.

Nu ändoch H: K: M: så wäl tå strax (såsom och nw sedhan) icke annorlunda tänckie kunne / än at samme Regerings Ordning skulle så ware stålt och författet / at ther vthi icke några nödhtorfftige Artikler wore förgåtne/ som H: K: M: stodh androm til at befale/ och om betroo/ och H: K: M:s Arffrijke til godo tiene och komme kunne: hwarföre och högb:te Furste / wäl skulle haffue kunnet sigh ther medh åtnöye lathe: Så haffuer H: K: M: doch lijkwäl genom högb:te Furstes budh och åtskillige breff förstådt/At H: F: M: sigh ther medh icke haffuer welet giffue til fridz / vthan een ytterligare Regerings Ordning / och widhare Fulmacht aff H: K: M: åstundet och begåret / hwilket/ medhan thet H: K: M: vthan någen sin Kong: myndigheetz förminskelse/icke haffuer stådt til at göre/haffuer H: K: M: sigh thervthinnen tilbörligen förwägret / Och ther hoos broderligen/ kärligen och alffuarligen förmanet H: F: M: at H: F: M: wille medh sådanne widhare anmodende / H: K: M: haffue förskonet / och låte bliffue widh thet H: K: M: eene reese giordt haffuer / helst medhan thet och kunde bliffue en ringe och stackot tijdh/ at man på then Regerings Ordning lijte skulle. Förty H: K: M: achtede medh Gudz tilhielp (medh förste tilfälle och lägenheet / komme til sitt Arffrijke igen / och tå vthi egen Konunglig persons närwarelse / laghe om

alle

indigere videbuntur. Sed cum Illustrissimus Princeps nollet eam rem in tantum tempus differri, & moram reuersionis Serenis: Regis valdè impatienter ferret atq; ideò excitaret Ordines Regni ad Conuentum Sudercopiæ cogendum, ut per eorum suffragia ampliorem gubernandi potestatem adipisceretur. Vehementer igitur displicuit Regi, quod subditi, qui iuramenti religione ad ipsius Maiestatis fidem adstricti sunt, contra illius edictum vocati eò confluxerunt, & quidem eò proposito fine, ut quid contra Maiestatis Regiæ æstimationem concluderetur: Cuius rei cogitatio Sereniſsimum Regem non mediocriter urit.

Sed tamen ut tàm Illustris: Princeps videat & cognoscat, quâ constantia Serenis: Rex velit & desideret, ut mutuus ille fraternitatis respectus, & illud beneuolentiæ vinculum, quod ipsa natura & sanguinis propinquisima ratio, illis imposuit, sanctisimè conseruetur: Quàm etiam ut omnes Regni Ordines cognoscant, quàm sollicitè desideret Sac: Reg: Maiestas omnes confusiones, quæ in Republica oboriri poterunt, ex quibus Regnum in nonnullum discrimen vocari & adduci posset, salutaribus ijsdemq; tempestiuis remedijs præueniri: complacuit ea de causa & præter Regias hortatorias literas amoris plenisimas, etiam per Legatos plenis mandatis interpellaretur ipsius Celsitudo & caueretur, ut supremis dissidiorum facibus & motionum occasionibus sublatis, acquiesceret sua Celsitudo Regiminis Ordinationi, quam Serenis: Rex nobis patria excedens tradidit & reliquit, ijsq; omnibus abstineret, quæ contra fore putarit, præsertim cum multa habeantur in-

ter de-

alle saker / som aff nödhen ware kunde / och någen förandring syntes behöffue. Men efftet thet H: F: M: icke haffuer welet ther til samtyckie / och högbb:te K: M: s tilkompst affoijde / och therföre låtit sammen kalle H: K: M: s trogne vndersåter / Sweriges Rijkes Ständer / til thet Möthe som berammedes vthi Suderköping / någen ytterme ere och större Fulmacht vthi Regerings saker ne / aff them at bekomme / Så haffuer H: K: M: tagit thet fast illa widh sigh / at H: K: M: s Eedhsworne vndersåter til något Möthe skulle bliffue kallede och stämde / emoot H: K: M: s vthtryckelige förbudh / och än hälst vthi then acht sammenkalles / at the något thet samtyckie / beiake och beslwte skulle / som H: K: M: s Regalier och Konunglige myndigheet för når wore / Therföre och H: K: M: kenner sigh haffue fast stoor orsak at beswåre.

Doch på thet / at så wäl H: F: M: må see och förnimme / medh hwadh alffuar som H: K: M: på sine sidhe / wil at widh macht skal hällen bliffue then broderlige kärlige tilförsicht / benägenheet och gode wilie / som högb:te K: M: och högb:te H: F: M: på naturens och blodhskyldskapsens wägne / altijdh bör ware emellan / Så och sedhan H: K: M: s trogne vndersåter alle / Sweriges Rijkes inbyggere / mäge och görligen wette och förstå / medh hwadh vmsorg och åhoga H: K: M: wil at alt misförstånd som vpkomme kan vthi Regeringen (ther aff heele Rijket lätteligen kunde föres vthi oroo och olycke) måtte egenom skälige medhel vthi tijdh / bliffue förhindret och affskaffet. Therföre haffuer H: K: M: öffuer sin Konunglige alffuarsamme broderlige förmanings skriffter / welet beskie H: F: M: medh sine fulmyndige Sendebudh / hwilke H: F: M: om alle sådanne

ter decreta Sudercopenſia Typis excuſa, quæ videntur ſpectare ad crimen læſæ Maieſtatis, iis præcipuè violatis, quæ ex placitis Suecanæ legis, ſoli Regi competunt, & Sereniſs: Reg: Maieſt: ſibi & poſteris cogitet uſurpare & tueri, eiuſq; generis Regalia ſuccedentibus Regibus ita prorſus relinquere, quemadmodum ea ex maioribus, ſuæ Sereniſs: Maieſtati tradita ſunt & nuncupata. Cuius dignitatis tuendæ gratia, ſubditi ſecundum leges Sueticas & concepta iuramenta atq; ſuffragia, obnoxij ſunt & obligati.

Debent igitur prædicti Legati ſumma prudentia & ſtudio eò ſententiæ Illuſtriſs: Principem perducere, ut prorſus velit antiquata quæcunq; in Conuentu Sudercopenſi contra anteactam Ordinationem decreta eſſe conſciuerit, & ſtatutis prius à Rege datis adhæreat & acquieſcat, & habeantur illi Ordines ac officia, quæ in iis conſtituti ſunt, debito in vigore.

Vectigalia Regni à Camerae Præfectis aliisq; in eam rem ordinatis, colligantur, & abs iisdem iuxta Sereniſsimi Regis præſcriptas rationes & literas unicuiq; datas expendentur.

Officiarij omnes in functionibus attributis perſiſtant, & reſtituantur remoti.

Omnes quæ Coronæ ſunt, Arces, Præſidia, Ciuitates, Prouinciæ & Dynaſtiæ, ut & cætera omnia, ſeruitoribus Regiæ Maieſtati iuratis, olim commiſſa, iterum illis pateant & commendentur, quandoquidem & ipſi ad earum rerum adminiſtrationem, non-

nunquam

dannte saker påminne kunde / som hår til någet misförstånd högb:te K:M: och H: F: N: emellom förorsaket haffue / Och ther hoos på högb:te K:M:s wägne förmane H: F: N: ån nw / at blisse widh then Regerings Ordning som H:K:M: leeff de effter sigh / och medh alt thet som ther emoot sträffuer / affstå / Synnerligen / effter thet H: K: M: vthi för: de Suderköpings Möthes prentede Beslwt / som ther giordt bleff / synes ware thervthinnen på sin högheet och Konunglige rättigheet förnår skeedt / Serdeles vthi thet som Sweriges Lagh Konungen alleene tilägner / Och H: K: M: bådhe för sigh / sine Konungzlige Mans Arffuinger och Efterkommende / täncker til at förträde och försware / Och sådanne Konuglige rättigheeter aldeles oförkrencke / Konungerne effter sigh leffua och låte / såsom H: K: M: them aff framfarne Sweriges Konunger handfåt haffuer / Ther til vndersåterne effter Sweriges Lagh / och giorde Eedh och löffte / åre förbundne och förplichtede / medh höge macht och förmögenheet at hielpe och fordre.

Ther före skole wälb:te Legater medh störste och bäste beskedenheet beweeke högb:te Furste ther til / at H: F: N: affstaffer hwadh som om Regeringen vthi för:ne Suderköpings Möthe / emoot förre Regerings Ordning bleff beslwtet / och widh förskreffne Regerings Ordning bliffue / Så at the Embeter som K:M: ther vthi gilledt och ordnet haffuer / måtte och tilbörligen widh macht hållne warde.

Rijkens Ränte och Jnkompst skal aff Cammerrådhet och andre vthaff högb:te K:M: ther til förordnede Män och Tienere vpburin warde / och effter skreffne Ordning / Så och K: K: M:s vnderskreffne Förlänings och vnderhålds breff vthdeelt igen.

nunquam inutiles fuerint aut inepti, eorumq; copia non modica existat. Illustrissimi Principis ministri remoueantur administratione Regni, neq; ex publicis Coronæ bonis alantur, aut ulla stipendia faciant.

Sic & Patrocinia per Regias literas, quibusuis personis facta & collata, secundum legis Suecanæ authoritatem, pro ratis sancte & reuerenter habeantur, ut ne quis causa non legittimè cognita ac disceptata, in carcerem vel aliud quoduis supplicium per vim rapiatur.

Omnia Ciuitatum, aliorumq; iuste acquisita Priuilegia, debito sint in vigore & respectu, ut si quid ijs contrarium fuerit, repudietur & ascindatur.

Inusitata Onera, Exactiones, Structuræ & sumptus qui hospitaliter exigi consueuerunt, absq; singulari Regis permissione & mandato, subditis non imperentur.

Veteranis seruitoribus aulæ, uti sunt Equitibus, Cursoribus, Armigeris & cæteris, decenter & debite persoluatur. Quicq; ad seruiendum amplius inutiles non fuerint, necessarijs sumptibus tollerentur.

Porrò cum Titulus ille, qui Illustrissimo Principi nomine Iuris hæreditarij nuncupatus est, tàm apud exteros quàm inter nostrates, multò sit magnificentior & laudabilior illo nuperè ex Decretis Sudercopianis adscititio, quo Illustrissimus Princeps sese inscripserit Gubernatorem Sueciæ: & cum ille ambiguitatem pariet, siquidem ab omnibus similiter non

Befalningzmän hwar j sin stadh/ bliffue widh theres kall/ och the affsatte åter igen tilsatte.

Alle H: K: M: s och Cronones Slott/ Fäste/ Städher/ Land och Gåreder/ såsom och andre Befalninger och Embeter/ aff H: K: M: s Enskylte Ledhsworne tienere/ hwar effter sin lägenheet/ igen betiente/ Allthenstund och wäl sådanne Personer åre tilfängz/ som brukelige och skickelige ware kunne/ Högbemälte Furstes egne tienere/ frå Cronones Embeter satte/ såsom icke heller någen löhn eller vnderhåld/ them aff Cronones beskådt bliffue.

Vthi lijke måtte/ at högbemälte K: M: s förswarelse breff/ måtte effter Sweriges Lagh/ vthi tilbörlig acht haffues/ och icke några emoot Laghen oförhörde och olaghwunne/ anten fängslede eller ellest qwalde och plågede bliffue.

Alle Städhers och andres wälfängne Priuilegier/ widh macht hålles/ och hwadh ther emoot är/ affskaffes.

Ingen ny tunge/ anten medh beskattning/ bygninger/ gestninger eller ellest/ vndersåterne/ H: K: M: s serdeles samtyckie förvthan/ pålegges.

Gamble Hofftienere/ Hingsteridere/ Lackeyer/ Drabanter/ och andre/ tilbörligen och nödhtorffteligen löones/ och the som någen tienst göre kunne/ ther effter skäligen vnderholles.

Widhare/ effter thet then Titel/ som H: F: N: förre bruket haffuer på Arffrättens wägne/ Nemligen/ Sweriges Rijkes Arffurste/ är fast meere H: F: M: berömmelig/ bådhe hoos vth: och inländske/ än then Nye Titel/ som H: F: M: effter Suderköpingz Möthes Beslwt/ sigh på taget haffuer/ som är Sweriges Rijkes Föreståndere/ hwilken Titel och til intet annet tiener/ än at för-

non intelligetur & accipietur, eius igitur usu nihil penè accedit, vel decedit Illustrissimi Principis plenipotentiæ & authoritati. Debent igitur Legati in id potissimum elaborare, ut Illustrissimus Princeps omittat & renunciet Titulum Gubernatoris, qui prius nunquam sub Regibus legittimè constitutis, in usu cuiquam fuit, sed usitato sit contentus saltem, cum inter omnes sit honestus satis & commendatus.

Commotionem autem istam quam contra Flemmingum exortam esse persenserat, non patitur Serenis: Regia Maiestas latius serpere & propagari, sed flagitat ut omne admissum, iuxta Legem patriæ vindicetur & corrigatur.

Cum prouentus Annonæ, uti comperimus, adeò nunc tenuis sit, ut immodica illius fiat caritas, admonendus est Illustriss: Princeps, ne quæ vis frumenti ad exteras nationes exportetur, undè subditi ad summam famem, inopiam & calamitatem adduci possent, quod periculum Serenis: Regia Maiestas omni consilio libenter præuenerit & auerterit, ut ex hac etiam parte Reipublicæ ratio habeatur.

Denium cum Illius Celss: vectigalia Regni, per aliquot annorum curricula in manibus habuerit: debent Legati efflagitare rationes, ut planæ & expeditæ sint, si quando Rex in patriam reuenerit (quod per Dei gratiam propediem fiet) ac statim pateat,

orsake misförstånd / såsom then och aff alle icke lijke eens förstånden bliffuer / Så giffuer then icke högb: te Furste / något / eller och något förminskes ther medh / aff H: F: M: des fulmacht och Myndigheet / Hwarföre skole och Legaterne ther på medh störste flijt fordre / At H: F: M: medh samme Föreständere Titel affstår / hwilken icke heller någen tijdh / når regerende Konunger haffue warit / är bruket bliffuen / och medh sin wanlige Titel sigh benöye låter / som är bådhe hoos en och annor berömmelig nogh.

Thet buller som H: K: M: haffuer förnummit ware begynt emoot Her Claus Flämming / wil H: K: M: vthi ingen måtte / hwarken vpå then eene sidhen / eller then andre / skal något widhare företages / vthan hwadh feel som finnes kan / skal efter Sweriges Lagh / medh rätt och skåål / tilbörligen rättet och åtskilt bliffue.

Och / allthenstund (Gudh bättre) åhrswärten / som wij förnummit haffue / sigh så anstaller / at dyr tijdh är än nw förmodende / Therföre wil H: F: M: ware påminnt / at icke någen Spannemål bliffuer vthaff Rijket stadd / theregenom vndersåterner j alsomstörste nödh / hunger och swåldt / kunne stadde bliffue: Hwilket H: K: M: så mykit mögeligit ware kan / gerne wil j tijdh förekomme / och vndersåternes bäste j så måtte ramme och wette.

Til thet sidste / medhan högb: te Furste nw vthi några famfälte åhr haffuer hafft Sweriges Rijkes Ränte händer emellom / så skole och Legaterne fordre ther vpå / at wisse och klare Register och Räkenskaper måtte förfärdiges på all vpbördh och vthgifft. På thet at når högb: te K: M: kommer / hwilket H: K: M: förmoder

pateat, quæ debita Regni fuerint persoluta, & quæ secus.

Hasce quæstiones Legati tenebuntur, quo possint modo, solertiâ & prudentiâ (uti ipsis confidimus) proponere, proinde ac res nostras atq; negocia quàm rectissimè confici: voluntatem ac mandatum nostrum quàm perfectissimè expleri posse arbitrentur.

Illustriss.

moder medh Gudz nådige tilhielp snart skee kunne/ måtte tå sinne klart för sigh/ hwilke aff Rijksens gåld betalte eller obetalte åre.

Thesse förbenämde Artikler skole wälb:te Legater på bäste satt effter theres förstånd/ försichtigheet och beskedeligheet/ såsom wij them ombetroo/ framsättie/ och som the kunne wette wåre saker och åhrender theregenom bäst förfordrede/ och wår wilie och befalning vthrettet och fulkomnpnet bliffuer/ &c.

P The

ILLVSTRISSIMIS, REVERENdiſſimis, Illuſtribus, Reuerendis, magnificis & generoſis Dominis Senatoribus & Ordinibus inclyti Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ, amicis & vicinis noſtris, ſyncerè nobis dilectis.

CAROLVS *DEI GRATIA*, REGNORVM SVECIAE, GOTHIAE, VVANdaliæq; Hæreditarius Princeps & Gubernator, Sudermanniæ, Nericiæ, VVermelandiæq; &c. DVX.

ILLVSTRISSIMI, REVERENDISSIMI, ILLVSTRES, REVERENDI, MAgnifici & generoſi, amici & vicini ſyncerè nobis dilecti, Dilectionibus veſtris & vobis ſalutem precati, noſtra ſtudia, officia, omnemq; beneuolentiam amanter & benignè, prout poſtulat unius cuiuſcq; ſtatus atq; conditio, deferimus.

Literæ á veſtris Dilectionibus & vobis redditæ nobis ſunt, quas Illuſtres, magnifici & generoſi, Stanislaus Dzialynsky Caſtellanus Elbingenſis & Senator Regni Poloniæ, Stanislaus Czykovvsky, terræ Cracouienſis Succammerarius generalis, & Nicolaus Sapieha Palatinides Minſcenſis & Secretarius Regius, Oratores veſtri, cum mandatis ad nos miſsi attulerunt, quos cum benignè audiri petieretis, veſtræ authoritati & amicitiæ id tribuimus, ut ad audiendū eos, Stockholmiam, quo ijdem Oratores veſtri appulerant, ſtatim petere contenderemus,

The Högborne/ Högwördigeste/ Edle/ Wördige/ Wälborne och Wälbördige Herrer/ thet Konungarijke Polens och Storfurstendöme Lithowens Rijkes Rådh och Ständer/ wåre gode Wenner och Naboer/ Naboerligen och Wenligen.

CARL medh Gudz nåde/ Sweriges Rijkes Arffurste och Föreständere/ Hertigh til Sudermanneland/ Nerike och Wermeland/ &c.

Högborne/ Högwördigeste/ Edle/ Wördige Wälborne och Wälbördige gode Wenner och Naboer/ näst een wenlig helsen/ tilbünde wij Edhers Kärligheeter och Edher/ efftter hwars och eens ständ och lägenheet/ wår wenlige helsen/ benägenheet och alt gått.

Wij haffue Edhers Kärligheeters och Edher skriffuelse medh the Edle/ Wälborne och Wälbördige/ Stanislao Dzialinsky/ Castellan vthi Elbingen och Polniske Rijkes Rådh/ Stanislao Czykowsky/ vnder Cammererer j Crakow/ och Nicolao Sapieha/ Konunglig Secreterer/ Edhre vthskickede Sendebudh/ bekommet. Och efftter Edhers Kärligheeter och J/ thervthi flijteligen begäre/ At wij wälb:te Edhre vthskickede Sendebudh audiens giffue wille: Therföre så haffue wij theres wärff och ährender til at vptage och förhöre/ oss til Stockholm begifftit/ tijde wälb:te Edhre Sendebudh were ankomne/ Och haffue wij thär Edher begären förnummit.

mus, ibiq; vestra postulata cognouimus. Cumq; paucis interiectis diebus nomine Regiæ Maiestatis Sueciæ & Poloniæ, Domini agnati & fratris nostri charissimi, Illustres & magnifici Domini, Ericus Brahe, Comes V Visingzburgensis, & Arvidus Gostaui in Boxholm, populares nostri, penè eadem, quæ vestri Oratores in mandatis habebant, literisq; à Regia Maiestate superiore æstate nobis redditis similima, idiomate patrio exponerent, ipsorum relationi eodem idiomate paucis post diebus respondimus, quod responsum postea à Sueuico in Latinum conuersum, vestris etiam Oratoribus dari iussimus, quo perlustrato, intelligetis certè, non ijs tantum querimonijs, quas Legati vestri prolixa Oratione retulerunt, verum alijs etiam criminationibus, quæ vos superioribus temporibus latuerunt, esse responsum. Vnde Dilectiones vestræ & vos iudicare poteritis, non omnibus qui nouos rumores hinc in inclytum Regnum Poloniæ perferunt & spargunt, esse fidem adhibendam.

Hoc igitur responso Oratoribus vestris dato, Dilectionibus vestris & vobis satisfecisse nos planè confidimus. Regiam Maiestatem etiam sati factionem nostram accepturam nobisq; æquiorem fore, omninò persuasum habemus. Et quidem Dilectiones & magnificentiæ vestræ sibi de nobis omnem amorem, beneuolentiam & optima quæq; policeantur, quicquid enim pro utriusq; regni coniunctione mutua, amicitia & vicinitatis iure, Vestris Dilectionibus & vobis præstare poterimus, paratissimos nos experiemini. Regiæ Maiestati etiam, Domino agnato & fratri nostro charissis

Men effter thårsammestädes / sedhan nägre få dagher wore förbij gängne / Och på Kong: Maiest: y til Swege och Polen &c. wår Elskelige kære Herbroders wägne / the Edle och Wälborne / Her Erich Brahe / Greffue til Wisingzborgh / och Her Arfwidh Göstafson til Borgholm / wåre Landzmän / samme wärff / som Edhre vthskickede / hade / hwilke och steinde öfwereens medh the breff / som wij vthi förgängne Sommer ifrå H: K: M: bekomme. Therföre haffue wij them på Swenske swaret / effter som the på samme tungemål sine wärff haffue ingifwit / Hwilket Swar wij sedhan haffue på Latin låcet wende / och befalet Edhre vthskickede Sendebudh öfwergifues / ther vthaff / når j thet igenomläsit haffue / wäl warde förnimmendes / icke alleneest ware swaret til the beskyldninger / som Edhre vthskickede egenom een widtlyfftig Oration framsatte / vthan och til många andre / som Edher här til dags haffue warit förborgede. Så kunne och Eders Kärligheeter och J ther aff dömme / at man icke til alle skal sättie troo och loffuen / som Nye tijender hädhan effter dijth til Polen före.

Och förse wij oss / at wij medh thette Swar / Edhers Kärligheeter och Edher / nogsampt haffue giordt tilfyllest. Såsom och wisserligen oss ther til förlåte / At högbåre Kong: Maiest: thenne wår rättmätige vndskyldning vptager / och här effter / sigh annorlunde j saken besinner.

Och måge Edhers Kärligheeter och J / Edher til oss alt gått förse: Ty hwadh wij kunne Edher til Naboerlig wenskap och benägenheet ware / effter thesse begge Rijkers förbund / wenskap och Naboerlige tilförsicht / Ther til skole Edhers Kärligheeter och J / oss altijdh finne redebogne. Så weele wij och bewijse K: M: wår Elskelige

rissimo, quantum in nobis erit, & quæcunq; ipsius Regiæ Maiestatis, naturæ, proquinquitatis & datæ fidei iure debemus, ad ea omnia præstanda nihil faciemus reliqui, eiusq; Maiestatem & vestras itidem Dilectiones & vos, diuinæ benedictioni commendamus. Datæ Stockholmiæ VII. Calen: Nouemb: Anno &c. 1596.

CAROLVS *DEI GRATIA, REGNORVM SVECIAE, GOTHIAE, VVANdaliæq; Hæreditarius Princeps & Gubernator, Sudermanniæ, Nericiæ, VVermelandiæq; &c.* DVX.

Carolus.

skelige kåre Herbroder / alt hwadh wij på Naturens / Skyllskapens och wår Gedz wägne / skyllige och plichtige åre / och ther aff intet låte til bake bliffue. Och befale Ho: K: M: såsom och Edhers Kårligheeter och Edher / vthi GVDZ thens Alzmechtiges beskydd och beskårm / til all wälferdh. Aff Stockholm / then 26. Octobris / Åhr &c. 1596.

CARL medh Gudz nåde / Swerriges Rijkes Arffurste och Föreständere / Hertigh til Sudermanneland / Närike och Wermeland / &c.

Carolus.

APOLOGIA

DECRETI SVDERCOPENSIS, ET RESPONSVM ILLVSTRISSIMI PRINCIPIS ET DOMINI, Domini CAROLI, Regnorum Sueciæ, Gothiæ, VVandaliæq; Hæreditarij Principis & Gubernatoris, Sudermanniæ, Neruciæ, VVermelandiæq; &c. DVCIS.

AD EA GRAVAMINA

quibus

SERENISSIMVS AC POTENTISSIMVS PRINCEPS ET DOMINVS, Dominus SIGISMVNDVS, Suecorum, Gothorum, VVandalorumq; Rex, Magnus Dux Finlandiæ, Careliæ, VVoschouiæ, Ingriæ Rutbenorum, Æsthonumq; in Liuonia &c. Dux. Nec non Rex Poloniæ, Magnus Dux Lithuaniæ, Russiæ, Prussiæ, Masouiæ, Samogithiæ, Kyouiæ, VVolbiniæ ac Liuoniæ &c. DOMINVS, ipsius Celsitudinis Dominus Agnatus & Frater dilectissimus, tùm literis suis Cracouiæ XXX. Aprilis huius M. D. XCVI. annidatis, quas Martinus Kernerus, ipsius Celsitudinis minister aulicus attulit, tùm quoq; illis Orationibus, quæ

Then
Högborne Furstes
och Herres/ Her CARLS/ Sweriges
Rijkes Arffurstes och Förestånderes/
Hertigh til Sudermanneland/ Nerike och Wermeland/ etc.
Rättmätige endtskyllen och Swar/
Vpå the beskyllninger/ hwilke
Then
Stormechtigeste
Högborne Furste och Herre / Her
SIGISMVNDVS/ Sweriges/
Göthes och Wendes Konung / Storfurste til
Finland/ Carelen / Wätzski Pethin och Ingermanland vthi
Ryozland / och öffuer the Eester i Lifland Hertigh / etc. Så och
Konung vthi Polen / Storfurste til Littowen/ Ryssen/
Pryssen / Masuren Samogitien/ Kiouien/
Wolhinien och Lifland etc. Herre.
H: Furst: N:des käre Herbroder/
Bådhe egenom sin Skriffuelse / dateret vthi Crakow/
then 30. Aprilis/ i thette närwarende åhr etc. 96. Och
H: F: N: i Nyköping aff Marten Reendtner/
H: F: N: Hofftienere/ then
3. Julij leffreret:

quas

ILLVSTRES ET MAGNIFICI Domini Legati Sueci & Poloni, Sueci quidem mandatu Regiæ Maiestatis, III. Octob: Oratores Poloni verò, Illustrissimi Reuerendissimiq; Senatus, nec non Illustrium, Magnificorum, Generosorum ac Amplissimorum, Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Ordinum omnium nomine, XXVI. Septemb: eiusdem anni, in aula Stockholmensi,

IPSIVS CELSITVDINE,
NEC NON ILLVSTRIBVS ET GENEsis Dominis, Regni Sueciæ Senatoribus præsentibus,

habuerunt,

ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, præter ipsius Celsitudinis opinionem, insimulat,

QVAE APOLOGIA ET RESPONSVM, tùm veritate, tùm ijs rationibus nititur, quibus REGIAE MAIESTATI satisfeciſſe ſe, ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS planè confidit.

Stokholmiæ 23. Octobris, Anno &c. 1596.

Primum

Så och egenom the Orationer/ som the vthskickede Swenske Sendebudh/ effter högbemälte Kong: Maiest:s befalning /then 3. Octobris/ Och the Polniske/ vpå the Högborne/ Högwördigeste/ thet Konungerijke Polens och Storfurstendöme Littowens Rijkes Rädz/ och the Edle/ Wälborne och Wälbördige/ samme Rijkes och Storfurstendömes Ständers wägne/ then 26. Septembris/ vpå Stockholms Slott/

Vthi högbemälte Furst: N:des Och the Edle och Wälborne Herrers/ Sweriges Rijkes Rädz närwaru receterede/

Hans Furst: N:de oförmodeligen tilmåter och förwijter.

Therwthi sanferdeligen swares/ medh sådanne bewijs/ som hans Furst: N: de förseer sigh/ at hans K: M: later sigh medh benöye.

Actum Stockholm/ then 22. Octobris/ Anno &c. 1596.

PRIMVM REGIÆ MAIESTATIS grauamen est, quod Illustrissimus Princeps in indictis Comitijs Sudercopensibus, & Decreto ibidem facto, derogauerit ipsius Maiestatis dignitati, præeminentiæ & luribus regalibus.

Ad quod primum obiectum Illustrissimus Princeps sic respondet: Quamuis secundum vulgatam luris Regulam. Actore non probante reus absoluitur, hanc accusationem silentiò præterire posset, quandoquidem ipsius Maiestas non probat, quo pacto ipsius Maiestatis authoritati & luribus, ijs capitibus quæ Sudercopensi Decreto inserta sunt, aliquid derogetur, sed nudam duntaxat suam accusationem proponit, nulla adiecta ratione, qua accusatio nitatur & confirmetur. Attamen ut ipsius Celsitudinis innocentia innotescat, sequenti argumento demonstrat, id quod modo dixi Decretum, non solum ipsius Maiestatis dignitatem & existimationem non imminuere, verum etiam eandem stabilire & munire.

PRIMVM ENIM, NEMO SANÆ mentis (nisi affectibus præoccupatum animum ad judicandum afferat) inficias ire potest, quin Decretum pariens concordiam Religionis, administrationem juris & justiciæ confirmans, confusiones in Rempub. inuectas tollens, juramen-

Then förste H: K: M:s beskyllning är / At H: F: N: medh Suderköpingz Riksdagz vthskrifning och thet Beslwt / som thär bleff giordt / haffuer förgripit sigh vthi H: K: M:s högheet / myndigheet / och Konunglige rättigheet.

Ther til är H: F: N:des rättmätige Swar / At ändoch H: F: N: effter then Juristiske Regle / När then som klager / icke bewijser / tå dömes then frij som anklaget warder / wäl kunne gå thenne beskyllning förbij / effter H: K: M: icke bewijser / huru H: K: M:s myndigheet och rättigheet medh samme Riksdagh är förnär skeet / vthan setter alleene blåtte beskyllningen fram / vthan något wijdhere bewijs. Så wil dochtijkwäl H: F: N: sijn oskyldigheet til at uppenbar göre / medh tkenne effterföliende Argument bewijse / At samme Beslwt icke alleenest intet är emoot H: K: M:s myndigheet / högheet och rättigheet / Vthan och är henne meere til styrckie än til någen förkleenring.

Ty först / Så kan ingen förständig och rettrodig Man / som ett troget Swenske hierte haffuer / annars dome / än at thet Beslwt som förfordrer och förskaffer Lenigheet j Religionen / styrcker Lagh och Rätt / förtager all Oordning j Landet / och Konungens Eedh / lyffte och Arfföreeningen widh macht häller / Är Konungens

juramentum & assecurationem Regis, & pacta hæreditaria sarta tecta conseruans, Regiæ Maiestatis dignitatem & jura, magis confirmet quam imminuat.

CVM IGITVR DECRETVM SVDERCOPENse, *de quo controuertitur, tale, ut modo diximus, sit, ut ex eodem, cum jam trium linguarũ Typis excusum vulgò extet, unicuiq; facile apparet, & postea latius declarari debet.*

QVARE OMNIS SVSPICIO MERITO *abesse debet, hoc Decretum Regiæ Maiestatis authoritatem labefactare: Dictitat enim naturalis ratio, historiæ & quotidiana experientia testantur, quod in ijs locis, quo Religionis disparitas inuasit, juris & justiciæ ratio nulla habita fuit, regnauit* ἀταξία, *exorta est* πολυκρατία, *ideoq; Reipub: salus non fuit diuturna, Reges breui tempore regnarunt, nec eorum dignitas & jura conseruata sunt: Deinde Regia dignitas diuturna esse nequit, vbi Regis officia negliguntur, quæ sunt: propagare in Regno Religionem, jus & justiciam administrare,* ἀταξίας *abolere, his enim quasi jactis fundamentis Rerumpublicarum salus innititur, Regumq; tantisper felix fuit gubernatio, quoad illi, ijs quas diximus rebus, dederunt operam. At verò simul atq; illi curam earum rerum remiserunt, eorum gubernatio labefactata fuit, sicut ex historijs, quas recensere hoc loco nimis longum foret, videre est.*

Iam

gens myndigheet och rättigheet meere til styrckie än til förkrenckelse.

Nw är Suderköpingz Beslwt / ther H: K: M: sigh öffuer beswärer / ett sådant Beslwt / som nw upräknet är / effter som aff sielffue Beslwtet / hwilket på Try tungemål aff Trycket är vthgånget / är til at see / Och än ytterligere skal bewisses.

Hwarföre borde medh rätte all mistancke haffues fördrag / i thet / at förb: te Suderköpingz Beslwt förkrencker K: M: s myndigheet. Ty all naturlig skäl / Historier och förfarenheeten giffue medh / at ther som Eenigheet i Religionen icke haffuer warit / Lagh och Rätt icke warit plåget / Ordning tagit öffuerhanden / och många ätstillige Regeringer vpkompne äre: Ther haffuer och Regementet icke lenge widh macht ståndit / icke heller Konungerne lenge regeret / heller sin Myndigheet och Rättigheet behållit. Thernäst / så kan och icke Konungens myndigheet lenge bestå / när H: K: M: s Embete warder försummet / som är / Förfordre Religionen / förskaffe Lagh och Rätt / förtage all Ordning i Landet. Förty / förthenskuld äre alle Regemente funderede / och så lenge haffue alle Konunger lyckesambligen regeret / emedhan the ther om haffue wårdnet hafft: Men så snart the haffue then ähogen aff sinnet slagit / haffuer och theres Regering en ände taget / Effter som är til at see aff många andre Regenters Historier / hwilke nw wore alt förlångt at upräkne.

Nw

IAM ORITVR QVAESTIO QVAE RES TAN-dem inuenitatur, in Decreto Sudercopenſi, quæ paulò antè commemoratis aduerſetur; ſtatim enim initio Decreti, ſit promiſſio & confirmatio fidelitatis, qua ſubditi ra-tione ſui juramenti, tempore Inaugurationis, præſtiti, Regiæ Maieſtati obſtricti ſunt: Deinde Religionu con-cordia conſtituitur; omnes enim qui externas ſuperſtitio-nes inuehere & in vulgus ſpargere conantur, exigente Regiæ Maieſtatis juramento & aſſecuratione, repellun-tur. Omnia illegitima conuenticula prohibentur, quibus rebus, Reipub: commodis maximè proſpicitur, qua ratio-ne enim concordiæ in ijs Regionibus conſulatur, ubi Reli-gionis diſparitas admittitur, quotidiana experientia & potentiſſimorum Regnorum interitus, & Rerumpublica-rum euerſiones, docent.

IN SECVNDO EIVSDEM DECRETI membro agitur, de ipſius Celſitudinis titulo & author-tate, Reipub: Rege abſente, gubernandæ, neq; hoc ipſius Reg: Maieſt: dignitati & juribus quicquam detrahit, ſed potius confirmat. Reipub: enim intereſt, eiusq; uti-litatibus hoc modo conſulitur, ſi unus quispiam præeſt, qui potentia & authoritate præcellit, quod ex damnis πολυ-αρχίας, tùm in hac, tùm in exteris Regionibus ortis, facilè exiſtimare licet, ſicut externorum, maximo verò huius Regni annales demonſtrant. Ex hac enim orta ſunt in-teſtina

Nw är Spörsmal / hwadh vthi Suderköpingz Beslwt finnes / som icke här medh öffuer eens stemmer. Först / warder vthi samme Beslwt strax j begynnelsen vthloffuet och stadfäst / then trygheet och trooheet / som vndersäterne H: K: M: tilförende vthi H: K: M: ts Konunglige Cröning / medh Eedh och lyffte tilsagdt haffue / Så warder och Religionens Eenigheet här sökt / Ty här warde alle the som några fremmende Bijlärer weele införe och vthsprijde / effter K: M: ts egen försäkring / Eedh och lyffte affskaffede / så och alle olaghlige Conuenticula förbudne / hwilket och mykit länder Land och Rijker til gode och bestånd. Ty hwadh för Eenigheet vthi the Land och Rijker ware kan / som ätskillige Religioner äre / giffuer daghelig förfarenheet medh / och andre mechtige Landz och Konungerijkers ynckelige vndergång.

Vthi then andre Puncten j Beslwtet / warder handlet om H: F: N: des Tittel och Myndigheet / at stå Regementet före vthi H: K: M: ts fräware / hwilket och icke är H: K: M: ts myndigheet och rättigheet förnär / Vthan henne fast meere widh macht häller. Ty först är thet Rijket mykit nyttigt / At En regerer / som medh macht och myndigheet begäffuet är / hwilket man klarligen kan merckia aff then skade och förderff / som månges Regering medh sigh haffuer hafft / bådhe vthi fremmende Land / och serdeles här vthi Swerige / effter som aff wåre egne Cröniker och fremmende är til at see / theraff inbördes krijgh är förorsaket / och Rijket vnder fremmende Herskap kommit / til thes

testina bella, Regnumq; in sui detrimentum & interitum alieno jugo subiectum. Nam naturaliter homines ad dissentiendum sunt faciles.

SECVNDO, ETIAM MALE CONSVLITVR *Reipub: si multi pari potestate præsunt, inde enim secundum communem præsumptionem (sicut etiam quotidiana experientia, in hoc Regno demonstrat) sequitur, vt vnusquisq; proprijs non communibus commodis sit intentus, tunc quoq; alter alteri nimium confidens, suum officium negligit, juxta versum:* Segnius expediunt commissa negotia plures. Naturale quoddam est vitium, vt quod communiter possidetur, plerumq; negligitur.

TERTIO, APPARET HOC EX NOSTRIS LE*gibus Sueticis, vbi ita habetur:* Regnum hoc Sueciæ vniuersum vni, & non pluribus Regibus sit subiectum. *Vndè liquidò constat, quod dignitas & salus Regni, non nisi vno gubernante, firma consistere possit. Huic legi Sueticæ, etiam externæ leges exterorumq; judicia astipulantur, sicut ex sequenti textu apparet:* Commodius per vnum Regna & imperia gubernari possunt, quam per plures. Item: Plures difficulter aliquid boni præstare possunt. Item: Hæreticum est ponere duos Vicarios in terris.

QVARTO, IN HOC REGNO SVPERIORI*bus seculis, non fuit vsitatum, vt Rege absente, plures pariter*

förderff och vndergång. Ty aff Naturen är Menniskian benägen til osämie.

Til thet Andre / Så är thet och icke rådeligit / At många medh lijke Myndigheet regere / Ty sker aff pläger komme / som then gemeene Præsumption lyder / och daghelig förfarenheet här j Rijket nw vthwijser / at hwar söker sitt / och ingen gemeene bäste / och hwar setter lijst på then andre / Och therföre vthrette många försummeligere thet them warder befalet / än som En alleene / Så är och ett Naturligit lyte / At thet som mångom tilhörer / warder gemeenligen förglömt.

Til thet Tridie / är thet samme aff wår Swenske Lagh til at förnimme / ther så skriffuit står: Öffuer alt Swerigie äger ey Konung ware / vthan En. Ther medh nogsampt warder tilkenne giffuit / at Landet kan icke widh macht hålles vthan en Regerer / medh hwilket både fremmende Lagh och lärde Mäns meening öffuer eens stemmer / effter som aff thenne effterföliende Texter är til at see / Bättre och fögeligere kan Land och Rijker bliffue egenom En regerede / än egenom många. Många kunne swärligen något gått vthrätte. Thet är ett kätteri / at sette twenne Stättholdere på Jorden.

Til thet Fierde / så haffuer och här j Swerige tilförende icke warit brukeligit / At många haffue tillijke

pariter Rempub: administrarent, vt liquet ex VNIONE quæ imperante Margaretha Regina facta, & regnante Erico XIII. renouata est, præterea etiam semper in interregnis vsitatum hîc fuit, vt vnus quispiam ex Regni Senatoribus eligeretur, qui Rempub: capesseret, pluribus verò administratio commissa non est.

QVAMOBREM CVM HIS RATIONIBVS ABVNde demonstratum sit, gubernationem Regni non pluribus quam vni mandandam esse: Restat vt dispiciamus, an absente Rege aliquis vel præferendus, vel collega cum pari potestate, præter præscripta legum adiungendus sit: At certissima regula Iuris est: Quod is, qui sentit commodum sentiat quoq; onus. Et, Qui sperat successionem, bona tueatur. *Quæ regula etsi pleruṁ in tutelis solet allegari, tamen hîc etiam locum habere potest.* Vbi enim eadem ratio est, idem quoq; ius statui debet, & quæ non differunt ratione, non differunt iuris dispositione, Et quorum æqualis est sanctitas, eorum æqualis celebretur festiuitas.

CVM IGITVR IPSIVS CELSITVDO SIT HVius Regni Princeps Hæreditarius, ad quem, eiusq; hæredes, hæreditas huius Regni propriè spectat, Si fortassè talis improuisus casus accidat, Quem tamen Celsitudo ipsius deprecatur, imò optat potius, vt Regia Maiestas eiusq; Successores, Dei benignitate, conseruentur incolumes,

regeret / emedhan Konungen haffuer vthländes warit / effter som klarligen är til at see aff then Vnion, som vthi Drotning Margarethes tijdh stedde / Och sedhan vthi Konung Erichz aff Pomerens Regering bleff förnyet. Så haffuer och altijdh / then tijdh Rijket haffuer vthan Konung warit här j Swerige / bliffuit hållet / At En är aff Rijkzens Rådh vthwaldh / som Rijket skulle föreståå / och icke Regeringen mångom vthi händer giffuen.

Effter nw aff alle thenne skåål / nogsampt bewijsligit är / At icke flere än En / bör om Regeringen bestrodd warde / Så är til at merckia om någen annen må framföre / eller drede widh H: F: M: ther til satt warde / widhere än Lagh säger / medh Rijkzens Rådz Rådh effter Konungen icke sielff inrijkes är. Och är thet een gemeen Regle / At then som nytten förwenter / han skal och drage börden. Och then som Arffzrätten förmoder / skal stå godzet före. Hwilken Regle / ändoch hon gemeenligen pläger vthi Mälsmandz dömе eller Tutelis brukes / Så kan hon doch lijkwäl och här haffue rum. Ty ther som samme skåål är / thär bör och samme Lagh gälle. Och lijke Helgon / haffue lijke Höghtijdh.

Nw är H: F: M: en Arfftagen Furste til Rijket / och haffuer både H: F: M: så och H: F: M: des Efterkommende til at förwente Arffzrätten / hwar thet sall kunne skee / thet doch H: F: M: icke will ästunde / vthan heller önsker / at GVDH Alzmechtigh will vpehålle / H: K: M: och H: K: M: s Mans-

mes, vt Regnum per ipsos, pacificè, legitimè, diuq; gubernari possit, si verò ex improuiso, is, vt dictum est, casus accidat, ipsum jus hæreditatis postulat, vt absente Regia Maiestate, ipsius Celsitudo Regno præsit, præsertim cum ex hac Regia familia, qui eò ætatis processerit, vt ad gubernandam Rempublicam idoneus accedere possit, reperiatur nemo, nec leges permittunt, vt alius Regno præficiatur, quàm proximus agnatus.

SECVNDO, NATVRALIS ETIAM RATIO, in quam omnes leges, patriæq; commoditates coniurarunt, postulat, vt illi Gubernatio Reipub: committatur, qui ei maximè est addictus: at secundum leges præsumptio est pro illo, qui se suosq; hæredes aliquandò succedere posse sperat. Proindè cum ipsius Celsitudo, vt modo diximus, sit Princeps Hæreditarius huius Regni, nunquam committet ipsius Celsitudo, vt sua culpa Respub: aliquid capiat detrimenti, Nam ipsiusmet Celsitudini eiusq; successoribus maximum inde damnum oriretur, si, quod Deus auertat, quid grauius Reipub: accideret, ideoq; ipsius Celsitudini nemo vel præferri vel collega adjungi potest. Quandoquidem igitur euidentibus rationibus ex præcedentibus concludi potest, quod absente Rege, vniuerso Regno non plures quam unus præesse possit, & præter ipsius Celsitudinem accedere ad rem gerendam possit nemo, quandoquidem alij per ætatem idonei non sunt, sequitur er-

tur er-

arffuinger lenge och wäl / At Sweriges Rijke egenom them frijdsamblugen och lenge må regeret warde. Therföre så bör H: F: N: effter Arffrätten / medhan H: K: M: vthlindes är / stå Rijket före / Synnerligen / effter nw ingen annen aff then Kommunlige Familie til ålder och åhr är kommen / som kan stå Rijket före / och effter Laghen ingen annen bör ther til satt warde / vthan then som effter Arffslinien fölier.

Thernäst / så giffuer och Naturlig skäl medh Lagh och Fädherneslandsens wälferd / At then bör om Regeringen betrodd warde / hwilken Rijket troligest meener. Nw är effter all Lagh och Rätt förmodeligest / at then meener troligest / hwilken förmoder sigh och sine Efterkommende en gång ther til komme kunne. Och effter H: F: N: är en Arfftagen Furste til thette Konungerike / som förbemält är / Så warder H: F: N: icke tilstädiendes / at Rijket någen skade warder tilfoget / Ty H: F: N: sielff / och H: F: N: des Efterkommende störste skade toge ther aff / hwar (Gudh förbiude) at annorlunde än wäl tilginge / och något skadeligt förorsakes kunde / Therföre så kan och ingen annen framföre eller brede widh H: F: N: ther til satt warde. Och effter nw aff alt thette medh godh skäl beslwtes kan / at icke meere än En / öffuer alt Sweriges Rijke må regere / vthi Konungens frömaru / och ingen annen än H: F: N: kan ther til stadd warde / medhan ingen annen är til ålder och åhr kommen / som thet göre kan / Så fölier jw ther aff oryggeligen /) så mötte intet ware skeet emoot

H: K:

tur ergo ex his, sine vlla controuersia, quod hac in re cum ipsius Maiestatis dignitatis præiudicio nihil actum, sed hoc duntaxat decretum sit, quod iubent leges & publica patriæ requirit vtilitas, nam ipsius Celsitudo non hoc agit, vt Regiam Maiestatem, quod absit, ex Regno excluderet, sed absente ipsius Regia Maiestate, patriæ saluti & commodis seruiret, nec ipsius Celsitudo Reipub: suam operam obtrudit, sed rogatu Regni Sueciæ Ordinum, ad rem gerendam accessit.

QVOD AD TITVLVM ATTINET, NEQVE is oppugnat Reg: Maiest. dignitatem & præeminentiã.

PRIMA RATIO EST, QVOD NON SIT TITVlus Regis, sed eius qui Regis officio præest, & vicem gerit.

SECVNDA: NEQVE IN HOC, NEQVE IN cæteris Regnis, non fuit vsitatissimum, vt ij, qui Regnis & Prouincijs præessent, talibus Titulis appellarentur, vt patet ex nostris annalibus, vbi Dominus Torgelius Canuti, Dn: Matthias Kettelmundi, Dn: Steno Sture senior, Dn: Suanto Nicolai, D: Steno Sture junior, & multi alij, Regni Præsides & Administratores vocati sunt.

TERTIA: DIGNITATI REGIAE HOC TItulo nihil detrahi potest, cum Regia Maiestas suis diplomatibus Dn: Nicolaum Flemmingum eodem Titulo honorarit, quod in Regia Cancellaria etiam nunc vsu obseruatur, qui tamen Titulus, vt à Regni Ordinibus non approbatus, Flemmingum minimè decet. Nam Flemmingo

Illustris-

H: K: M:s myndigheet / Vthan thet allene ware stichtet/som Lagh medhgiffuer och Fädherneslandet nyttigt är. Ty H: F: N: haffuer icke vnderståndet sigh at skilie H: K: M: ifrå Rijket/ vthan förfordre Landzens wälferd/vthi H: K: M:s fråware. Icke haffuer H: F: N: heller trengdt sigh ther til/ Vthan är aff H: K: M: och Sweriges Rijkes Ständer ther til bedin.

Hwadh sielffue Titelen tilkommer / then kan och icke ware emoot H: K: M:s myndigheet och högheet.

Ty först så är thet ingen Konungzlig Titel/ Vthan thens som hans Persons embete och kall föreståår.

Thernäst: Så haffuer och hwarken här eller vthi fremmende Land warit obrukeligit/ At the som Land och Rijker haffue föreståt/ äre medh födanne Titler kallede wordne/ efftet som aff wåre Chröniker är til at see/ ther Her Torgill Knutson/ H: Matthis Kettilmundson/ gamble Her Steen Sture/ Her Swante Nielsson / vnge Her Steen Sture / och många andre/ äre Rijkens Föreståndere kallede.

Til thet Tridie: Kan och medh sådanne Titel Konungens myndigheet icke något bliffue betaget / Allehenstund H: K: M: haffuer vthi sin Skriffuelse Her Claus Flemming then Titel giffuit / och än nw dagheligen kaller / hwilken Titel honom icke bör / är ey

Illustrissimus Princeps multum interest, neq; enim par est utriq; jus gubernandi, nam ipsius Celsitudo ex Regia familia nata, hujus Regni Princeps Hæreditarius est, sed Flemmingus Regiæ Maiestatis & ipsius Celsitudinis est subditus.

TERTIVM CAPVT DECRETI EST de Appellationibus, nec quicquã aliud continet, quam quod legibus Sueticis & externis est consentaneum, in ea enim prouincia ex legum præscripto agenda causa, vbi erat delictum, & ibi extare exemplum pœnæ debet, vbi exemplum culpæ extitit, & multæ indè confusiones & patriæ pernicies oriretur, si omnium causarum cognitio in Regno Poloniæ fieri deberet.

PRIMVM ENIM, CAVSARVM COGNITIO, *tam certò vt debet, fieri non potest, certius enim in re præsenti, delicta cognosci possunt.*

II. FIERI ETIAM POSSET, VT IS QVI IVstam causam fouet, *propter inopiam causa caderet, quandoquidem ipse præsens esse, suam actionem intendere, & in judicio prosequi, testes producere, & alia quæ ad legitimam probationem & causæ cognitionem pertinent, secum habere nequeat.*

III. INCOLARVM FACVLTATES PER TALIA *longa itinera prorsus exhauriuntur, eorumq; indubitatam & ineuitabilem perniciem indè sequi necesse est.*

Regni

heller then wärd at haffue / och aldrig aff menige Rijkens Ständer är samtyckt eller bewilliget / Och är emellom både Personerne een stoor åtskilnet / och haffue icke både like rätt til Regeringen / Ty H: F: M: är aff Konunglig Stämme föd / och en Arfftagen Förste til thette Konungerijke / Men Her Claus Flemming är H: K: M: s och H: F: Nå: des underfåte.

Then Tridie Puncten i Beslwtet / är om Appellationen / och innehåller intet annet / än thet som medh Sweriges och fremmende Lagh öffuer eens kommer. Ty saken bör ransakes thär hon görs / och böthes thär hon boor / efter som Lagh vthwijser / Och folgde mykin Ordning ther aff / så och Landz förderff / ther alle saker i Polen skulle ransakes.

Ty först / så kunde aldrig saken thär så grundeligen ransakes som thet sigh borde / Ty mykit wisere kan man hwadh brutit är / förfare thär thet är skeet / än elliest.

II. Så kunne och ther aff hende / At then som een rettfärdig saak hade / måste för sin ofördmögenheet skuld vnderliggie / efter han icke sielff kunne tilstädes komme / och sin klagen angiffue och vthföre / eller witne och annet som til sakens laghlige bewijs och ransakning hörer / hoos sigh haffue.

III. Så bleffue och Almogen egenom sådanne reefor platt vtharmet och i grund förderffuet.

IIII. REGNI SVECIAE VETVSTISSIMAE IVRIS-dictiones, leges & priuilegia violantur, quod tamen vt fiat, committi nec debet, nec potest, ad quæ conseruanda, omnes vnanimiter Nationes adeò obstinatè elaborarunt & enixi sunt, vt dicere non sint veriti, illos teneri pœna fractæ pacis, qui alienam jurisdictionem violant. Item, quod causam trahens ad forum incompetens, ea mulctatur.

QVANDOQVIDEM IGITVR IPSIVS REGIA Maiestas, juraturandi Religione se obstrinxerit, Iurisdictionem Regni Suecici violare nolle, contra juramentum suum impingeret, si committeret, vt Regni Suetiæ incolis, forum competens vel in Polonia vel alibi constitueretur. Hinc etiam magnas dificultates tum Rege Erico XIII. tum alijs Regibus imperantibus, exortas esse, nostri annales docent.

V. HVC ACCEDIT, QVOD REGIA MAIESTAS causas Sueticas in Regno Poloniæ neq; cognoscere, neq; determinare ea de causa possit, quod ipsius Maiestati ad eam rem præstandam, illi viri desint, quorum consilio se administraturam Rempub: Sueticam, ipsius Regia Maiestas jurauit.

QVARTVS ARTICVLVS, VBI DISCEPTA-tur de officiorum distributione, legibus Sueticis fundatus, nititur, & quoniam leges Regis jus exprimunt, non dubitamus, quin Regia Maiestas leges patrias approba-

tura

IIII. Så bleffue och Sweriges vhrminnes Iurisdiction och Rättigheet / hwilken ingelunde bör eller kan effterginffues / theregenom förkrenckt / om hwilken widh macht at hålle / sigh alle Nationer så högt haffue beflitet / at the haffue sagdt / thet the skulle som gemeene Fridzförwerdere straffede warde / hwilke eens annors Iurisdiction förkrenckte. Haffue och sagdt / At then som skiwter saken til orätt Laghsagu / han tapper hemne.

Och effter H: K: M: haffuer sworit sigh intet weele förminske aff Sweriges Rättigheet / Så giorde han emoot sin Eedh / hwar han wille at the Swenske skulle haffue sitt forum competens vthi Polen / eller någen annorstädes / ther om och wäre Historier vthwijse / At stoor beswäring haffuer warit / både the vthi Konung Erichs aff Pomerens och andre flere Konungers tijdh.

V. Så kan och H: K: M: vthi Polen om Swenske saker icke ransake och beställe / effter H: K: M: the Personer icke hoos sigh haffuer / egenom hwilkes rådh H: K: M: haffuer sworit sigh weele Sweriges Rijke styre.

Then Fierde Artiklen / Om Embeters vthdelninger / effter then vthi Laghen grundet är / och effter Laghen Konungens rättigheet vthtrycker / Så twiffler H: F: N: intet / At then jw H: K: M: behager. Och ther H: K: M: widh Laghen / på hwilken H: K: M: sworit haffuer / bliffue wil / Så kan H: K: M:

tura sit. Si igitur Regia ipsius Maiestas, leges in quas jurauit, saluas esse velit, non licebit illi absenti & vniuscuiusuis, qui ad eam veniat, particularibus precibus permotæ, officia distribuere. Accedit, quod capite primo de judicijs, quod nostra lingua Tinghmäla Balcken vocamus, expressè Rex absens, judicem Prouincialem constituere prohibetur, Sed eius judicis constitutio penes illum est, cui Rex eam rem commisit, quiq. Regis absentis vicem gerit: quantò minus id fieri debet in officijs grauioribus, Semperq. fuit vsitatum in hoc Regno, vt Regni Dapifer, quem vernacula lingua Drotzet appelamus, absente Rege officia distribueret, vt apparet ex Vnione, qua eadem potestas ipsi delata sit.

QVANDOQVIDEM IGITVR EX supracommemoratis articulis reperiatur nullus, qui non spectet ad Religionem propagandam, Ius & justiciam administrandam & confirmandam, ad Regni vtilitatem, omnes confusiones tollendas, Regiæ Maiestatis juramentum & assecurationem, Pacta itidem Hæreditaria conseruanda, ex his sine vlla controuersia liquet, quod id, quod diximus Decretum, Regiæ Maiestatis Iura & dignitatem non violet, sed potius amplificet & illustret, ideoq. si præscripta legum obseruentur, ipsius Celsitudini ex promisso Regni Ordinum, meritò & haberetur & referretur gratia, quod absente Rege, hoc guber-

vthan Landz stadder / icke några Befalninger vthdeele/ Ty huru kan H: K: M: then Proceß achte/som Tinghmåla Balken vthwijsser vthi Embeters vthdelning/ medhan H: K: M: vthlåndes stadder är / och effter hwars och eens censkylte bön som til H: K: M: komme/ Embeter vthdeler. Så warder och vthi thet Andre Capitel j Tinghmåla Balcken vthtryckeligen förbudet/ At Konunger ey må Häredzhöffdinger / medhan han vthrijkes är/ tage/ vthan then Konunger/thet j händer falte: Huru mykit mindre kan thet skee vthi the höge Embeter / effter Rijket ther större skade tager / hwar oduglige Personer ther til förordnede warde/ Och haffuer altijdh warit här j Swerige brukeligit / At Drotzeten haffuer vthi Konungens fråwaro / Embeter vthdeelt / effter som aff Vnionen är til at see / hwadh macht honom ther giffuin warder.

Effter nw ibland thenne upräknede Puncter alle/ ingen finnes / som icke länder Religionen til förfordring Lagh och Rätt til styrkte / Fädherneslandet til wälferd/ all oordning j Landet at affskaffe/ Konungens Eedh / lyffte och förjäkring / så och Arffföreeningen widh macht at hålle / Så fölier nw oryggeligen ther aff / At thette offtebemälte Besslut/ meere H: K: M: s myndigheet och rättigheet Amplificerer och Illustrerer än förkrencker. Hwarföre om Lagh skulle haffue sin framgång / så borde H: F: N: tack och wederlegning/ för thet han sigh thenne mödesamme Regering upptagit haffuer / vthi H: K: M: s fråwaro / effter som H: F: N: och aff menige Ständerne loffuet är / och icke en hoop

ond

gubernandi moleſtijs & curis pleniſſimum onus, obierit & ſuſceperit, nec deceret contumelijs & ignominioſis verbis, quibus literæ ad ipſius Celſitudinem datæ, ſcatent, hoc pium officium, remunerari, leges enim de eo, qui aliena negotia curat, in hunc modum loquuntur: Quod illi ſuum officium damnoſum eſſe non debeat. Et, quod illi detur actio, vt conſequatur quicquid impendit vel amiſit, ratione geſtionis, & quod beneficio conuentus vti poſsit, quamuis euentus non reſpondeat, modo tamen ſine culpa negotium geſtum ſit. *Multò magis in ipſius Celſitudinem hæc conueniunt, quæ DEI OMNIPOTENTIS beneficio, ſummaq; ſua diligentia, adeò feliciter Rempublicam adminiſtrauit, vt exiguo illo tempore, quo magnis laboribus & curis ipſius Celſitudo præfuit, multæ confuſiones multaq; damna & incommoda, quæ Regno, ſi ſine Rectore id tempus fuiſſet, impendebant, & in poſterum eo caſu imminere & accidere poſſunt, ſublata ſint. At verò ſi Regia Maieſtas affirmet, ſe non tam de ipſius Decreti articulis queri & proteſtari (quod ij articuli ipſius Maieſtatis dignitati & juribus, non adeò aduerſari videantur) quàm de ipſo jure & poteſtate indicendi Comitia, quam ipſius Celſitudo ſibi arrogârit, quandoquidem ea poteſtas inter jura regalia, quæ ſoli Regi competunt, recenſeatur. Ad hanc obiectionem, ipſius Celſitudo ſic reſpondet, quod Legibus non facilè poſsit probari,*

ende/ spotske och förachtelige ord och skriffuelser/ som H: F: N: nw hoopewijs warde tilskreffne/ och här och thär vthi Landet många seldsamme beskyllninger vthspridde/ ther vthi H: F: N: weet sigh (Gudh thes loff) aldeles ware oskyldig. Ty man kan medh Lagh säye om then hwilken eens anners ährender beställer/ **At honom hans arbete icke bör ware til skade/ och at han medh Lagh må then andre twinge til at wederleggie/ hwadh som han haffuer anwendt och mist/ medhan han then andres saker föreslodh/ fast om än icke alt är så wäl beställt.** Mykit meere kan H: F: N: thet säye/ effter H. F: N: egenom GVDZ NÅDE och sin högste flit/ vthan beröm til at säye/ så lyckesambligen Regeringen haffuer föreslät/ At egenom H: F: N: des stoore arbete och omwärdnet vthi thenne stackote och korte tijdh H: F: N: haffuer Regeringen föreslät/ mykin oordning är affskaffet/ och mykin olycke förekommen/ then ellest/ ther Landet hade vthan Regent warit/ hade sigh tildrage kunnet/ och hwar här effter så hender/ sigh förorsakes kan. Men om H: K: M: säger sigh icke så mykit protestere emoot sielffue Besslwtes innehåld/ och så synnerligen kunne tenckie ther medh ware handlet emoot H: K: M: s myndigheet/ högheet och rättigheet/ vthan beswärer sigh fast meere öffuer sielffue Rättigheeten til at hålle Riksdagher/ hwilken H: K: M: räkner inter Iura Regalia, och säger then hörer Konungen allene til. Så swarer H: F: N: ther til så/ At thet aff

bari, jus indicendi Comitia, inter regalia esse recensen la, cum ea regalia, quæ ex speciali concessione in aliam conferuntur personam, non egrediantur. Secus autem in jure Comitiorum obseruatum, exempla ostendunt. Quod ipsum ex rebus gestis Polonorum apparet, vbi tantam Episcopi Gnesnensis potestatem esse legitur, vt Comitia indicere & Senatusconsulta definire, absente Rege possit. Et quamuis lex aliqua in contrarium allegari possit, meritò tali Legi hoc in casu omnis vis derogetur, quandoquidem tale jus Regno Sueciæ longa præscriptione acquisitum, quemadmodum regalia omnia de jure acquiri possunt. Sicut ex multis Comitijs in hoc Regno celebratis, præsertim Erico XIII. & Iohanne II. Regibus imperantibus, videre licet. Præterea etiam, vt hic Conuentus ageretur, patriæ salus, & summa necessitas postulauit, quæ necessitas omni caret lege, nec legem admittit.

CVM EX HISCE PROBATIONIbus enumeratis, manifestum sit, liquidoq; constet, quod sæpius memoratum Sudercopense Decretum, nihil in se contineat, quod non ad Religionis vnitatem conseruandam & prouehendam, Iurium & Legum confirmationem defensionemq; conducere videatur: Nullis equidem argumentis, quantumuis subtilibus euertere, irritamq; transactionem Sudercopensem Regia Maiestas reddere potest, nisi eadem

Lagh och Rätt icke lätteligen kan eller skal bewisses / Och ther än någen Lagh wore / som sådant innehölle / tå bör then här ingen macht giffues / effter samme Rättigheet är Sweriges Rijke egenom lonalig och laghlig häfdh förwerffuet / effter som alle andre Regalier effter Laghen pläge förwerffues / hwilket aff många Rijkzdagher / som här vthi Rijket äre hälldne wordne / Synnerligen vthi Konung Erichz then XIII. och Konung Hanses then II. tijdh / är til at see. Så haffuer och Fädherneslandsens wälferdh och högste nöden så kraffdt / hwilken icke haffuer någen Lagh. Och til thet sidste / Så warder och Rättigheeten til at vthskriffue Rijkdagher / vthi Polen inter Regalia icke räknet / som är off the Polniske Historie Scriffuere til at see / ther Erchebiscopen j Gnesna haffuer then macht / at han kan både Rijkzdagher hålle / och nyie Stadger göre må / när Konungen vthen landz är.

EFTER NW AF THENNE

skääl och bewijs nogsampt vppenbart och klart är / At offteb: te Suderköpingz Besswt intet annet innehåller / än thet som länder Religionen til förfordring / och Lagh och Rätt til styrkie / Så kan H: K: M: thet medh inge Argument / ehuru spitzfundige the och ware kunne (ändoch the til äwentyrs ringe nogh äre / när man them widh liwlet rätt beskoder) omstöte / medh mindre han Eedh och lyffte wil til intet göre / Ty H: K: M: haffuer sworitt och tilsagdt / at han wil altijdh wette thette Rijkes bäste. Men på thet at saken thesse meere grund och skääl medh

dem opera iuramentum suum in dubium vocare velit: Verum vt omnia firmiori innitantur fundamento, quæ ad transactionem Sudercopensem eliendam, conuellendamq; à Regia Maiestate adducuntur argumenta, illius Celsitudo breuibus dissoluet at refutabit.

PRINCIPIO HVNC IN MODVM REGIA Maiestas argumentatur: In omni Conuentu legitimo duo potissimum requiruntur. Quorum prius, vt adsit approbatio & consensus superioris: Deinde, vt causæ impellentes necessitasq; indicendi Conuentum, maturè illi exponantur. Cum autem Conuentus Sudercopiæ habitus, sine Regiæ Maiestatis consensu, causarumq; vrgentium matura significatione, celebratus sit: illum inutilem illegitimumq; pronunciandum Regia Maiestas censet.

AC VT REGIAE MAIESTATIS SENTENtia, ratione, legumq; authoritate suffulta, communitaq; videatur, ad eam confirmandam & stabiliendam, ex secundo capite Tituli de Regalibus, textum adducit, in quo scriptũ extat: Mandato Regis subditi parere tenentur.

AT REGIA MAIESTAS EDICTO INTERPOsito prohibuit ne Comitia indicerentur, vt ex diplomate apparet.

AD HOC ILLVSTRISSIMA ILLIVS CELSItudo respondet, quod quantum ad ipsam propositionem attinet, ea rationibus destituitur. Nam si illi Conuentus solum legitimi vocandi, approbandiq; essent, qui superioris

consen-

sigh haffue må / så wil H: F: N: förnimme late / huru mykit the Argument och Insager / som H. K: M: emoot samme Nykzdagh anwender och förebär / kunne gälle.

Til thet Förste / Så argumenterer H: K: M: så: Thet är ett laghligit Möthe / hwilkes orsaker warde Konungen j tijdh tilkenne giffne / och medh Konungens willie och samtycke skeer / Nw säger H: K: M: At Suderköpings Möthes orsaker / äre icke H: K: M: j tijdh tilkenne giffne / Ey heller är thet medh Konungens willie eller samtycke skeet. Therföre / så är thet icke ett laghligit Möthe.

Och drager H: K: M: in Sweriges Lagh / sin meening til at stadfäste / ther så stäär: Konungens budh effter Laghen måste vndersåterne stände.

Nw säger H: K: M: sigh haffue budit / at samme Möthe icke skulle skee / och ther emoot protesterat / effter som sielffue breffuen vthwisse.

Ther vpå är H: F: N: des rättmätige Swar / At hwadh sielffue Propositionen widhkommer / haffuer hon ringe grund medh sigh / Ty ther alle Möthe skulle tyckes ware laghlige och borde gilles / som äre hål-

 ne medh

consensu, causarumq; præcedente significatione indicantur, sequeretur indè, multa impia Concilia atq; Comitia approbanda, quæ hunc in modum indicta & celebrata sunt, & vice versa, multi vtiles & necessarij Conuentus irriti censendi, cum sine supremi Magistratus voluntate, illoq; planè nescio, sunt habiti, quod dictu esset periculosum, cum in illis multa sint conclusa & definita, quæ ad vtilitatem & salutem Imperiorum ac Regnorum spectant, vt ex nostris, aliarumq; Gentium annalibus manifestum est, Itaq; eundem Syllogismum ita confirmari oportuit. Legitimus Conuentus est, in quo nihil pertractatur, quod non LEGIBVS sit consentaneum, atq; ad salutem optimumq; Reipublicæ statum pertineat: At in Conuentu Sudercopiæ habito, nihil est determinatum, quod non cum nostro, aliarumq; Gentium Iure conueniat, & patriæ apprimè vtile sit, vt ex ipso Decreto triplici idiomate donato, & in vulgus edito, apparet. Quis igitur eundem Conuentum illegitimum judicabit. Et si legitimus Conuentus vocandus ille sit, de cuius caussis ac necessitate admonita Sacra Regia Maiestas fuerat, quod Regiam Maiestatem, ac Reuerendissimũ Illustrissimumq; Poloniæ Senatum velle, ex literis Regiæ Maiestatis Orationeq; Dominorum Legatorum conspicuũ est, non potest hic Conuentus vllo pacto illegitimus appellari, cum de caussis, quibus Illustrissimus Princeps Regniq; Consiliarij permoti, hæc Comitia indixe-

ne medh Öffuerheetens famnycke/och orsakerners tilkenne-
giffuelse / tå wille ther aff fölie / at många ochristelige
Rijksdagher skulle gilles / hwilke således äro skedde / Och
twert emoot / många nyttige Möthe ogilles / effter the
vthan Öffuerheetennes wetskap och willie äre hållne
wordne / hwilkit wore fahrligit at säye / effter vthi sådan-
ne Möthe mykit är beslwtet som länder Land och Rijker
til gagn och wälferdh / som är både aff wäre och vth-
ländzske Historier til at see. Borde förtenskuld samme
Argument så bliffue stält/ Thet är ett laghligit Möthe /
vthi hwilkit intet annet warder beslwtet / än thet som
Lagh medhgiffuer: Suderköpingz Möthe är ett sådant
Möthe / som förre bewijst är. Therföre så är thet ett
laghligit Möthe. Och om thet skal ware ett laghligit
Möthe / hwilkes orsaker Konungen j tijdh warde tilken-
ne giffne / effter som H: K: M: sielff skriffuer / och man
förnimmer aff the Högborne och Högwördigeste thet
Konungerijke Polens Rijkes Rådz vthskickedes Oration/
at theres meening och så är/ Så kan Suderköpingz Aff-
skeedh icke kalles olaghligit/ Ty Konungen är ther om tij-
dheligen nogh wordet tilkenne giffuit / effter som sielffue
breffuet/ giffuit j Stockholm then 28. Julij / åhr etc. 95.
klarligen vthwijser. Så wijste och H: K: M: wäl/ vthi
hwadh reede H: K: M: Regeringen effter sigh läth/
och therföre intet borde effter orsakerne fråge / Och fast
än H: K: M: icke hade wordit ther om j tijdh tilkenne
giffuit / så hade thet icke therföre bordt olaghligit kalles/
eller settes tilbake / effter ingen Lagh vthi Laghboken fin-
nes / som sådant förbiuder / och thet olaghligit heeter / som

skeer

indixerunt, maturè Illustriss: illius Celss: & Regni Consiliarij Regiam Maiestatem certiorem fecerint, vt ex literis Stockholmiæ 28. Iulij datis liquidò constat. Ad hæc, non latuit Regiam Maiestatem, quantis in confusionibus, omniumq; rerum perturbationibus, Regnum post se reliquerat, quo minus illius Maiestatem de caussis sollicitam esse oportebat. Nec propterea hic Conuentus illegitimus esset judicandus, etiamsi causæ ad Regiam Maiestatem perscriptæ non fuissent, cum nulla Lex quæ illud præcipiat, in jure nostro municipali reperiatur, illudq; illegitimum vocetur, quod legibus aduersatur. Et si vlla extaret, quæ, ne Comitia, nisi prius caussis Regiæ Maiestati expositis, celebrarentur, vetaret, meritò illa euanguslanda vel prorsus antiquanda foret, vbi periculum ex morâ pertimescendum, in quo casu à communibus juris Regulis recedere licet, quæ exceptio hic locum procul dubio habet. Nam quantam in moram pertrahuntur responsa, quæ ex Polonia expectantur, quotidiana experientia ostendit, vt ferè annus excurrat, priusquam illi, qui eo ablegantur, negocia sibi commissa expedire possint. Deinde, etiamsi illius Celsitudo tam diu Conuentum distulisset, quoad Regiæ Maiestatis literæ allatæ essent, parum ea re actum fuisset, cum iam intelligat illius Celsitudo, totum hoc negocium planè Regiæ Maiestati displicere, ex quo fieri postulasset, vt Reg: Maiest: hunc Conuentum prorsus inhibuisset, non

ſkeer emoot Lagh och Rätt. Ther och någen Lagh funnes/ ſom ſådant bude / ſå borde then limiteres eller och aldeles krafftlös achtes / ther ſom drögzmål någen fahre medh ſigh hade/ vpå hwilket fall loſligit är/ at ſtijge ifrå Lagh och Rätt / hwilken Exception här wiſſerligen rum haffue/ och gälle bör. Ty huru longſampt thet tilgår medh the beſkeedh ſom vthur Polen förwentes / giffuer förfarenheeten medh/ ſå at heele åhret näſten om öper/ för än man til någen beſkeedh komme kan. Så hade och litet warit bewendt / faſt om än H: F: R: efter beſkeedh ſkulle haffue töffuet/ Ty H: F: R: förnimmer nw / at ſamme Beſlwt H: K: M: aldeles mishager/ och therföre hade kunnet ſkeet / At H: K: M: hade thet aldeles förhindret / Riket til ytterſte förderff och ſin Kong: myndigheet til ringe förkoffring / ſom man nw haffuer i handom röön. Och faſt än någen behageliz beſkeedh hade kommit / ſå hade thet liſkwäl warit emoot Sweriges Rijkes vhrminnes Myndigheet och Rättigheet / både i thet / At Sweriges Rijke then macht aff vhrminnes häffd haffuer / at Rijksdagher måge hålles/ när Konungen vthländes är / och högſte nöden kräffuer/ Så och / hwar man ſkulle ſökte beſkeedh vthländes / huru thette Rijket ſkulle regeret warde / wore thet Rijket til ſtoor neeſa och förwijtelſe. Huru mykit thet och haffuer warit aff nöden / at ſamme Rijkzdagh måtte hålles/ warder H: K: M: nogſampt aff thenne efterföliende ſkääl förnimmendes.

set, non sine Regni huius detrimento Regiæq; dignitatis maxima jactura. Et quamuis gratum ac acceptum aliquod responsum Reg: Mateſt: dediſſet, tamen hoc immemoriatæ Regni huius conſuetudini repugnaſſet, tum quia Regno huic liberum permiſſumq; ſemper fuerat, Rege in exteris Nationibus hærente, neceſſitateq; extrema vrgente, Comitia indicere, tum etiam quia Regni huius adminiſtrandi modum ac formam ab exteris petere, Regno huic dedecori ac ignominiæ eſſet futurum. Quam neceſſarius autem hic Conuentus fuerat, ſequentes rationes docebunt.

PRIMO ENIM OMNIBVS IN CONFESSO, eſt, quod Regia Maieſtas fateri cogitur, niſi eadem opera, Regnum hoc ſua Maieſtate non incommodè carere poſſe, aſſerere velit. nullum Regnum, modò in florenti ſtatu perdurabit, ſine certo capite ac Rege, certaq; adminiſtratione eſſe poſſe. Iam Regno egreſſa Regia Maieſtas erat, illudq; ſine certo Gubernatore, certaq; gubernationis forma, poſt ſe reliquerat, nec ſpes vlla reditus in hæreditarium ſuum Regnum affulgebat, cum certò conſtaret, Regiam Maieſtatem Ordinibus Regni Poloniæ, priusquam indè ſoluiſſet, fidem dediſſe, ſimul ac Regno eſſet inaugurata, conſtitutisq; in Suecia rebus, ſtatim ad illos reuerſuram, reliquumq; vitæ tempus ibidem exacturam, quod etiam exemplar obligationis Polonis Cracouiæ præſtitæ, illius Celſitudini à Comite Erico Nycopiæ 15. Ianuarij exhibitum,

apertè

Ty först är thet allom uppenbart (hwilket och H: K: M: icke neka kan / så frampt H: K: M: icke säye wil / At Rijket kan ware H: K: M: förvthan) At intet Rijke / så frampt thet skal må wäl / och bliffue beståndende / kan vthan Regent och Regering ware / Nw war H: K: M: aff Rijket faren / och hade ingen wiß Regent eller Regering effter sigh lätet / war och icke wään vpå H: K: M:s ankompst j Rijket igen / effter thet war nogsampt kunnigt och wetterligit / At H: K: M: för sin affreese ifrå Polen / hade Ständerne tilsagdt / sigh willie så snart han sitt Arffrijke hade anammet / komme igen / och sedhan altijdh bliffue hoos them / thet och Copien vthaff samme Förskriffning / hwilken H: F: N: egenom Greffue Erich vthi Nyköping leffreret bleff / och war dateret j Crakow then 15. Junij / Åhr &c. 92 vthwijser. Och effter nw H: K: M: twenne reesor haffuer skildt sigh ifrå Rijket / som förste gång skedde / then tijdh H: K: M: vthan H: F: N: des och Rijkens Ständers wetskap / loff och minne / togh widh thet Wahl Konungerijket Polen / och än til medh / medh thette Rijkes skadeligeste Conditioner / the och än nw in til thenne dagh / aldrig samtyckte eller bewilligede äre / Så och förmodeligit / at the aldrig här effter vthaff någen redeligh Swensk Man / någen sin bewilliade warde. Therföre war jw aff nöden / at man vthan försummelse tenckte til the medel / egenom hwilke Rijket kunne föreståndet warde / så frampt thet icke skulle komme på en obäteligh skade och ytterste förderff. Och effter icke hoos en stodh / någen Regent öffuer Landet settie / eller någen Regerings form vnderstöterne föreställe /

apertè ostendit. Quare omninò necessum erat, vt de medijs, quibus Regnum Regia Maiestate absente gubernari posset, deliberatio institueretur, ni Regnum ex illa confusione, quæ paulatim pullulare incepit, aliquid detrimenti caperet. Quia autem nec Gubernator subditis præfici, nec forma certa præscribi, sine illorum consensu ac voluntate potuit, necessum omninò erat, vt Regni Ordines conuocarentur, communibusq́ suffragijs, aliquem eligerent, qui Regnum jam penè Rege destitutum, & quasi in interregno constitutum, gubernaret.

DEINDE, NISI SVBDITIS DE GVBERNAtore prospectum fuisset, ad quem suas querimonias deferre potuissent, sed quiuis illis pro libitu imperare potuisset, à quo vix nunc abstinetur, postquam Regno aliqua gubernationis forma reddita est, ius atq́ justicia administrantur, idq́ ideò, quod Regia Maiestas Sudercopense Decretum irritum, suspectumq́ reddidit, atq́ in contemptum adduxit, inde fortassis occasionem Subditi captare potuissent, recedendi ab ea, qua Reg: Mast: deuincti sunt fide & obedientia, cum se à legitimo & inaugurato atq́ coronato Rege desertos viderent, cui sui facti ratione, maiorumq́ exemplis, non destituerentur. Adhæc aliquod aliud incommodum inde resultare potuisset, ita vt plurimum fit, vbi nullus certus Gubernator, nullaq́ administratio certa est. Præter has enumeratas Rationes omnes, illud etiam accedit,

wthan theres gode willie fångnan. Therföre war sw aldeles aff nöden / at man wthan förſummelſe ſkulle låte Rikens Ständer tilſammen kalle / På thet the medh eenhelligt wahl/en wthkore kunde/ ſom Riket / hwilket näſtan wthan Konung ſyntes ware/ laghligen och wäl regere ſkulle.

Thernäſt / hwar och icke underſåterne medh någen wiß Regering hade bliffuit förſorgde / och någen Regent bekommit / för hwilken the ſine brister hade kunnet giffuit tilkenne/ wthan hwar och en hade mått öffuer them efter ſin egen willie råde och biude / ſåſom man förnimmer än nw neppligen kan haffues fördragh / och daghligen ſkeer / ſedhan Riket til någen Ordning kommet är/ och Lagh och Rätt warder plåget / hwilket alt ther aff förorſakes / at H: K: M: haffuer giordt Swderköpingz Beſtut miſtenckt / och kommit thet i föracht/ Tå hade the ther aff kunnet tage tilfälle/ ſåſom än nw hende kan / hwar icke ſkaffes böther wpå / och medh tijdigt och wälbetenckt rådh förekommit warder/ at the beſwäre ſigh öffuer H: K: M: och til äwentyrs ſtijge öffuer then tryghet och trooheet / ſom the H: K: M: loffuet haffue/ efter the förnimme ſigh ſåledes aff ſin egen Öffuerheet emoot Eedh och lyffte ware förlåtne / och H: K: M: ſigh wthan theres wetſkap ifrå them ſöndret haffuer / til hwilket the til äwentyrs rätmätigh ſtåål och Exempel kunne förewende / hwilket alt är gängit förbij egenem Swderköpingz Affſteedh / och meere ther medh j acht hålla / then tryghet och trooheet / ſom the H: K: M: loffuet

dit, quod nondum bello, quod nobis cum Maſcho intercedebat, quodq; jam annos 26. durauerat, finis impoſitus erat, appropinquauitq; hyems, quo tempore hoſtis arma huic Regno inferendi, damnoq; afficiendi, optimam commoditatem habuit: Limites etiam Regni præſidiario milite denudati erant, ac planè hoſtium impreſſionibus expoſiti, ad quem conducendum, communis conſenſus, communeq; auxilium requirebatur. Quare omninò neceſſum erat, vt hiſce imminentibus periculis, maturè occurreretur, quod nulla alia ratione commodius fieri potuit, quam Suderco-penſi Decreto.

QVOD AVTEM REGIA MAIESTAS ex prædicto textu II. capitis, titulo de Regalibus, vbi omnes ſubditi Regis mandato parere jubentur, euincere conatur, hunc Conuentum illegitimum eſſe, animaduertendum illius Celſitudo cenſet, quomodo ex eodem textu, hoc ipſum deduci queat. Duplicem autem Regis verba interpretationem admittunt. Prima, vt ſubditi Regis mandato ſolum obedire teneantur, cum fuerit legibus conſentaneum, illiſq; veſtitum Quem ſenſum, ſi Regis verba recipiant, diſputationem Regiæ Maieſtati illius Celſitudo non mouebit, ſed ſolum ſiſcitabitur, vtrum eiusmodi Conuentus legibus prohibetur. Quod ſi lex adferri nulla poteſt, qua eiusmodi Conuentus interdicuntur, non inconcinnè Celſitudo illius indè colliget, eosdem de jure eſſe permiſſos. Quicquid enim non eſt prohibitum, permiſſum cenſetur.

uet och tilsagdt haffue. Så hade och något annet buller kunnet åstadhkomme / effter som gemeenligen skee pläger / ther ingen wiß Regering eller Regent är / Såsom och här vthi Rijket Exempel nogsampt haffue låtet påskijne. Hwarföre war aldeles aff nödhen / at j tijdh sådant skulle förekommes. Öffuer alt thette / så war icke heller än tå / när H: K: M: drogh här aff Rijket / någen ände på then Feigde som nw Tiugu sex åhr / emellom thette låfslige Rijket och Rysland warit haffuer / leed och fast emoot winteren / på hwilken tijdh Fienden bäste tilfälle haffuer / at tilfoge thette Könungerijke någen skade / hwar han thet elliest göre kunne / Och ther til medh war och intet beställt om något Krijgzfolk widh Rijkens Grendzer / som them hade kunnet förswara / hwar Fienden något wåldsambligit hade weelet tilbiude.

MEN THET H: K: M: WIL BEwijse aff thet Andre Capitel vthi Konunge Balcken / thet så lyder / At vndersåterne skole Konungens budh ståndа / at thette ett olaghligit Samgwemd är / Så är nw til at merkte / huru sådant ther aff wil bewijses. Och kan H: K: M: skriffuelse på tweggehande sätt förstås. Först / at wndesåterne skole Konungens budh effter Laghen stönde / när thet laghligit är / och vthi Laghen grundet / hwilken vthtydning om samme ord medh sigh haffue / så wil H: F: N: icke mykit ther emoot disputere / vthan alleeneſt fråge / om och sådanne Samqwembder warde vthi Laghen förbudne / Och ther icke någen Lagh bewijsas kan / så siwter H: F: N: effter

Laghen

fetur. Et quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, Quæ leges in proposito nostro, vel ideo magis locum habent, quod hîc de priuatione juris agitur, quo nemo priuandus est, nisi legibus, id expressè caueatur. Quod si autem illa verba idem significent, quod leges præcipiant, vt quicquid Rex mandauerit, id subditi exequi debeant, ex eo multæ incommoditates sequentur. Eo enim pacto fiet, vt quicquid Rex præcipiat, siue justum, siue iniustum id fuerit, omne vim legis habeat, subditiq; exequi teneantur. Quæ lex magis Tyrannum, quam Christianum Principem redoleret. Quamuis enim Cæsar Monarcha sit, cuius in pectoris scrinio, omnia jura continentur, quiq; potest rescribere atq; statuere contra jus positiuum, non indignum tamen sua Maiestate judicauit, dicere se subiectum Legibus. Econtra verò, Tyrannorum omnium communis vox est, Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

II. NON POTEST EADEM LEX, TAM GENEraliter intelligi, vt voluit Regia Maiestas, cum Regis imperium, juramento, cautione & legibus sit circumscriptum atq; limitatum, nec se latius diffundat, quam illa permittunt, quibus etiam ad id respondetur, quod Regia Maiestas literis suis inseruit, se non absolutum; sed limitatum Imperium illius Celsitudini concessisse. Cum enim Regia Maiestas absolutum Imperium, vt jam demonstratum est, non habeat, quomodo illud in alium transferre potuit, quod non habet.

Cum

Laghen thervthaff / At hwadh som icke är förbudit / thet hålles ware efftersätit. Ther och samme ord betyde / thet Lagh förmå / at underfåterne skole Konungens budh stända / hwadh han biudendes eller befalendes warder / Tå följer ther aff en seldsam Consequens, Ty tå måste man Konungens budh stända / hwadh heller han befaler thet rätt är eller orätt / hwilket wore een Tyranniſk Lagh / och icke någen Christen Konungz. Ty ändoch Keysaren en Monarch är / hwilken all Lagh haffuer vthi sitt hiertans skrijn / och förmå något stadge emoot werldzligh Lagh. Så haffuer han likwäl sagdt / At thet är en sådanne röst som en Keysare wäl wärd är / säye sigh ware Laghen vndergiffuen. Men twert emoot / haffue alle Tyranner sagdt / Så wil iagh haffuat / Så befaler iagh / Min willie skal hålle för Lagh. Hwilket gemeenligen haffuer en ond ände tagit / effter som alle Historier vthwijse.

II. Så kan och icke thenne Lagh så *generaliter* förståås / som H: K: M: wil / effter H: K: M:s wälde / egenom Eedh / Lyffte / Förſäkring och Sweriges Lagh limiteret är / och sigh icke widhere strecker / än the medhgiffue. Ther medh och bliffuer refuteret, thet H: K: M: sigh läger icke haffue giffuit H: F: N: absolutum sed limitatum Imperium, Ty H: K: M: haffuer icke sielff något absolutum Imperium, Och therföre kan H: K: M: icke giffue en annen / thet han icke sielff haffuer.

III. CVM EXPRESSE IN IVRAMENTO Regis & noſtro jure municipali contineatur, QVOD REX NIHIL ALIVD IMPERARE SVBDITIS DEBEAT, QVAM QVOD CORAM DEO ET HOMINIBVS AEQVVM, IVSTVMQVE SIT, quomodo Rex ſubditis, quicquid velit, mandare poteſt, aut quomodo ſubditi illius Imperio, in omnibus quæ mandauerit, parere, ſunt obnoxij, præſertim ſi aliquid præcipiat, quod legibus ſtatutisq; patriæ aduerſetur.

CVM IGITVR HÆC LEX CVM EXCEPTIONE INTELLIGI DEBEAT, VT IAM eſt demonſtratum, nec ſe latius extendat, quam juramentum Regis Regniq; Iura permittunt, rectè queri poteſt, Vtrum tantam poteſtatem Rex habeat, vt Conuentum Sudercopenſem impedire vel diſturbare poſſit?

PRIMO ENIM SERENISSIMA REGIA MAIESTAS juramento promiſit, ſe noua lege ſubditos non aggrauaturam, niſi conſenſu ac voluntate illorum prius impetrata. Cum autem Lex in toto noſtro jure reperiatur nulla, quæ Conuentus, Rege apud exteros commorante, celebrari vetat, & ut talem legem Regia Maieſtas ſancire & introducere queat, ſubditorum approbatio in primis requiritur. Certò autem certius eſt, ſubditos ad hanc rem conſenſum ſuum non accommodaturos, cum omnium eorum ſtudia ac voluntas in Sudercopenſia Comitia conſpirauerint, illaq; vnanimes miſerint & confirma-

III. Så står och vthtryckeligen i Laghen/ AT HAN SKAL BJVDE THET SOM FÖR. SWARLIGT ÄR/BÄDE FÖR GVD OCH MANNOM / HONOM AT BJVDE OCH OS AT GÖRE. Huru kan då Konungen biuda hwadh han wil / och huru äro då vnderſåterne plichtige Konungens budh alltſådh ſtände / hwar ſom biudes thet ſom icke är laghligit och förſwarligit / och än ther vthöffuer Rikет ſkadeligit.

EFTER NW THENNE LAGHEN bör *limitatè* förſtås / och ſigh icke wijdhere ſtrecker / än Konungens Eedh / Förſäkring och Sweriges Lagh medhgiffuer / Så är een frågen / om och Konungen macht haffuer / ſamme Herredagh at förbiude:

Förſt / haffuer H: K: M: loffuet ſigh willie hålle ſine vnderſåter widh Sweriges Lagh / och ingen ny Lagh giffue Almogen / vthan Ja och godh willie thera fängnan. Nw finnes ingen Lagh vthi wår heele Laghbook / ſom förbiuder / At man icke ſkal hålle Samqwembder / medhan Konungen vthländes är / och ther Konungen ſkulle någen ſådan Lagh ſtichte / ſå måtte thet ſkee medh Almogens ſamtyckie / Men nw är thet kunnogt / At Almogen ther til ſitt ſamtyckie icke någen ſinn giffuit haffuer / ey heller giffue wil / effter the alle Suderköpingz Riſkzdagh bewilliget / och eenhelleligen beſökt, icke heller aff Konungens förbudh något wiſt haffue. Therföre ſå kan och icke Konungen then Laghen ſtiffte / och förthenſkuld ingen macht haffuer at förbiude ſamme Riſkzdagh / medh mindre at H: K: M: will göre emoot ſin Eedh / och ſedhan

firmauerint. Quapropter talem legem Sereniſs. Regia Maieſtas ferre non poteſt, ideoq; nec Conuentum Sudercopiæ habitum, probibere, niſi Sac: Reg: Maieſt: contra juramentum præſtitum, datamq; fidem, & huius Regni jura agere velit, tum etiam Regnum ſuum Hæreditarium in ſummum diſcrimen adducere.

SECVNDO, ETIAM SACRA REGIA MAIESTAS juramento cauit, ſe omnia Iura ac Priuilegia huius Regni, ſarta tectaq; conſeruaturam, cum autem Regni huius immemoriatum Ius ac Priuilegium ſit, Comitia indicere Rege abſente, nec Regni Statum ita ordinante, vti par æquumq; fuerat, quod ex Comitijs, ſuperioribus ſeculis celebratis, manifeſtum eſt, Præſertim verò imperantibus Erico XIII. & Iohanne II. vbi Regni Ordines conueniſſe leguntur, ad componendas literas, quibus Regem officij ſui admonerent ac hortarentur, ne Regnum in tantis perturbationibus relinqueret, vti tunc factum eſt.

ET QVAMVIS ILLVSTRISSIMA ILLIVS Celſitudo haud ignoret, quod non Exemplis ſed Legibus ſit judicandum, conſiderandum tamen exiſtimat, Exempla in duplici eſſe differentia, quorum alia legibus ex diametro repugnant, alia cum legibus conſentiunt, illorum nulla authoritas eſt, hæc cum legibus æquam vim habent. Cum autem prædicta Exempla legibus non ſunt contraria,

vti

emoot Sweriges Lagh / och komme sitt Fädhernesland och Arffkonunge Rijke på ytterste förderff. Och kan hwar ährligh förståndigh Man här brede widh merckie / medh hwadh rätt H: K: M: thet vthi then Fulmacht / som H: K: M: H: F: N: pätrengie wille / haffuer insettie lätit.

Til thet Andre / så haffuer H: K: M: loffuet / At H: K: M: skal alle Frijheeter och Priuilegier widh macht hälle. Nw är thet Sweriges gamble och yhrminnes Rättigheet / at hålle Rijkzdagher / när Konungen icke haffuer inrijkes warit / och så om Regeringen beståt för sin affärdh / som thet sigh medh rätte hade bordt / som är til at see aff the mänge Herredagher / som j Swerige äre hållne / Synnerligen vthi Konung Erichz then XIII. så och Konung Hanses then II. tidh / som förbemält är / ther Rijkens Rådh / sampt Ståndherne äre tilhoope komne / At skriffue breff til Konungen / och förmane honom / at han sin Eedh och lyffte wille thogkomme / och icke vthi een sådan oordning leefwe Regeringen effter sigh / som tå skedde / och (ty werr) Sweriges Rijke nw händom rööm haffuer och vthi swäffuer.

Och ändoch H: F: N: wäl weet / At man icke skal döme effter Exempel / vthan effter Lagh och Rätt. Så bör likwäl achtes / At Exempel äre tweggiehande / somblige medh Lagh en / och somblige emoot / Thesse bör man ingen krafft giffue / Men the andre haffue liske krafft medh Lagh en / Och effter thenne icke äre emoot Laghen / vthan fast meere medh / effter som nw be-

vti jam probatum est, & in sequentibus vlterius demonstrabitur. Non potest Sacra Regia Maiestas eàdem jure improbare. Deinde illius Celsitudo non tam exempla respicit, quam frequentiam actuum cursumq; temporis ad præscriptionem requisiti, quæ consuetudinem introducunt, quæ consuetudo non solum æquam cum legibus vim habet, sed etiam illis interdum authoritatem suam derogat. *Quare Illustrissimæ Celsitudinis sententia apud æquos judices defendi facilè potest, quod anteacti temporis exemplа allegauerit.*

TERTIO, CVM REGIA MAIESTAS SANCTE *promiserat, se nihil, quod ad huius Regni salutem, florentemq; statum pertineret, intermissuram, illius Maiestas Sudercopense Decretum, irritum reddere non potest. Cum in illo nihil contineatur, quod non ad salutem & incolumitatem patriæ prouehendam augendamq; plurimum conferat, vt ex ante demonstratis est manifestum. Et si vlla lex extaret, qua caueretur, ne Comitia in absentia Regis celebrarentur, rebus tamen sic stantibus, ea restringenda foret, vbi Regni salus, propter absentiam Regis periclitaretur.* Salus enim populi suprema lex esto. Princeps publicam vtilitatem priuatæ anteponere debet.

CVM IGITVR ILLIVS CELSITVDO ET RE*liqui huius Regni inhabitatores, vlterius Regiæ Maiestati*

non

wisst är / och än ytterligere bewisses skal. Therföre bör sådane Exempel icke ogilles / såsom och H: K: M: medh ingen rätt kan säye ther emoot. Sedhan så seer H: F: N: icke så mykit på sielffue Exemplen / som vpå sielffue bruket och sedwanen / hwilken sedhan hanen laghlig häffd på sigh bekommit haffuer / icke alleeneft medh Laghen lijke geller / vthan förrager och honom sin krafft och authoritet. Och är H: F: N: des meening för alle opartijske Domere j så måtte wäl förswarligh / ther H: F: N: vthi sin skriffuelse på Exempel sigh beroper.

Til thet Tridie / så haffuer H: K: M: sworit / At H: K: M: wil wette thette Landz bäste vthi alle måtte / Nw länder thette alt som vthi Suderköping bleff beslwtet / til Landsens bäste / som för bewisst är. Så kan H: K: M: thet icke förbiude eller ogille. Och om än någen Lagh wore som thet vthtryckte / Så skulle han vthi sådant fall limiteres / ther Landet vthi någen fahre står / och så förlåtit bliffuer egenom Konungens affreesende / som nw skeet är. Ty Almogens eller vndersåternes wälferdh är then aldrehögste Lagh. Öffuerheeten måste meere achte gemeene mans wälferdh / än sin egen.

Effter nw H: F: N: såsom och andre flere Sweriges trogne Inbyggiere / icke widhere förplichtede äre / Konungens budh stånde / än Konungens Eedh /

Förså-

non sunt deuincti, illiusq; mandato parere tenentur, quam quoad Iuramenta, Cautiones ac jura permittunt, Regioq; jureiurando aduersatur, si celebrata Comitia & Decretum communi consensu factum ac approbatum, Regia Maiestas impedire velit. Rectè hinc sequeretur, subditos ad hoc non esse obligatos, vt eius Edicto sint obedientes, præsertim cum hic Conuentus Regni Regiq; saluti innitatur.

SECVNDA REGIÆ *MAIESTATIS OBIECTIO EST.*

QVOD POSTQVAM REGNVM EX ELECTITIO HAEREDITARIVM ESSET FACTVM, NVLLI VNQVAM VIVENTE REGE CONVENTVS SVNT CELEBRATI, QVARE SI IDIPSVM NVNC TENTARETVR, REPVGNARET HOC REGIAE MAIESTATIS DIGNITATI AC IVRIBVS REGALIBVS.

AD HOC SVA CELSITVDO RE.

SPONDET: QVOD AB EO TEMPORE, QVO *primum Regnum Sueciæ hæreditarium factum est, nunquam Reges, duo tam longo interuallo disiuncta, & linguis ac populis inter se discrepantia Regna, eodem tempore administrauerint, sed semper in suo hæreditario Regno sunt commorati, illoq; summa cum laude præfuerunt. Quare necessum non erat, vt alius hunc laborem in se deriuaret.*

Förſäkring / Lagh och Rätt medhgiffuer / och thet emoot Konungens Eedh är / At han ſkal ſamme Rijkzdagh förbiude / Så följer therothaff / At vnderſäterne icke äre plichtige vthi thette fallet Konungens budh ſtände eller lydige ware / Synnerligen / effter ther vpå både Konungens egen / och Fädherneslandſens wälferd henger.

Til thet Andre / Så giffuer H: K: M: före / At ſedhan Sweriges Rijke ett Arff Rijke bleff / haffuer aldrig warit brukeligit / At något Samqwembd ſkulle hålles / medhan Konungen haffuer warit j liffue / och therföre är thet emoot Konungens myndigheet och rättigheet / effter thet nw ſkeet är.

THER OPÅ ÄR H: F: N: des rättmätige Swar / At ſedhan Sverige ett Arff Rijke bleff / haffuer aldrig Sweriges Konunger vthländes ſtadde warit / och twenne Konungerijker ſå widt affligne / och ſå ätſtilleligit Folck / bädhe medh tungemål och ſeder tillijke regeret / och ſitt Arffkonungerijke / vthi ſådanne oreede effter ſigh låtit / ſom nw tilförende är förmält / vthan haffue altijdh innenlandz ſtadde warit / och medh högſte flijt och ähoga ſitt Arffrijke föreſtätt / och therföre icke giordes behoff / at någen Föreſtåndere ſigh then mödhen ſkulle vpätagit haffue / Såſom och icke Ståndherne någen Herredagh hälle / Ändoch at Konungen närwarendes för Landſens anliggiende wärff och ährender ſkuld / icke haffuer kunnet Regementet före-

riuaret, Ordinesq; Regni conuocaret, Quamuis ne ipsi quidem Reges in Regno constituti, aliter Rempub: gerere potuerint, quin rebus sic exigentibus, Conuentus aliquando indicerent, quo minus idipsum nunc admirationi duci, aut suæ Celsitudini vitio verti debuit, cum Regnum penè destituatur Rege, & ataxîa inualuerit.

DEINDE COMMODE QVERI HIC POTEST, Vtrum ex successione plus juris & potentiæ Regiæ Maiestati accesserit, quàm priores Reges, qui libera electione rerum summæ præficiebantur, habuerunt? Quod si doceri nequit, maiorem authoritatem ac potentiam in suam Maiestatem esse translatam, quid impediet nunc Comitia indicere, eaq; constituere, quæ in Regis Regniq; ac totius posteritatis emolumentum sint cessura, cum illis imperantibus, externaq; Regna Gubernantibus, idipsum factitatum Historiæ testantur.

TERTIO ARGVMENTATVR REGIA MAIESTAS. CVM IN SVDERCOPENSI CONVENTV NOVAE LEGES LATAE SINT, SOLIVSQVE REGIS SIT, NOVA EDICTA CONDERE ET PROMVLGARE, DVBIVM NON EST, TRANSACTIONEM SVDERCOPENSEM REGIAE MAIESTATIS AVTHORITATI AC DIGNITATI MVLTVM DEROGARE, IDEOQVE PRORSVS ABOLENDAM.

Ad hoc

stå / medh mindre han jw haffuer måst vndertijdhen Ständerne tilsammenkalle / Och therfore icke borde för widunder hålles / ther näget sådant nw skedde / medhan Riket så gått som vthan Konung är / och stoor oordning haffuer vthi Rijket öffuerhanden taget.

Thernäst / så är H: F: N:des meening och fråge / Om Sweriges Konunger meere myndigheet bekominit haffue / så mykit theres Konunglige rättigheet widhkommer / sedhan thet ett Arff Rijke bleff / än som the förre Sweriges Wahl Konunger haffue hafft? Är thet nw så / at the icke meere Rättigheet haffue / som nogsampt bewijsligit är / Arffzrätten vndantagendes / hwi är thet tå icke låfligit / nw så wäl som widh theres tijdh / när the vthländes haffue warit / at hålle Rijkzdagher / och thet beslwte som kan lände Konungen sielff / hans Effterkommende och heele Rijket til wälferdh / hwilket alt vthi Suderköping är sökt och befordret / som nogsampt tilförende är bewijst.

TIL THET TRIdie / så argumenterer H: K: M:

Then som gör någen ny Lagh vthan Konungens Jaord / han handler emoot Konungens myndigheet och Rättigheet / Ty thet hörer Konungen alleene til at införe ny Lagh / Nw är vthi Suderköping ny Lagh giord / Therföre så är ther medh emoot Konungens myndigheet handlet / och therföre bör Suderköpingz Affskeedh intet gälle.

AD HOC ILLIVS CELSITVDO RESPONDET. QVOD NON SIT SOLIVS REgis nouas leges sancire, sed ad hoc requiritur etiam consensus subditorum, sine quo hac in re fieri nihil potest. Adhæc nulla lex noua in eodem Conuentu lata est, prout antea sigillatim demonstratum est. Quare ne sic quidem aliquid contra Regis Maiestatem actum esse, doceri potest.

QVARTO ARGVMENTATVR REGIA MAIESTAS. NON MVLTVM TEMPORIS AB INAVGVRATIONE SVA EFFLVXISSE, VT FACILE EORVM MEMINISSE POTERIT, QVAE TVNC PROMISSA CONCLVSAQVE SVNT, IDEOQVE EADEM PECVLIARI CONVENTV ALIQVO RENOVARE, NECESSVM NON ERAT.

AD HAEC ILLIVS CELSITVDO RESPONDET, SE NON TAM DE TEMPOre solicitam esse, quam quomodo ea Pacta Conuenta Regia Maiestas seruauerit, aduersus quorum maximam partem, Regiam Maiestatem multa commisisse, illius Celsitudo docere posset, nisi Regiæ Maiestatis honori ac existimationi consuleret.

DEINDE LAEDIT EADEM OBIECTIO magis Regiæ Maiestatis causam, quam illam propugnat, quod Regia Maiestas dicit se recenti memoria tenere, quæ in ino

Ther swarer H: F: N: så til / At thet hörer icke Konungen alleene til / at stadge någen ny Lagh / Ty såsom H: F: N: tilförende aff Konungens Eedh bewist haffuer / Så hörer ther och Almogens Ja och willie til / och kan Konungen ingen ny Lagh göre / uthan theres samtyckie. Så är och ingen ny Lagh uthi samme Rijkzdagh giord / effter som tilförende margfalleligen bewist är / Hwarföre är och icke j så måtte något emoot Konungens myndigheet handlet.

THE THET FJER-de / så inför H: K: M: At thet icke så lenge är sedhan Kröningen stodh / At H: K: M: jw kommer wäl thogh / hwadh tå uthlåffuer och belwer bleff / och therföre inter giordes behoff / At H: F: N: en synnerlig Rijkzdagh haffuer tilsammen kallet / och ther förnyet.

THER TIL SWARER H: F: N: At H: F: N: seer ther intet uppå / huru nyligen thet skeet är / eller huru lenge thet är sedhan thet uthlåffuet bleff / uthan fast meere / huru wäl thet är hållit wordit / Och kunne H: F: N: bewise mykit ware handlet emoot H: K: M: S Eedh och försäkring / ther H: F: N: icke wille H: K: M: S lempe och gode namn förskone / hwilket H: F: N: doch nödges at göre / hwar H: K: M: sigh sielff j saken icke rätter / och skaffer böther uppå thet som här til kan förseet ware.

Thernäst / så förwerter och then *Obiection* meere H: K: M: S saak / än henne hielper / i thet at

in Inauguratione suæ Maiestatis facta, transactaq; fuerunt. Pro sua enim excellenti prudentia Regia Maiestas facilè assequi potest, quæ suspicio inde oriatur, cum quis omittit, quod se jure facere debere sciuit.

III. HINC ETIAM IVDICIVM FIERI POtest, *quomodo in posteritate illud ipsum seruabitur, cum in initio data opera negligatur.*

IIII. ADHAEC INFREQVENS NON EST, VT *quod semel est conclusum, renouetur. Multa etenim in Constitutionibus, publicisq; Edictis, reperiuntur, quæ in nostro jure sunt comprehensa, quod & si nemini ignotum esse debet vel potest: attamen cum multis modis aduersus illud peccetur, commodum Reges, Regniq; Ordines duxerunt, si illa capita, in quæ potissimum subditi impingunt, in nouas Constitutiones ac Edicta congesta, populo proponerentur. Quod etiam aliarum Gentium exemplis illustrari & amplificari posset, nisi ea commemorare nimis longum foret.*

QVINTA REGIÆ *MAIESTATIS OBIECTIO. CVM ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS HISCE COMITIIS OCCASIONEM PRAEBEAT, VT REGIA MAIESTAS ILLIVSQVE CELSITVDO, AC TOTA POSTERITAS REGNO ET SVCCESSIONE PRIVENTVR, SVDERCOPENSE DECRETVM OMNINO EST ABROGANDVM.*

Ad hoc

H: K: M: skriffuer sådant nyligen ware vthläffuet/ och sigh komme wäl ihogh/ hwadh vthi Cröningen vthläffuet bleff/ Ty H: K: M: aff sitt höge förstånd/ kan sielff betenckte/ hwadh ther aff præsumeres/ när en aff berådt modh försumer/ thet han weet sigh göre skole.

III. Sedhan kan man och här aff förnimme/ huru thet framdeles skal bliffue hållit/ effter thet nw strax j begynnelsen aff berådt modh (Ty H: K: M: skriffuer sigh wäl komme ihogh/ hwadh som vthläffuet är) warder brutit.

IIII. Så är thet och icke obrukeligit/ At thet som en gång är beslwtet/ warder förnyet/ Ty man haffuer vthi Recesser och Mandater mykit som stäär j Sweriges Lagh/ hwilken ändoch han aff sigh sielff allom nogh kunnigh är/ Doch likwäl medhan theröffuer icke så warder hållit/ haffuer altijdh warit sedwanligit och brukeligit/ både här och vthi fremmende Konungerijker/ At the förnämbste Puncter skulle förnyes/ och vthi synnerlige Mandater och Recesser författes.

THEN FEMTE H: K: M: ts Obiection är/ At H: F: N: giffuer tilfälle egenom samme Rijkzdagh/ At H: K: M: och H: K: M: ts Lijffzarffuinger/ Så och H: F: N: sielff och H: F: N: des Afföde/ warde skilde ifrå Regementet och Arfföreningen. Therföre så bör Suderköpingz Rijkzdagh intet gilles/ Eller thet Beslwt som ther giordt är/ någen krafft haffue.

THER

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS RESPONDET, EXPERIENTIA, perpetuus Historicorum consensus, & omnes Politici testantur, duas esse præcipuas causas, propter quas DEVS Imperia de gente ad gentem transfert. IMPIETAS & INIVSTICIA. Quare ex contrariorum natura sequitur. Qui Religionis concordiæ consulit, Ius & Iusticiam administrat, eum mutationibus nullam occasionem præbere. Quod autem Illustrissima illius Celsitudo Regnique Ordines, hunc scopum in Comitijs Sudercopensibus sibi solum propositum habuerint, ex ipso Decreto apparet, & antè abundè est probatum. Quare iure Illustrissimus Princeps non accusatur, quod hisce Comitijs aliquam ansam præbuerit; vt Regno Regia Maiestas eiusque successores priuarentur. Cum enim in Sudercopensi Decreto, de nouo cauetur, vt subditi iuramentum fidelitatis, quod Regiæ Maiestati antea præstiterant, inuiolatum conseruent, omnia erronea Dogmata, quæ cum nostra recepta & vsitata Religione non conueniunt, tollantur, vi bonæ consequentiæ inde rectè deducitur (negato enim toto, negantur partes) quod qui Sudercopense Decretum impugnat, is eadem opera etiam subditos juramento, quo Sacræ Regiæ Maiestati sunt obstricti, liberat, Religionis concordiam perturbat, pacta hærediturio euertit. Quare non immeritò illius Celsitudo scripsit, Regiam Maiestatem

THER TIL SWARER H: F: N: således / Förfarenheeten giffuer medh / så och alle Historier och Politiske Scribenter / At twenne äre the förnämbste orsaker / hwarföre Gudh Regementet ifrå thet ene Folcket tager och giffuer thet andre / nemligen: OGVDACHTIGHEET och ORETTFÄRDIGHEET. Therföre / så följer oryggeligen ex contrariorum natura, At then som Religionen / Lagh och Rätt förfordrer och widh macht håller / ingen orsaak ther til giffuer. Nw haffuer H: F: N: sampt the andre Rijkens Ständer / intet annet medh samme Möthe sökt / än Enigheet vthi Religionen / och Sweriges Lagz styrckelse / efter som aff sielffue Besslwet är til at see / och noglampt tilförende är bewijst. Therföre kan H: F: N: icke medh rätte beskylles / At H: F: N: medh laffue Besslwt giffuer någen orsaak ther til / At H: K: M: må bliffue skild widh Regeringen / vthan fast meere kommer H: K: M: thet sielff til wäge / efter H: K: M: wil göre Suderköpingz Besslwt til intet / Ty efter vthi Suderköpingz Besslwt warder vthlaffuet then tryggheet och trooheet som vndersäterne Konungen sworit haffue / Så och Arffföreeningen skal widh macht hållas / alle Bijlärer efter Konungens Eedh affskaffes / Sweriges Lagh styrkes / Så följer efter naturlig skääl therwthaff / At then som Suderköpingz Besslwt ogiller / han säger vndersäterne frij ifrå then tryggheet och trooheet the Konungē sworit haffue / Förkrencker wår Religion / och gör Arffföreeningen och Sweriges Lagh til intet. Hwarföre förmeener H: F: N: sigh haffue rätt skriffuit / Ehrlige Män möge och ther om döme / At ther H: K: M: ogiller Suderköpingz Besslwt /

statem non posse Decretum Sudercopense, nisi subditis fidelitatis juramentum remittat, seq; ipsam ac posteritatem suam successione excludat, irritum facere.

DEINDE, OBLIGATIO QVA SVBDITI Regiæ Maiestati sunt deuincti, est conditionata, & Regiæ Maiestatis juramento & cautioni subditis præstitæ, innititur. Cum autem in Decreto Sudercopensi nihil contineatur, quod non cum Regiæ Maiestatis juramento, ac securitate data conueniat, vt ex ante commemoratis planum est, sequitur inde, si Regia Maiestas transactionem Sudercopiæ erectam, euertere velit, conditionem non adimpletum iri. At manifesti juris est, quod ab obligatione recedere liceat, vbi conditio non adimpletur. Quare si Sudercopensem transactionem rescindat, occasionem subditis præbebit à sua Maiestate deficiendi, de quo Illustriss: Princeps Reg: Maiest: suis literis fraternè admonuit.

TERTIO, IGNOTVM ALICVI ESSE NON potest, quod vsu apud omnes gentes inualuit, vt quam primum conditiones ac pacta Reges violauerint, subditos fidelitatem ac obedientiam ipsis resignasse. Nam quid in Suecia, Polonia, Gallia, Anglia, Scotia, ac Dania obseruatum sit, nemo est qui ignoret, & pleni sunt Historicorum libri; Inter quos etiam populos, nonnulli reperiuntur, qui expressè suis legibus cauerunt, ne subditi

aliquam

slwt/ så ogiller han och then trygheet och trooheet som vndersåterne H: K: M: tilsagdt och sworit haffue/ och skiller sigh sielff och sine Konunglige Afföde ifrån Regementet/ och haffuer förthenskuld H: F: N: icke giffuit ther någen orsaak til.

Til thet Andre/ så weet H: K: M: At then Obligation, medh hwilken vndersåterne H: K: M: bebundne äre/ är wilkåhrligh/ och refererer sigh in vpå then Eedh och lyffte/ som Konungen vndersåterne giordt haffuer/ Ther nw H: K: M: wil til intet göre Suderköpingz Affskedh/ Så gör och H: K: M: til intet thet han egenom sin Eedh och tilsåyelse haffuer vndersåterne låffuet och tilsagdt/ effter Suderköpingz Beslwt intet annet innehåller. Och ther medh bliffuer tå then Conditionen icke fulbordet/ på hwilken vndersåterne Konungen förbundne och förplichtede äre. Och effter thet är vthi Laghen effterlåtit/ at man ifrå sin Obligation stijge må/ när Conditionen icke warder fulbordet. Så fölier nw/ At ther H: K: M: Suderköpingz Affskedh til intet gör/ så giffuer H: K: M: och tilfälle/ at vndersåterne ifrå then trygheet och trooheet/ som the H: K: M: tilsagdt haffue/ stijge måge.

Til thet Tridie/ så är thet och ingom okunnogt/ at hoos alt Folk haffuer warit brukeligit/ At så snart Konungen icke haffuer weelet bliffue widh Eedh/ lyffte och tilsåyelser/ Tå haffue vndersåterne honom/ Manskap/ huldskap och trooskap vpsagdt/ Så at nw icke meere bör nämpnes näget Exempel/ brwk/ eller skriffuin Lagh/ vthan Ius Gentium, Ty hwadh både här vthi Swerige/ Så och Polen/ Franckrijke/ Engeland/ Skotland och

aliquam suis Regibus præstarent obedientiam, si contra leges quicquam præciperent, vt ex Statutis Polonicis apparet.

QVARTO, LEGIBVS ETIAM EST PERmissum, vna parte contra Pacta Conuentionis agente, etiam alteram ab ijsdem impunè recedere posse. Demde etiam inter Dominum & subditos æqualis fidei relatio, vt fidus Dominus fidos subditos efficiat.

QVAMOBREM PLENVM ID PERICVLI, Regiæ Maiestati eiusq; Maiestatis Successoribus esset, si ipsius Regia Maiestas Sudercopense Decretum euertere vellet, cum nihil in illo contineatur, quod non cum Regiæ Maiestatis juramento datáq; cautione, ac nostro Iure & Priuilegijs consentiat. Ex hisce, quiuis cordatus, qui non præconceptis opinionibus laborat, videre potest, quibus rationibus permotus Illustrissimus Princeps scripserit, Regiam Maiestatem non posse Sudercopensem TRANSACTIONEM conuellere, nisi enumeratorum incommodorum aleam subire velit.

ET QVAMVIS ALICVI IN MENTEM VEnire potest, quod subditis ab Obligatione recedere non liceat, etiamsi contra pacta Regia Maiestas ageret, propterea quod Regiæ Maiestati juramento sint deuincti, quod illos, quantumuis enormiter læsi fuerint, sine periurij nota violare, nefas est. Tamen hic considerandum, quod juramentum

Dannmarck haffuer brukeligit warit/ thet är allom vppenbart/ och giffue Historierne nogsampt tilkenne/ hwilket nw wore för longt at vpräkne/ Och äre några ibland thesse Land/ som vthtryckeligen vthi sine Statuter och Lagh haffue/ At man Konungen ingen hörsamheet eller lydno plichtig är/ ther han emoot Laghen något begynne will/ som är til at see aff the Polniske Statuter.

Til thet Fierde/ så giffuer Lagh och Rätt medh/ at när then eene Parten icke Pacta Conuentionis håller/ så är icke heller then andre plichtig them hålle/ vthan må frijt stijge ther ifrå. Och är emellom Herre och vndersåter lijke trooheets bebindelse/ så at en trogen Herre gör en trogen tienere.

Hwarföre är thet H: K: M: så och H: K: M: Efterkommende fahrligit/ och heele Rijket skadeligit/ hwar H: K: M: wille Suderköpings Rijkzdagh til intet göre/ effter ther är intet annet beslwtet/ än thet som medh föregångne Handlinger lijkmätige är/ och heele Rijket gagneligit/ som offte förmält är. Aff thenne beskeedh alle/ kan iw H: K: M: och alle åhrlige Mån merkie/ at thet H: F: N: haffuer skriffuit/ hwar H: K: M: wille Suderköpings Affskeedh til intet göre/ så gör H: K: M: medh thet samme vndersåterne frij ifrå then trygheet och trooheet the H: K: M: plichtige äre/ hwilken skriffuelse är grundet både på Lagh och Exempel/ Testamenter/ Arffföreninger/ och naturligh skääl.

Och ändoch någen til äwentyrs kan säye/ At vndersåterne icke möge stijge ifrå sin Obligation,

mentum non sit vinculum iniquitatis & iniusticiæ, quod tamen ex hoc sequeretur, si Regia Maiestas impunè a iuramento recedere posset, & subditi nihilominus omnium, officiorum Religione astringerentur. Nihil enim iuramentum Regis aliud continet, quam liberum Religionis exercitium & quæ cum Iure nostro, Priuilegijsq; consentiant, quæ si Regiæ Maiestati tollere fas esset, & subditos vigore iuramenti in obsequio ac fide retinere, esset illud iniusticiæ & iniquitatis vinculum.

SEXTO OBIICIT REGIA MAIESTAS. SI PRODITIO ALIQVA REGNO IMPENDISSET, NON TAMEN SATIS CAVSAE HABVISSET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS INDICENDI COMITIA, NISI PRIVS REGIAE MAIESTATIS CONSENSVM AD EAM REM OBTINVISSET. QVANTO MINVS NVNC IDIPSVM FIERI OPORTEBAT, CVM NIHIL DETRIMENTI MERITO METVI DEBVISSE VIDERETVR.

AD HOC IPSIVS CELSITVDO RESPONDET, SE FACILE EXISTIMARE NON posse, quibus hæc sententia fundamentis innitatur, cum in eiusmodi casibus, Legibus omninò soluti sumus. Licet enim parricidium grauissimum delictum est, quod adeò

horen-

effter the Konungen medh Eedh förplichtede äre / hwilken the icke bryte måge/ehuru stoor skade the och ther aff haffue kunne. Så bör här brede widh likwäl achtes / at Eedh är icke orättferdigheetennes band / hwilket wisserligen här aff wille fölie / ther Konungen måtte fritt ifrå sin Eedh / lyffte och försäkring stijge / och likwäl hålle vndersåterne widh then huldskap och manskap the Konungen sworit haffue / Ty Konungens Eedh författer intet annet än wår Religions frijheet / och hwadh som Sweriges Lagh och Sweriges Rijkes vhrminnes Rättigheet innehåller / hwilken om Konungen måtte til intet göre / och dochlikwäl vndersåterne ther til hålle / at the effter theres Eedz lydelse / skulle honom hörsamme ware / tå wore wisserligen theres Eedh orättferdigheetennes band.

THEN SJETTE

H: K: M:ts Obiection är / At om näget merckeligit Förräderij hade warit vpå färde / så hade H: F: N: ändå icke hafft nogsam orsaak til at sammenkalle Rijksens Ständer / medh mindre än H. F: N: först hade hafft H: K: M:ts samtyckie ther til / mykit mindre nw / effter ingen nödh haffuer warit på färde.

THER OPÅ SWARER H: F: N: så / At ändoch orsakerne / lägenheeterne och nödhen / äre tilförende nogsampt bewuste / Så kan likwäl H. F: N: icke see / huru thette aff naturlig skääl fölier /

effter

horrendum ac detestabile antiquis Romanis visum erat, vt putarint illud in hominem cadere non posse, ideoq; pœnam, qua eiusmodi peccatum condignè punirent, excogitare difficulter potuerint; legibus tamen suis, non solum filium insontem judicarunt, si parentem aliquid proditionis molientem interfecerat, verum etiam præmijs affecerunt. Deinde generalis omnium legum exceptio est. Salus populi, suprema lex esto. & Necessitas caret omni legi, ex qua videre est, in eiusmodi casibus à præscripto legum, recedere fas esse. Quid si in tam atroci & nefario scelere legibus exempti sumus, vbi ex proditione aliquid patriæ imminere periculum videtur, quantò magis licebit pari vrgente necessitate, CONVENTVM indicere, qui nunquam legibus interdictus inuenitur. Et potest Regia Maiestas ex ijs, quæ hactenus commemorata sunt, colligere, si Regnum secundum eam, quam Regia Maiestas gubernationis formam post se reliquit, administrari diutius debuisset, non leuius ex ea re detrimentum cepisset, quam si proditio aliqua fuisset pertimescenda.

QVOD

effter Lagh och Rätt medhgiffue / At man vthi sådanne fall är all Lagh vndantagen / Ty ändoch parricidium then groffueste miszgerning är / then nägen tijdh bedriffues kan / hwilken hoos the Romere haffuer warit så wederstyggelig / at the icke haffue kunnet tenckie någen menniskie skulle henne bedriffue / och therföre icke kunnet neppligen något straff vpfinne / ther medh the nogsampt haffue kunnet sådanne synder straffe / Likwäl haffue the egenom sin Lagh och Rätt / icke alleneest sagdt Sonen frij och ledig / när han för förräderij sin Fader haffuer dräpit / vthan haffue och giffuit honom ther til medh förähringer. Så är thet och een gemeen Exception på all Lagh / **at vndersåtternes wälferd är then bäste Lagh** / som förbemält är / Medh hwilken nogsampt giffz til at förstå / at enär sådanne fall på färde äre / tå bör man icke tilsee / huru Lagh och Rätt förmå. Är thet nw så / at man vthi een så groff och wederstyggelig synd må emoot Lagh och Rätt handle / ther förräderij förhanden är / mykit meere må man vthi sådanne fall en Rijkzdagh tilsammen kalle / hwilken icke finnes vthi Laghen ware förbuden / och aldrig j ewigheet skal bewijsas något förrädeligit ware handlet. Och kan H: K: M: förthenskuld wäl förnimme aff thet som tilförende vpräknet är / At ther Rijket skulle lenge haffue bliffuit widh then Regeringz Ordning / som H: K: M: här efter sigh läth / så hade Fädherneslandet icke mindre skade ther aff taget / än något förrädherij hade på färde warit.

QVOD AD CRIMINATIONES ATTINET, QVAS ILLIVS CELSITVDO REGIA MAIESTAS INTENDIT, EAE CVM NVLLO INNITANTVR FVNDAMENTO, FACILE DILVI POSSVNT, NAM QVOD ILLVSTRISSIMO PRINCIPI OBIICITVR, QVOD FORMVLAM GVBERNATIONIS IMMVTAVERIT, &c.

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCES RESPONDET, SE NVLLAM GVBERnationis formam vidisse, nedum immutasse. sed solum sibi à Regia Maiestate plenam potestatem, per Ercúm Gustaui transmissam, in quam tamen illius Celsitudo nunquam consentire voluit, cum imperfecta esset, nec eam in se potestatem contineret, quam benè constituta Respublica postulauit. Quare se Imperio omninò abdicare in animum induxerat, nisi Regni Senatores ntq; Ordines suis precibus, assiduisq; sollicitationibus eum à proposito dimouissent, demisseq; rogassent, vt patriæ salutem sibi magis curæ esse vellet, quàm quæ in illa plenipotentia reperiretur imperfectio. Quare suspicari Illustrißimus Princeps, non potest, de qua Gubernationis forma Regia Maiestas Dominiq; Legati loquuntur, dum Reg: Maiest: Regnum sine Gubernatore & Prorege, post se reliquerat, qui omninò in bene constituta Repub: perfectaq; Gubernationis forma, requirebatur.

Adhæc

Wadh the beskyllninger widhkommer / hwilke H : K : M: tillägger H: F: N: så kunne the lätteligen tilbake driffues/ effter the ingen skääl eller wizord medh sigh haffue / Ty thet H: F: N: beskylles/ At H: F: N: haffuer Konungens Regeringz Ordning förandret / och ther medh handlet emoot Konungens myndigheet/ &c.

THER TIL ÄR H: F: N: des SWAR/ At H: F: N: haffuer aldrig någen Regeringz Ordning seet eller bekommit/ Alleene är H: F: N: een Fulmacht tilhande sendh/ egenom Her Erich Göstafson / hwilken H: F : N : doch aldrig haffuer wedertagit weelet / effter hon war ofulkombligh / och icke innehölt then macht och myndigheet/ som ett fulkombligit och wälbeskält Regemente kraffde / wthan hade aldeles j sinnet icke widhere befatte sigh medh Regementet / hwar the Wälborne Herrer Rijkzens Rädh/ så och gemeene Sweriges Rijkes Ständer / H: F: N: eenhelleligen och på öfkilleligae tijdher ther om icke hade bedit och begäret/ at H: F: N: wille meere anse sitt Fädherneslandz bäste/ än hwadh seel wthi samme Fulmacht kunne finnes. Therföre kan H: F: N: icke tenckie hwadh för een Regeringz Ordning H: K: M: kan säye haffue effter sigh lätit/ Allthenstund H: K: M: haffuer Rijket wthan Regent förlätit / och sigh til ett frammende Konungerijke begifwit.

ADHAEC, NON POTEST CERTAM GVBERnationis formam subditis præscribere, juxta quam Regnum in sua absentia administrari debeat. Nam Regni Status indies mutatur, multiq; noui casus incidunt, qui vnius angustæ formæ cancellis se includi non patiuntur: Quod vel ex ipsis legibus animaduertere licet. Nam etsi leges inuentæ & latæ sint, vt ciuibus perpetuam quandam actionum omniũ formam præscribant: Vsu tamen ita exigente mutantur & abrogantur, imq; earum locũ nouæ, quæ vtilitati patriæ magis accommodatæ sunt, substituuntur.

QVOD SI AVTEM NOMINE FORMAE GVbernationis Regia Maiestas intelligat, eam quam diximus plenam potestatem, næ illa cum propter adductas rationes, tum etiam eas, quæ sequentur, multis modis vitiosa est. Nam cum Illustriss: Principi multa obiiciuntur, quæ in illa plena potestate prohibita non inueniuntur, sequitur, aut Principem iniustè accusari, quod eo pacto contra Gubernationis formam à Regia Maiestate datam egerit, aut eam imperfectã censendam, cum illa omnia non contineat, quæ ipsa Reg: Maiest. in benè ordinato Imperio requirit.

DEINDE REPVGNAT EADEM SIBI IPSI, cum Illustriss: Principi iniungatur, vt Regni Regisq; commodis consulat atq; prouideat, & tamen ei interdicatur ne Comitia celebret, cum sine illis publicæ vtilitati, rectè aliter consuli nequeat; Quod vel ex eo manifestum est, quod nulli vnquã ferè extiterint Reges, qui sine Comitijs Rempub: laudabiliter gesserint. Postre-

Så kan och H: K: M: icke någen wiss Ordning föreställe/ huru om alle saker vthi H: K: M:s fråware skal beståltwarde / Ty effter Landsens lägenheeter sigh dagheligen förandre / och många nye tilfälle hende kunne / Therföre så kan icke all ting effter een Ordning beställes / hwilket man aff Lagh och Rätt förnimme kan/ Ty ändoch the äre therföre stadgede / At alle the som vthi Landet boo / skole sigh ther effter rätte / så bliffue the likwäl effter Landzens lägenheet förwandlede och förandrede.

Så warder och vthi samme Swenske Sendebudz inlagde skriffter / mykit H: F: M: tillagdt och beskylt / hwilket doch vthi Fulmachten aldrig finnes ware författet / och therföre kan samme Fulmacht icke ware fulkombligh/ Eller och ther hon fulkomblig skal räknes/ tå beskylles H: F: M: icke medh rätte / effter H: F: M: j så måtte intet emoot Konungens Regering: Ordning handlet haffuer.

Så är och samme Fulmacht emoot sigh sielff/ effter thervthinnen warder H: F: M: vpätagdt/ At H: F: M: skal sökie H: K: M:s och thette Rijkes gagn och bäste / och dochlikwäl förbiudr Rijkzdager/ effter vthan them Rijkens wälferdh och bäste icke kan så warde sökt som thet sigh borde / hwilket H: K: M: ther aff förnimme kan/ at inge Konunger eller Regenter neppligen haffue kunnet wäl regere / medh mindre the jw vndertijdhen haffue måst kalle Ständerne tilsammen.

POSTREMO: REPVGNAT HAEC PLENI-potentia Regiæ Maiestatis juramento, Regniq; Sueciæ Priuilegijs ac Iuribus: Sanctissimo etenim Iureiurando Reg: Maiest: confirmauit, se hoc suum hæreditarium Regnum Sueciæ, Patrui sui Ducis CAROLI, Regniq; Senatorum Consilijs administraturam; At verò cum ea Gubernationis formula conscriberetur, ex cuius præscripto Reg: Maiest: se absente Rempub: moderari, imperauerat, ipsius Celsitudo Regniq; Senatores in concilium adhibiti non fuerunt, multò minus eam approbauerunt, erat enim exterorum quorundam consilio compilata, qua de re etiam minoris authoritatis esse debet, ideoq; juramentum Regis violaretur, si subditi Mandatu Regis se eidem formulæ subijcere cogerentur.

SECVNDO, INCLYTVM HOC REGNVM EX antiquissimis Priuilegijs, quorum memoria non exstat, Rege absente, Conuentus cogendi facultatem habuit, talia & id genus alia Priuilegia Regia Maiestas salua conseruare & defendere juramento sese obstrinxit.

QVOD VERO DNI: LEGATI PRAEOCCVpare conantur, Illustrissimum Principem etiam imperfectæ gubernandi formulæ obedientiam debuisse, quandoquidem exiguo tempore ea gubernandi formula duratura erat, Regia Maiestas enim per occasionem, primo quoq; tempore, in hæreditarium suum Regnum DEO bene faciente, redire constituerat.

AD HAEC

Och til thet sidste/ så kan och sådanne Fulmacht eller (om man så kalle skal) Regeringz Ordning/ icke bliffue antagen och gillet/ effter hon emoot Konungens Eedh och Sweriges Lagh giffuin är/ Ty H: K: M: haffuer sworit sigh weele reedre sitt Arffkonungerijke Swerige medh Hertigh CARLS/ och Rijkens Rådz Rådh/ Nw är thenne Regeringz Forme/ effter hwilken Rijket vthi H: K: M: s fråwaro/ skal regeret warde/ vthan Hertigh CARLS och Rijkens Rådz Rådh/ stålt och giffuin/ och aldrig aff them samtyckt och bewilliget/ vthan egenom frembmendes Rådh tilsammensatt/ hwilken och therföre så mykit mindre gälle bör/ Therföre were thet emoot Konungens Eedh/ hwar H: K: M: wille twinge vndersåterne/ sigh ther effter rätte.

Thernäst/ så haffuer och Sweriges Rijke aff vhrminnes Rättigheet then machten hafft/ at thet haffuer/ når Konungerne vthlåndes haffue warit/ Rijksdagher mått hålle/ hwilken H: K: M: så wål som alle andre Frijheeter haffuer löffuet egenom sin Eedh at förswara.

Men thet wälb:re Sendebudh föregiffue/ at fast än then Regeringz Ordning hade warit ofullkomblig/ så hade likwål H: F: N: bort sigh ther effter rätte/ medhan thet hade kunnet warit en stacket tijdh/ at man på then Regeringz Ordning lijte skulle/ Ty H: K: M: achtede medh Gudz tilhielp medh förste tilfälle och lägenheet komme til H: K: M: s Arffrijke igen.

Ther-

AD HAEC ILLIVS CELSITVDO RESPONdet, quod grauissima Regni negocia, de quibus supra dictum est, tam necessario tempore moram non admitterent, & rebus sic stantibus, Regno vel vno mense irrecuperabile damnum facere potuisset, multò maiora damna, duorum annorum spacio exoriri potuissent: Accedit quod discedente Regia Maiestate absente damnum reditionis spes ferè omnis sublata erat, cum Dominis Senatoribus & Ordinibus Regni Poloniæ, vsq; ad vitæ finem mansuram se Regia Maiestas ipsis confirmauerat.

SECVNDO CONQVERITVR REGIA MAIESTAS, ILLIVS CELSITVDINEM FEVDA CONCESSISSE, QVOD SOLI REGI DE NOSTRO IVRE, IN SIGNVM SVPREMAE PRAEEMINENTIAE EST RESERVATVM.

AD HOC ILLIVS CELSITVDO RESPONDET, SI REGIA MAIESTAS RECTA secum via reputare velit, quid propriè sit Feuda concedere, de quo nostrum Ius loquitur, Illius Celsitudinem hac in re contra Maiestatis Regiæ authoritatem quicquam commisisse nunquam demonstrabitur. Nam quod illius Celsitudo nonnullis Illustribus personis, quasdam Prouincias & prædia assignauerit, in eo Feuda concessisse dici non potest, cum ea, non vt Feuda ipsis relicta sunt, sed partim oppi-

Ther swarer H: F: M: så til / at sådanne wichtige ährender som tå på färde wore / och tilförende äre vpräknede / tilstadde icke någen drögzmål / och kan Riket vthi sådanne tilfälle tage på en Månedt så stoor skade / at thet aldrig thet förwinne kan / än sidhermeere på tw åhrs tijdh / som nw skeet är. Så weet man och fast andre beskeedh / om H: K: M: s tilkommelse j sitt Arffrijke igen / Ty H: K: M: hade the Polniske Ständer tilsagdt / sigh willie all sin lijfftijdh bliffue hoos them / som förbemält är.

THEN ANDRE H: K: M: s beskyllning är / At H: F: M: haffuer Låhn lånt / hwilket är *Regale*, och höxer Konungen alleene til.

THER TIL SWARER H: F: M: At thet icke bewijsligit är / om man elliest granneligen wil tilsee hwadh rätt är / Låhn låhne / om hwilket wär Laghbok taler. Och ther H: F: M: haffuer inrymbt några höge Personer / Godz och Gärder / thet kan icke heetes Låhn låhne / effter them samme Godz icke förlänte äre / vthan them alleneest effterlåtne på någen tijdh / til at affleggie then Ränte / som the för the stoore Summor som Cronen them skyldig är / haffue at kräffie / på thet at Hoffuudstolen icke skal förökes / Konungen och Riket til en stoor skade: Och en part för then tienst som the Riket giordt haffue / och ändagheligen göre / Och ther H: K: M:

oppignorata nomine æris alieni, quod ipsis à Regno Regiaq; Maiestate debebatur, & jam longo tempore caruerunt, vt eorum annuis prouentibus, vsuræ compensarentur, ne Capitalis summa cum Regis Regniq; detrimento nimium excresceret: partim propter operam, quam Regno nauarant & adhuc quotidiè præstant. Et si hoc Regiæ Maiestati displicuisset, Regiam Maiestatem aliam viam ostendere oportuisset, qua dissolui contracta debita potuissent, & cursus vsurarum impediri, quod tamen hactenus factum non est, licet Regia Maiestas aliquoties ea de re admonita fuerat. Nam cum jure ipsis hoc debebatur, non potuit Illustrissimus Princeps illis hoc denegare, aut per vim auferre. Adhæc per literas Regia Maiestas Illustrissimum Principem sollicitauit, vt de medijs quibus nonnullis ex ijs satisfieret, cogitaret, in cuius rei euidentiam, literæ in medium produci possunt. Huc accedit & illud, quod quicquid illis Illustrissimus Princeps reliquerat, id cum hac conditione concessit, si Regia Maiestatis consensum impetrare possent, quo ostendit se superiorem agnoscere, sine cuius consensu, nihil aggredi velit, quod ad illius Maiestatem spectat.

TERTIO OBIICIT REGIA MAIESTAS, QVOD SVÆ MAIESTATIS FIDELES MINISTRI OPPRIMVNTVR ET LOCO MOVENTVR.

Ad hoc

icke hade weelet sådant haffue/ tå hade H: K: M: borde sagdt några andre vthwäger / hwilket än här til dagz icke skeet är / oanseet at H: K: M: är ther om tillförende nogsampt tilkenne giffuit. Ty effter the ther til berättigede äre/ så kan H: K: M: icke medh wäld them theres förhålle eller ifrätage / Och therföre måst sökie til thenne medel/ effter inge andre haffue på färde warit. Så haffuer H: K: M: och egenom sin skriffuelse til H: F: N: begäret / at H: F: N: wille tänckie til the medel / egenom hwilke en part aff them kunne tilfridz ställte warde/ som ätskillelige breff äre ther om til at framleggie. Och öffuer alt thette / så är them sådant inrymbdt / på H: K: M: s behagh / medh hwilket H: F: N: nogsampt tilkenne giffuer / at H: F: N: icke j så måtte wil något emoot H: K: M: s myndigheet handle eller företage.

THEN TRIDJE

H: K: M: s beskyllning är / At H: F: N: H: K: M: s trogne tienere förtrycker/ affsätter och förfölier.

THER VPÅ ÄR H: F: N: des rättmätige Swar / At H: F: N: icke weet/ När H: F: N: haffuer H: K: M: s trogne tienere förtryckt / Ty thet H: F: N: haffuer en hoop Affällinger ifrå wär Religion / hwilke H: K: M: til stoore Embeter och Befalninger här i Riket haffuer vpsatt/ vthan H: F: N: des rädh och wetskap/ widh theres Be-

AD HOC RESPONDET IL-
LVSTRISSIMVS PRINCEPS, SE NVNQVAM IL-
lius Maiestatis fideles seruos persequutum esse, vel iniuria
affeciſſe. Nam quod nonnullos Pontificio fermento in-
fectos, quos Regia Maiestas Rerum Gubernaculis illius
Celsitudini Regnique Consiliarijs inconsultis, admouerat,
suis officijs priuauerit. In eo fideles ministros oppressisse
dici non potest, cum Regia Maiestas ipsa, sua cautione
illis ad eiusmodi munera & honores aditum intercluserit.

DEINDE IVSTICIAE PROPORTIO VETAT,
vt ex Regni reditibus sustententur, cum ex præscriptio-
ne cautionis Regiæ ab officijs sint remoti nullamque operam
Regno præstent, vel vnquam antea nauarunt.

TERTIO, CVM IPSIS IVXTA REGIS SE-
curitatem plus non debeatur, quam vt vna cum reliquis
incolis, Regni priuilegijs juribus & immunitatibus per-
fruantur, quomodo potest illis aduersus hanc limitatam
conditionem aliquid vlterius, saluo Regis juramento
concedi. Nam qui plus alicui permittit, quam Regis
juramento cautum est, ille in Regis juramentum impingit.

QVARE ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS IL-
los non oppressit (si modo aliqua oppressio dicenda foret)
sed illi primum se ipsos, qui relicta nostra Religione, in
Pontificiorum castra transierunt. Deinde etiam Regia
Maiest: qui sua cautione illos officio ac dignitate priuauit.

ADHAEC DISSIMVLARI NON POTEST,
quod maxima pars illorum, quos Regia Maiestas eiusmodi

muneri-

falninger och Embeter skildt/ thet kan icke heetes H: K: M: tz trogne Mäns förtryckelse / effter H: K: M: egenom sin Eedh och försäkring sielff haffuer them ifrå sådanne Befalninger vthsluter.

Så kunne the och icke effter naturlig skåål och Iuſticiæ proportionem, aff Cronens ingield förſorgde bliffue / allthenstund the effter Konungens försäkring affsatte åre / och Cronen ingen tienst göre / eller en part någen synnerlig giordt haffue.

Och effter them intet meere effter Konungens egen Eedh bör/ än at niute Sweriges Lagh / Priuilegier och Frijheeter lijke medh andre Sweriges vndersåter/ huru skulle tå them emoot then limitatam conditionem, som vthi Konungens Eedh vthtryckes / meere effterlåtit warde/ eller effterlåtes kunne/ medh mindre än at emoot Konungens Eedh worde handlet / Ty hwilken som enom meere effterläter än Konungens Eedh vthwijser/ han handler emoot Konungens Eedh.

Therföre haffuer H: F: N: them j så måtte icke förtryckt (om thet och något förtryck skal nämpndt warde) vthan först the sigh sielffue / för thet the haffue söndret sigh ifrå wår Allmennelige Religion / och sedhan H: K: M: egenom sin Eedh och försäkring.

Så haffue och meste deelen aff them som Konungen om sådanne Embeter betrodt haffuer / warit otienlige och Almogen odugse/ och icke medh H: F: N: des

muneribus præfecerat, planè inepti ad rem gerendam subditiq́; inutiles fuerunt, nec cum consensu Illustrissimi Principis, Senatorum Regni ac subditorum, uti leges præcipiunt, ijs officijs sunt præfecti: Quare jure ab ijsdem remoti.

POSTREMO NONNVLLI EX IIS, QVIBVS talia officia assignata erant, nefandorum scelerum accusabantur. Et quia seipsos regere non potuerunt, nec alijs ut imperarent, æquum erat. Quos etiam Illustriss: Princeps sibi persuadere non potest, inter Regiæ Maiestatis fideles ministros numerari, cum illud Regiæ Maiestati dedecori & opprobrio esset futurum, si talium hominum opera uteretur.

QVARTA REGIÆ MAIESTATIS QVÆRELA, QVOD REGIAE MAIESTATIS LITERAE INHIBITIONIS, ALIAQVE DIPLOMATA CONTEMNVNTVR.

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS RESPONDET, SE DIPLOMATA Regia nunquam contemptui habuisse, quando secundum præscripta legum data essent, nec cognitionem legitimamq́; causæ decisionem impedirent. Quod autem Illustrissimus Princeps nonnullos, qui præiudicio communis famæ laborabant, ac inauditorum criminum accusabantur, in iudicio comparere compulerit: Deinde etiam quosdam mendaces

homines,

och Rijkzens Rådz Rådh / så och Almogens samtyckie / som Lagh säger / ther til kompne / Och therföre effter Sweriges Lagh och gamble Priuilegier rättmäteligen affsatte.

Til thet ytterste / så haffue och meste deelen aff sådanne Personer warit berychtede / och therföre bör them icke regere andre / effter the sigh sielffue icke wäl regeret haffue / Och förseer H: F: N: sigh til H: K: M: at sådanne berychtede Personer icke warde vnder H: K: M:s trogne Mån och tienere räknede / effter thet H: K: M:s myndigheet och Existimation, och mängen åhrlig tienere mykit förnär är.

THEN FJERDE

H: K: M:s beskyllning är / At H: K: M:s Förswarelse så och andre breff / förachtes.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des RÄTTmätige Swar / At H: F: N: haffuer H: K: M:s breff vthi ingen måtte förachtet eller ogillet / ther the haffue warit laghligen giffne och til rätte. Men thet H: F: N: haffuer laghligen låtit slå effter några berychtede Personer / som för groffue och ohörlige laster äre bleffne beskylte / och (theß werr) öffuertyges kunne / och somblige aff them til laghlig ransakning och förhör låtit anamme / Sedhan och hafft för sin egen Person laghligit

tiltal

homines, qui de illius Celsitudine multas criminationes in vulgus sparserant, iniuriarum actione conuenerit; ac praeterea nonnullorum aliorum Imperium, qui se Sudercopensi Decreto opposuerunt, abrogauerit, quos tamen homines omnes suis Diplomatibus ne in iudicio comparerent, suam in fidem & tutelam Regia Maiestas receperat: In eo Illustriss: Princeps cogitare non potest, se contra Regiæ Maiestatis literas inhibitionis, de quibus Iura loquuntur, quicquam admisisse, cum illæ ipsæ literæ iure nullæ essent.

NON POTEST AVTEM REGIA MAIESTAS suis literis eiusmodi homines tutari, cum iuramento receperat, se Iura Regni salua conseruaturam, & legibus expressum sit, vt qui communi famâ oneratus fuerit, se suspicione liberet.

DEINDE, NEC CAESARI TANTA POTENtia est, vt tertio jus suum auferre possit, aut cui culpam condonare, nisi cum parte læsa prius transigatur. Quare cum ijdem homines Illustrissimum Principem aliosq; læserant, non potuit Regia Maiestas illos ab omni actione suis Diplomatibus immunes præstare.

ADHAEC, CVM NIHIL IN SVDERCOPENSI Conuentu actum sit, quod non ad salutem Regiæ Maiestatis & patriæ plurimum conferat, ac Religionis concordiæ inseruiat, vndè etiam legitimus idem Conuentus non iniuria vocatur, ideò earum literarum, quibus illi, qui Sudercopense Decretum impugnant, defenduntur, authoritas

vlla es-

tiltal til några lögnachtige Menniſkior / ſom om H: F: N: groffne lögner och iniurier haffue vthſpridt / Såſom och til en hoop andre / the ther ſigh emoot Suderköpings Beſtwt haffue vplagdt / och ther ifrå affſöndret / hwilke Perſoner alle / H: K: M: haffuer egenom ſine förſwarelſe breff tagit vthi ſitt hegn och förſwar. Så at the til alt laghligit tiltal icke äre plichtige at ſware / Så ſynes H: F: N: ther medh icke något ware handlet emoot H: K: M: s Förſwarelſe breff / om hwilke Lagh förmåler / effter ſådanne breff emoot Laghen giffne äre / och therföre icke bör achtes eller gilles.

Ty förſt / ſå kan H: K: M: ſådanne Perſoner vthi ſitt hegn och förſwar icke tage / effter H: K: M: haffuer loffuet ſigh weele hölle allan Sweriges Almoge widh theres beſkreffne Lagh och Rätt / och alle rättwiſe ſtyrckie / och vthi Laghen vthtryckeligen förmälles / At ſådanne Perſoner ſom vthi oppenbart rychte komne äre / ſkole ſigh för ſådanne tilmåhle frije.

Så haffuer och icke Keyſaren then macht och myndigheet / at han nögers Rätt kan bortgiffue / eller och någen ſin brott förlåte / medh mindre än ſaken medh Målsägenden är förſt förlijkt / Och effter både H: F: N: ſå och andre vpå ſine egne wägne laghligit tiltal til ſådanne Perſoner haffue / Therföre kan H: K: M: them icke medh ſine Förſwarelſe breff / för ſådanne laghlige tiltal förſware eller frije göre.

Och til thet Tridie / effter j Suderköpings Riikzdagh intet annet handlet är / än thet ſom länder H: K: M: och heele Fädherneslandet til wälferdh och

vlla esse non poterit, præsertim cum ijsdem Regia Maiestas magnam fenestram dissentionibus, animorumq; distractionibus in Regno aperiat, pro vt quotidiana experientia ostendit, & nunc in Finlandia luce merediana clarius est, vndè Regum ac Regnorum interitus nasci solet.

DEINDE ADVERSANTVR EAEDEM LITEræ Regis juramento, juriq; nostro municipali, in quo ita descriptum extat. Omnes suos subditos tuebitur ac defendet, præsertim verò pacificos & quietos, qui secundum Legum præscripta viuere velint, tam contra turbulentos & contensiosos, indigenas quàm exteros defendet, In primis autem immunitatem Ecclesiasticam, omniaq; beneficia mulieribus & domibus indulta atq; concessa, tuebitur. Nam contra hæc omnia peccandi Regijs diplomatibus captatur occasio. In Finlandia etenim ad apertum bellum res deducta est, subditorum facultates nouis intollerabilibusq; exactionibus exhaustæ & attenuatæ, ita vt Regiæ Maiestati tributum pendere nequeant, & fame aliquoties centeni perierint. Præterit iam Illustrissimus Princeps reliquas iniurias, quibus subditi afficiuntur, vt sunt rapina, raptus, stuprum, vis aperta, pacis domesticæ violatio, ac multæ aliæ, quæ nunc recensere nimis longum foret. Quæ tamen omnia non solum impunita hactenus manserunt, licet Regia Maiestas aliquoties de ijsdem admonita

beständ / Religionens eenigheet til styrckie / Arffförening / så och godh Ordning j Landet widh macht at hålle / Och är förthenskuld ett laghligit Möthe / som förb: t år. Therföre så kan H: K: M: s förswarelse breff ther emoot giffne / icke någen macht haffue eller gälle / Synnerligen / effter och egenom them giffz tilfälle til stoor twedrecht / splijt och oenigheet j Regementet / såsom man nw dagheligen förnimmer / och är vthi Finland ögenfynligit til at see / hwilket alt pläger ware Landz och Rijkers vndergång och förderff.

Så komme och samme Förswarelse breff / icke öffuer eens medh Laghboken / eller Konungens Eedh / ther så stär / Han skal allan Almogen sin / frida och frelsa / särlika the spake / som medh spåkt och medh Laghen willie leffua / så för ostyrligom / wrongom / Jnländzskom som vthländzskom / Särlika j åminnelse haffua / at holla och styrkia Kyrkiofridh / Qwinnofridh och Hemfridh. Emoot hwilket alt egenom samme Förswarelse breff tages tilfälle at handle / Ty vthi Findland haffuer sigh theregenom förorsaket vppenbarligit örligh och krijgh / Vndersåterne warde ifrå theres wanlige skatt afftrengde / och olaghlige och odrägelige vthlager vpålagdt / til theres ytterste förderff och vndergång / så at många hundrede åre suulene ihiäl / förvthan all annen orätt och öffuerwäld / som then gemeene Man wederfares och warder tilfoget / som är rån / hemgång / wäldtäkt / hemfridz och Qwinnefridz förkrenckelse / och annet meere / som förlongt wore at vpräkne / hwilket alt icke är alleene här

nita fuerat, verum insuper Regia Maiestas missis Legatis edixit, ne aduersus illum, qui huius mali author & caput est, de jure procederetur.

QVOD VERO AD ALIA REGIAE MAIEstatis Diplomata attinet, illis sua authoritas semper salua manſit, vbi legibus, Regiq; juramento conformia fuerunt. Deinde non solum in Suecia, verum etiam apud alias gentes ferè omnes, vsu receptum est, vt quicquid Reges in sua absentia gestum vellent, ad eum, qui Regno præfectus esset, perscribere soleant, vt ex sæpè memorata Vnione apparet. Accedit ad hæc, quod falsis eorum narratis, qui Regium Maiestatem de eiusmodi literis sollicitant, Regia Maiestas in fraudem deducitur, talesq; literas dat, quæ Regno maximo detrimento essent futuræ, si exequutioni mandarentur. Postremò Regia Maiestas Iureiurando promisit, se de consultu Ducis CAROLI Regniq; Senatorum, Regnum administraturam, quomodo igitur saluo juramento Regnum dum in Polonia commoratur, eorumq; hominum præsentia destituitur, quorum opera se vsuram receperat, ordinare potest.

QVINTO

til dagz bleffuet ostraffet / och icke eens skaffetz böther vpå / vthan nw här öffuer egenom H: K: M: s vthskickede Sendebudh / förbudet / At icke någet emoot honom / som rätte Banemannen är / skal företages.

Hwadh the andre Breff widhkommer / så äre the icke heller förachtede wordne / vthan altijdh sin krafft hafft / när the haffue warit laghligen giffne / och Fädherneslandet nyttige: Men när the haffue ther emoot sträffuet / så kan och H: K: M: icke förundre / at the icke vthi sådanne acht och myndigheet äre håldne wordne / som elliest the ther haffue warit laghligen giffne. Så haffuer thet altijdh warit här j Swerige brukeligit / At när Konungen haffuer vthan Landz stadder warit / och weelet någet hafft bestält / tå haffuer han Rijksens Föreståndere och Rådh ther om förnimme lätit / såsom aff Vnionen tilförende bewijst är / hwilke och effter Konungens Eedh bör wette / huru om alle saker j Regementet skal warde bestält / Så kan och skee / At H: K: M: egenom theres berättelse / som H: K: M: om sådanne breff besökie / offte warder förorsaket / giffue sådanne breff / som orättwijse och Fädherneslandet skadelige kunne ware / effter som och nw daghelig förfarenheet vthwijser / at mänge haffue breff på then skuld och gäld / som för mänge åhr sedhan är betaldt. Så warder och Rijksens Ränte egenom sådanne breff bortgiffuen och förskingret / hwilket icke bör tilstädies. Och öffuer alt thette / så lyder och Konungens Eedh / At H: K: M: wil Sweriges Rijke / medh thes Rijkes Rådz Rådh / styre och regere / Huru kan tå H: K: M: om Regeringen beställe / eller och andre förordne / som then skulle förestå, medhan H: K: M: vthan landz är.

QVINTO ILLVSTRISSIMO PRINCIPI OBIICITVR, QVOD SVBDITIS NOVAS EXACTIONES AEDIFICIORVM STRVCTVRAS, HOSPITVMQVE ALENDORVM ONERA, IMPOSVERIT.

AD HOC ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS RESPONDET, QVOD REGIA MAIESTAS id factum esse nunquam euincet. *Quamdiu enim Illustrißimus Princeps Gubernationi præfuerat, in hoc semper incubuit, vt subditi oneribus, quibus hactenus præmebantur, leuarentur, de quo testimonium omnes incolæ perhibebunt. Quæ autem Sudercopiæ communibus suffragijs decreta est contributio, eam subditis Illustrißimus Princeps non imposuit; sed subditi vnanimi consensu approbarunt. Nam cum Magnifici Senatores ad Ordines Regni referrent, quantis nominibus Regnum esset obstrictum, quæ sine subditorum auxilio dissolui non possent, & ab ijs peterent, vt communicatis consilijs, media excogitarent, quibus Regnum ex hisce debitis eluctari posset, omnium voces in hanc contributionem dirigebantur.*

ADHAEC PRINCEPS ILLIS DEMANDAVIT. *qui ad contributionem colligendam deputati erant, ne plus quam facultates subditorum permitterent, & ipsi sponte conferre vellent, à quoquam exigerent. Quare immeritò*

Regia

THEN FEMTE H: K: M:ts beskyllning är / At H: F: N: haffuer vndersåterne beswåret och betunget medh Nye beskattninger / Bygninger och Gestninger.

THER TIL ÄR H: F: N:des RÄTTmåtige Swar / At thet skal aldrig bewijses. Ty sedhan H: F: N: sigh thette mödesamme Regemente vpåtogh / haffuer han altijdh låtit vndersåterne bliffue widh sine åhrlige vthskylder / effter som hwar och en åhrligh Swensk Man skal wette H: F: N: witnesbörd giffue. Men thet som vthi Suderköping aff gemeene Rijksens Stånder godwilleligen bewilliget bleff / til at affleggie Rijksens skuld medh / thet haffuer icke H: F: N: lagdt Almogen vpå / Vthan när thet aff the gode Herrer Rijksens Rådh war framsatt / och aff Ståndernе begåret / At the wille tänckie til the medel / egenom hwilke Rijksens gåld kunde bliffue affbetalte / Tå haffue the aff egit rådh och bewågh / thesse medel vptänckt och beiaket / och icke H: F: N.

Så haffuer och H: F: N: sedhan befalet them / som vthsende wore at samble och vpbäre för:de hielpe Skatt / At the skulle låte hwar och en giffue effter som honom täcktes / och hans förmögenheet tilsade / och ingen ther öffuer betunge / och är en stoor deel än hoos vndersåterne okraffdh / för theres oförmögenheet skuld / Aff hwilket nogsampt vppenbart är / At H: F: N: icke haffuer medh samme Skatt Almogen betunget / vthan

the sielff-

Regia Maiestas Illustriss: Principem accusat, quod novis exactionibus subditos onerauerit.

DEINDE TOLLERABILIOR SVBDITIS hæc contributio est, crebris illis grauissimisq; exactionibus & novis aucupijs, quibus bonis subditorum veluti prædæ, insidiæ structæ sunt, illiq; ad summam inopiam redacti.

QVARTO, HAEC EXACTIO NON NISI IN casibus de jure permissis subditis imposita est. Quamuis enim DEI beneficio desiderata pax ab hoste Moscho Regno esset constituta: attamen militibus, quorum opera hoc Regnum pro sua salute contra suos hostes vsum fuit, & alijs, qui magnas pecuniæ summas ad gerendum illud bellum in vsum Regni mutuas exposuerunt, nondum erant sua stipendia & debita soluta. Hæc fuit causa exactionis, quæ imposita est subditis, non aliter ac si bellum adhuc gereretur, quandoquidem debita, tempore belli contracta, nondum vt dixi, erant soluta.

QVINTO, ERANT QVAEDAM ILLVSTRES Personæ & Regum Filiæ, quæ dotem suam è Regno petebant. Vt igitur, id quod ipsis dotis nomine debetur, impetrarent, subditos, secundum leges contribuere debere, visum fuit, imò Regia Maiestas ipsa postulauit, vt Illustrissimus Dux subditis contributionem imponeret, ad

elocandum

the sielffue godwilligen then wedertaget / och anseet Rijkssens höge tarff och lägenheet.

Så är och then Skatt drägeligh emoot the många och stoore Beskattninger och Finantzer / såsom j thenne åhren wancket haffue / Rijkssens vndersåter til merckelig tunge och beswäring / som haffue warit Gärder / Gärdeköp / och annet meer / som länget wore at opräkne / hwilket haffuer warit een osäyelig Summa / och ingen neppligen weet / hwart thet är tagit wägen / eller eens giordt Räkenskap före / Och thette ringe skal nw wijtes H: F: N: vpå / liske som H: F: N: hade begynt något nytt / eller medh Rijkssens Rädh hade wist några andre vthwäger / At Rijket hade mått komme vthur thet förtall / at thet icke skulle kunne them betale / som j thesse Feigdetijdher til thes bäste förstreckt haffue.

Ther til medh / Så är och icke then Skatt vpäbuden / vthan vthi the fall som Lagh förmäller / Ty ändoch (Gudh thes loff) wij til en godh och behagelig fridh medh Muschowiten kompne äre / och icke aff någen Feigde wette / Så är doch icke Krijgzfolket betalt / som sigh haffue bruke lätit för Sweriges Rijkes wälferdh och Sweriges Rijkes Fiender / Så och andre som merckelige Summor til samme Krijg och Rijkssens bäste förstreckt haffue / bleff tå thenne Skatt vpälagdt / icke anners än som Krijget än nw hade städt vpå / effter än tå obetalt war / hwadh som på Krijget war kostet.

Så woore och några höge Personer och Konunge döttrer / som theres Brudhskatt här aff Landet kraffde / til hwilkens affbetalning och vndersåterne effter

elocandam Dominam ANNAM Regiam Virginem. Ideoq; ipsius Celsitudini fit iniuria, cum accusatur, quod subditos nouis exactionibus onerauerit, præsertim cum ijdem subditi sua sponte in eandem exactionem consenserint, seq; ex legum præscripto eam non recusare debere affirmarint: Accedit, quod summa Regni necessitas, quæ lege caret, vt supra commemorauimus, postulauerit.

QVOD AD NOVA ÆDIFICIA ATTINET, QVIBVS ERIGENDIS SVBDITI occupati ac grauati dicuntur, non venit Illustrissimo Principi in mentem, se alia, nisi ea ædificia & opera imperasse, quæ ad arces & prædia, sarta tecta conseruanda, naues q; reficiendas & alia præstanda, quæ ad propulsandas hostiles irruptiones & Regni defensionem tempore necessario opus essent, facere ex legibus Sueticis subditi obligati sunt, & tamen in his omnibus Illustrissimus Princeps limites eius constitutionis, quam Regiæ Maiestatis Dominus Parens inclytæ memoriæ, sanciuit, atq; ipsa Regia eius Maiestas discedens reliquit, non egressa est. Si verò Regiæ Maiestati ea quæ diximus ædificia omninò prætermittere videatur, Illustrissimus Princeps non repugnat.

AD HOSPITES QVOD ATTINET, QVI SVBDITIS ALENDI, QVO IVRE, quaue iniuria obtrusi dicuntur, confidit Illustrissimus Princeps neminem, neq; de se, neq; de suis ministris, hoc nomine meritò & jure queri posse.

SEXTO

Laghen äre plichtige vndsetning och hielp göre / Och haffuer H: K: M: sielff begäret / At H: F: N: wille Almogen om hielp til then Högborne Fröken ANNAS vthredzel besökie / Skeer förthenskuld H: F: N: ingen rätt / thet H: F: N: warder beskylt / At H: F: N: haffuer Almogen medh Nye ålager beswnget / vthan the haffue thet sielffue godwilligen belaket / och effter Laghen sigh ther til skyldige bekent / Så haffuer och Rijkens högste tarff så tilsagdt / som förbemält är.

Til Bygningen weet H: F: N: sigh icke heller någer haffue vpåleggie låtit / thet som onödigt eller vndersåterne til nögen beswäring warit haffuer / vthan hwadh som til Slott och Gårders nödhtorfftige vppehåldning haffuer behödz / Såsom och til Skipp och annet / som til Rijkens wärn och förswar ware bör / när så behöffues kan / ther til vndersåterne effter Laghen skyldige äre at förhielpe / Och doch vthi alt thette icke öffueträtt then Ordning / som H: K: M: s salige Her Fadher / så och H: K: M: effter sigh läth. Men hwar H: K: M: medh Bygningerne wil aldeles låte bestå / thet kan H: F: N: för sin person wäl lijde.

Öffuer nögen olaghlig Gestning / anten aff H: F: N: eller aff H: F: N: des Folk / förhoppes H: F: N: At ingen medh skääl skal kunne haffue sigh til at beklage.

SEXTO CRIMINATVR IPSIVS REGIA MAIESTAS, NON RECTE COLLOCATOS ESSE REGNI PROVENTVS ET REDITVS, IDEOQVE AD REDDENDAM RATIONEM IPSIVS CELSITVDINEM ADHORTATA EST.

AD HANC CRIMINATIONEM IPSIVS CELSITVDO RESPONDET, SE NE *teruncium quidem ex Regni reditibus in suum vsum transtulisse, sed quicquid ipsius Celsitudo accepit, optimè se collocasse affirmat, nempè ad Reipub: aris alieni solutionem, & alias necessarias Regni expensas, vt Regij ratiocinatores, qui tabulas expensarum asseruant, sciunt, deq; ijs rationem reddere poterunt, quicquid verò Illustrissimus Princeps ipse per suos ministros accepit, vt cuprum, butyrum, aliasq; merces, id omne ipsius Celsitudo nomine solutionis debitarum sibi pecuniarum, aliarumq; rerum, quas ipsius Celsitudo multis ab hinc annis Regiæ Maiestatis Domino Parenti, inclytæ memoriæ, & Regno, mutuò dederat, sibi vendicat, & restat adhuc non contemnenda Summa, quæ nondum soluta est, vt ex tabulis expensi & accepti videre est.*

ET SI REGIA MAIESTAS IN MEMORIAM *reuocare velit, quomodo huius Regni reditus per suas largitiones, literis in Polonia scriptis imminuerit, & alia per*

Regia

THEN SJETTE

H: K: M:t beskyllning är / At H: K: M: meener icke rätt ware handlet medh Rijkßens Ränte och Dråtzel / Och therföre begärer H: K: M: At H: F: Dl: skal göre reede och Räkenskap.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR / At H: F: N: icke then ringeste Penning aff Rijkßens Ränte haffuer til sin egen nytte anammet eller anwendt / Vthan hwadh H: F: N: haffuer bekommit / thet förhoppes H: F: N: sigh wäl haffue föreståndet / och är anwendt til Rijkßens gäldz affbetalning / och andre Cronnonnes nödhtorfftige vthlager / för hwilken H: K: M:s Cammererere och andre Befalningzmän / aff hwilke hon alleene warder vpburen / måge reede och Räkenskap göre. Hwadh H: F: N: för sin person bekommit haffuer / som är Kopper / Smör / och andre wahrur / thet haffuer H: F: N: vthi sin betalning för sine vthlagde Penninger och Penningz wärde / som H: F: N: för många åhr sedhan / H: K: M:s Her Fadher och Cronen / sedhan H: K: M: aff Rijket drogh / haffuer förstreckt / anammet / och ståår än nw een merckelig Summa tilbake obetalt / som Räkenskaperne skole vthwijse.

Och ther H: K: M: wille något litet förhogkomme / huru Rijkßens Ränte egenom H: K: M:s Förläninger ifrå Polen / äre bortgiffne / och thet andre egenom H: K: M:s breff och beställninger förskingrat / tå

Regia diplomata & literas salariorum profuderit & dissipauerit, certè non satis causæ ad postulandam ab Illustrißimo Principe rationem, ipsius Maiestas haberet. Nec est quod ipsius Maiestas ex voto quandam rationem expectet, cum reditus Finnoniæ profusi, & facultates incolarum à militibus, quos alere coacti sunt, ita attenuatæ & exhaustæ sint, vt Regi vel Regno nihil pendere possint. Illustrißimus Princeps etiam, non solum diligenter in hoc incubuit, vt reditus Regni justè conseruarentur, ideoq; malam gratiam apud multos iniit, verum etiam id dedit operam, vt reditus Regij augerentur, sicut doceri potest, reditus ex fodinis, multò esse quàm antea ampliores, & plus etiam commodi accedere his potuisset, nisi quorundam inobedientia impedimento fuisset.

SEPTIMA REGIÆ MAIESTATIS OBIECTIO EST, QVA ACCVSAT ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, QVOD RELIGIONEM MVTARE CONATVS SIT.

AD HANC OBIECTIONEM IPSIVS CELSITVDO SIC RESPONDET, SE IN RELIgione nihil mutasse, *sed quæ Regni Senatores, Episcopi, Proceres, atq; Ordines in Conuentu Vpsalensi comprobauerunt, ea ipsius Celsitudo ipsorum arbitrio permisit. Neminem enim fugiebat, quam graues & periculosæ superioribus*

hade H: K: M: ringe orsaak at fordre någen Räkenskap aff H: F: N. Så haffuer och H: K: M: ingen godh Räkenskap at förwente / effter Ränten vthi Finland är förstingret / och ynderfäterne egenom Bårgeläger så vtharmede / at the intet förmå göre H: K: M: och Cronen sine vthskylder / och hwar the än nw något hade / så weet tå ingen hwart Ränten är tagen wägen. H: F: N: haffuer och icke alleneest medh all flijt winlagdt sigh / at Crononnes Ränte måtte rätteligen bliffue tilsammen hållen / och ther egenom förwerffuet sigh stoor otack hoos mångom / vthan haffuer och hafft ymsorg och wårdne / at Konungens Ränte måtte bliffue förmeeret / Såsom är bewijsligit / hwadh vthi Bergwercken Konungen til fordeel wederfaret är / och än meere hade skee kunnet / hwar meere hörsamheet til H: K: M: s gagn och bäste hade bewijst warit / än som skeet är.

THEN SJYNDE

H: K: M: s beskyllning är / At H: F: N: haffuer frestet förnyelse j Religionen.

THER VPÅ ÄR H: F: N: des RÄTTmätige Swar / At H: F: N: haffuer ingen förandring giordt j Religionen: Hwadh Rijkens Rådh medh Biscoper / Prelater / och the andre Ständer vthi Vpsala samnyckt haffue / thet haffuer H: F: N: sielff satt them j skön / Effter vthi H: K: M: s Her Faders tijdh /

ribus annis, sub Regiæ Maiestatis Domini Parentis Regis IOHANNIS, inclytæ memoriæ, imperio, dissensiones & dissidia exorta fuerant, idcircò spe consilioq; his malis remedium afferendi, controuersias componendi, concordiæq; in Religione resarciendæ studio, Upsaliam conuenerunt. Est enim Religionis concordia subditorum maximum vinculum, quod corda & voluntates eorum potissimum inuicem conciliat & conglutinat. Econtra verò, nulla ex re maior animorum & voluntatum distractio, Rerumq; publicarum pernicies nasci potest, quàm ex Religionis disparitate. Quamobrem Regia Maiestas illustrissimum Principem immeritò accusat, imò potius in Regiam Maiestatem hæc obiectio retorqueri potest. Nam illa quidem restaurationem Pontificiæ Religionis dissimulat, dum libertatem Religionis permittere videtur, interim per suos emissarios Pontifici addictos Sacerdotes, contra juramentum & cautionem præstitam, submittit, qui Pontificias superstitiones, & libellos in vulgus spargant, cuius rei testis est Stockholmia, Cœnobium item Drotningholmense & VVattstenense: Præterea etiam proximè superioribus diebus, ipsius Maiestas subditos ad Pontificias ceremonias, quæ fiũt eleuatione, sale, & candelis, aliasq; superstitiones, quæ sacrarum literarum fundamento non innituntur, approbandas & amplectendas suo Diplomate adhortata est. An non hoc magis sit tentare Religionem,

quàm

tijdh stoor splijt och oenigheet war vthi Religionen vpkommen / och bleff förthenskuld samme Mödhe vthi then acht och meening höllet / at man måtte ther skaffe böther vpå / och all splijt och twistachtigheet stilles / Så och at samme Enigheet j Religionen måtte åter vprättet och stadfäst warde. Ty Enigheet j Religionen / är thet högste som höller vndersåterne vthi inbördes eenigheet sin emellom / och theres hiärter aldeles tilsammen binder: Såsom twert emoot igen / ingen större orsaak til åtskildnet är / än splijt och oenigheet j Religionen. Beskyller förthenskuld H: K: M: H: F: N: thervthinnen icke medh rätte / och kan thet meere förstås på H: K: M: som icke wil haffue ord före at freste Religionen / vthan låter Religionen haffue sin frijheet / och emoot Eedh / lyfftе och tilsäyelse / sine Päwiske Präster här och thär j Rijket intrenger / som bewijsligit är j Stockholm / Drottningeholm och Wadzstene Clöster ware skeet: Och nw nyligen egenom sine Breff förmaner vndersåterne wedertage the Päwiske Ceremonier / som är Vphöyelse / Salt / Liws / och andre flere wijskipelige Ceremonier / hwilke doch vthi then heliga Scrifft ingen grund haffue / Sådant är meere freste Religionen / än thet H: F: N: förwijstes. Och hwar så ther medh handlades / som vthi Vpsala skeedde / At ett frijt och Christeligit Concilium och Synodus måtte warde hållen / Såsom tå ett Nationale Concilium höltz / tå kunne thet icke heetes at man freстede Religionen / och tå bleffue Eedh / lyfftе och tilsäyelse widh macht / och behöffdes icke at insticke här j Rijket så många Päwiske och affgudeske Böker / såsom icke heller förföre

quàm id quod Illustrissimo Principi obijcitur, cuiuis affectibus non præoccupato judicandum relinquitur. Si verò ipsius Regia Maiestas eam rem hac via aggressa fuisset, vt exemplo Vpsalensis Synodi (quod nationale Concilium fuit) pium & liberum Concilium celebraretur, non posset dici ipsius Regiam Maiestatem tentasse Religionis mutationem, Nam hoc pacto juramentum & assecuratio Regis sarta tecta maneret, nec opus esset Pontificios libellos passim in hoc Regno spargere, & honestorum ciuium liberos seducere, & imperitæ multitudini, præsertim juuentuti, fucum facere, sicut proximè superioribus temporibus factum esse & adhuc fieri doceri potest, de quo subditi quotidiè queruntur.

DEINDE ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS omninò confidit, si quædam ceremoniæ ordini in Ecclesijs non magnopere seruientes, sed Pontificiæ idolatriæ non dissimiles, multis scandalum præbentes, ex libertate Christiana abrogantur, non posse eam rem innouationem vel mutationem Religionis appellari: Agit enim Illustrissimus Princeps DEO opt: max: gratias, qui ipsius mentem verbo suo ita illustrauit, vt ipsius Celsitudo verbum Dei hominũ commentis discernere queat. Præterea etiam Ecclesiasticæ nostræ constitutiones, earum ceremoniarum quæ jam sublatæ sunt, abrogationem permittunt.

Olaus

vngdomen och månge åhrlige Mänz barn här vthaff Rijket/ som nw en long tijdh haffuer skeet / och än nw skeer/ hwilket och daghligen warder klaget.

Och förmeener H: F: N: at ther nägre Ceremonier som icke så mykit haffue warit aff nödhen til godh Ordning vthi Församblingen / vthan haffue medh the Påwiskes affgudherij fast öffuer eens kommit / Och therföre mången Menniskie förarget / äre effter wår Christelige friheet afflagde/ thet kan icke kalles någen förnyelse j Religionen / Ty H: F: N: tacker Gudh / som H: F: N: vthi sitt helige ord så haffuer vplyst / At H: F: N: kan åtskillie emellom Gudz ord och Menniskiors stadger/ Synnerligen the som aff sigh sielff äre indifferentes, Så är och vthi wår Kyrkie Ordning effterlätit / at man samme Ceremonier som nw afflagde äre/ effter lägenheeten förandre må.

OCTAVO REGIA MAIESTAS ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM ACCVSAT, QVOD IPSIVS CELSITVDO OCCASIONEM MVTATIONIS STATVS REIPVBLICAE DEDERIT.

AD HANC OBIECTIONEM ITA RESPONDET, SIBI NON IN MENTEM VENIre, qua ratione eiusmodi mutationis occasionem dediſſe videatur, cum eius Celſitudo tanto ardore, DEI beneficio, puræ Religioni ſtuduerit, Leges & bonum ordinem (abſit dicto inuidia) in Regno conſeruarit, nam vbi ea, quæ diximus, conſeruantur, non præbetur cauſa vel occaſio immutationis, vt naturalis ratio & communis experientia ipſa, documento eſſe poteſt. Econtra verò, vbi ea negliguntur & non conſeruantur, incolumis Regni Status non poteſt eſſe diuturnus.

QVAMOBREM ILLVSTRISSIMVS PRINceps ipſius Regiam Maieſtatem non ſine cauſa adhortatus eſt, ne ipſius Regia Maieſtas cauſam vel occaſionem mutationis præbere velit, quandoquidem ipſius Celſitudo ſatis intellexit, quam ſæpè contra eius Regiæ Maieſtatis juramentum & aſſecurationem, tum etiam contra iura Suetica, tam in Eccleſiaſticis quam politicis negocijs, vt antè dictum eſt, peccatum ſit.

NONO

THEN OTTENDE H: K: M:ts beskyllning är / At H: F: N: giffuer tilfälle til förandring j Regementet.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR / At H: F: N: icke kan tenckie / vthi hwadh mätte H: F: N: giffuer tilfälle til förandring / effter H: F: N: medh sådanne alffuar haffuer hållit öffuer Religionen / Sweriges Lagh och all godh Ordning vthi Landet / vthan berömelse at säye / Ty ther thette hålles widh macht / ther kan icke nägen förandring förorsakes / effter som naturlig skääl och förfarenheeten medhgiffuer: Men twert om / ther thette bliffuer försummet / och icke widh macht hållit / ther kan icke lenge Regementet bliffue beståndende.

Hwarföre och H: F: N: icke vthan orsaak haffuer H: K: M: förmanet / At H: K: M: ingen orsaak eller tilfälle til förandring giffue wil / effter H: F: N: wäl haffuer merckt / huru mykit emoot H: K: M:ts Eedh / lyffte och försäkring / så och Sweriges Lagh och Rättigheet warder handlet / både vthi Andelig och Werldzlig mätte / som förbemält är.

NONO REGIA MAIE-
STAS ILLVSTRISSIMVM PRIN-
CIPEM CRIMINATVR, PER SVAM ADHOR-
TATIONEM, QVOD IPSIVS CELSITVDO DE-
GENERARIT A DOMINI SVI PARENTIS VIR-
TVTIBVS, QVIBVS IVS HAEREDITATIS PAR-
TVM ET ACQVISITVM SIT.

AD HANC OBIECTIONEM
IPSIVS CELSITVDO RESPONDET, QVOD RE-
gia Maiestas magis egeat tali admonitione, quàm ipsius Celsitudo, quoniam ipsius Regia Maiestas vestigijs Aui sui minimè insistit, & multa contra Aui testamentum egerit, quo testamento quasi fundamento, pacta hæreditaria, vt dictum est, innituntur. Et quidem pacta hæreditaria in hunc finem acquisita non sunt, vt Rex suum juramentum, jus & justiciam, eaq; quæ ad felicem Statum & Ordinem in Gubernatione spectant, negligat, quiduis pro libitu agat, & ea quæ ad patriæ salutem summa vrgente necessitate constituta sunt, aboleat, sed potius vt ea omnia sarta tecta conseruet, per quæ pacta hæreditaria suum vigorem obtineant.

TIL THET NIEN-
de / så beskyller H: K: M:
H: F: N: egenom sin förmaning och påmin-
nelse / At H: F: N: haffuer stiget ifrå sin Her Fa-
ders manlige gerninger / egenom hwilken Arffzrätten
förwerffuet är.

THER VPÅ ÄR H: F: N.des SWAR /
At samme förmaning fast meere behöffdes
H: K: M: än H: F: N: effter H: K: M: är
widt stigen ifrå sin salige käre FadherFaders manlige
gerninger / och haffuer mykit emoot hans Testamente
handlet / på hwilket Arfföreningen är grundet / som för-
bemält är / Och är icke Arfföreningen therföre förwerff-
uet / At Konungen skal haffue macht at stige ifrå sin
Eedh / Lagh och Rätt / och göre hwadh han wil / så och
förhindre all godh Ordning i Landet / och til intet göre
thet som til Fädernes landsens wälferd vprättet är /
och högste nödhen haffuer krafft / vthan fast meere
til at hålle thet widh macht / egenom hwil-
ket och Arfföreningen haffuer
lengste bestånd.

Til

DECIMO OBIICITVR A REGIA MAIESTATE ILLVSTRISSIMO PRINCIPI, QVOD IPSIVS CELSITVDO REGIAM MAIESTATEM PER CAVSAM RELIGIONIS, APVD SVBDITOS IN INVIDIAM VOCET.

AD HOC RESPONDET IPSIVS CELSITVDO, PROBARI NON POSSE, QVOD ipsius Celsitudo conetur abalienare mentes subditorum à Regia Maiestate, verum econtra eosdem semper ad fidelitatem erga ipsius Maiestatem adhortata sit, vt apparet ex Decreto Sudercopensi. Si verò subditi animos ab eius Regia Maiestate abalienarint, vel in posterum abalienaturi sunt, hoc Regia Maiestas sibi ipsi imputet, ipsa enim eius rei causa est, quod subditorum iura negligit, nec ea præstat, quæ Regia Maiestas ipsis juramento suo, vt dictum est, confirmauit.

VNDECIMO REGIA MAIESTAS CRIMINATVR ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM, QVOD REGNVM AFFECTARIT.

RESPONDET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS, NVLLA RATIONE PROBARI posse, ipsius Celsitudinem vel verbo vel re ostendisse, quod

THE THET THEN-
de/ſå är H: K: M:ts beſkyllning/
At H: F: N: gör H: K: M: affuund hoos
vnderſåterne vnder Religions ſkygget.

THERTIL ÄR H: F: N:des RÄTT-
mätige Swar / At thet ſkal aldrig bewijſes/
At H: F: N: haffuer j någen måtte affwendt vnder-
ſåternes hierte ifrå H: K: M: Vthan haffuer twert
om/ them altijdh til trooheet och tryggheet emoot H: K:
M: förmanet / ſåſom är aff Suderköpingz Affſteedh
klarligen til at ſee. Men om vnderſåterne något mis-
hagh haffue til H: K: M: fattet / eller här effter fatte
kunne/ tå är H: K: M: ſielff een orſaak ther til / effter
H: K: M: them icke widh ſin rättigheet håller och lå-
ter bliffue / ey heller efterkommer / hwadh H: K: M:
them loffuet och tilſagdt haffuer / effter ſin Eedz lydelſe/
och Laghbokens innehåld/ ſom förbemält är.

THEN ELLEFTE
H: K: M:ts beſkyllning är / At
H: F: N: wil göre ſigh til Konung/ &c.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR/
Och frågar / hwarvthi H: F: N: haffuer
ſigh antingen medh ord eller gerninger förnimme låte/

quod se Regem facere velit, contrarium verò probari facilè potest, nempè quod ipsius Celsitudo Regium nomen nunquam appetiuerit, & si ipsius Celsitudo tanto desiderio eius nominis tangeretur, & illegitime affectaret, probatu non esset difficilè, quod psius Celsitudini sæpè oblatum sit, & etiamnum offerri possit, si ipsius Celsitudo à pactis hæreditarijs, & à juramento fidelitatis, quo Regiæ Maiestati obligata est, discedere, ijsq; medys & authoritate uti velit, qua ipsius Celsitudo valet. Nec ideo dici potest ipsius Cesitudinem Regnum appetiuisse, quod ipsius Celsitudo molestissimum Gubernationis onus, una cum Senatoribus illustribus & magnificis susceperit, quia olim multi, humiliori familia orti, minori jure, dignitate & potestate, quàm ipsius Celsitudo præditi, Rempub: Suetica absente Rege administrarunt, nec propterea ipsis obiectum fuit, quod rebus nouis studentes, Regnum affectârint, vt videre est, ex Vnione quæ gubernante Margaretha Regina facta, & postea Rege Erico XIII renouata est, quo tempore Regni Dapifer, quem **Drotzeten** incolæ vocant, absente Rege, pari potestate ac Rex præditus fuerit, qui tamen conferendus non est cum Illustrissimo Principe, qui totius Regni hæres est, quem etiam Reipub: saluti magis consulere decet, quam eum ad quem jus hæreditatis non pertinet.

Duodecimo

At H: F: N: wil göre sigh til Konung/Ty fast anmorlunde kan bewisses/ At H: F: N: Konungzligit nampn aldrig haffuer åstundet eller begäret / Och hwar H: F: N: så stoor trengten ther til hade hafft / och olaghligen weelet komme ther til / så wore icke swårt at bewisse / At thet H: F: N: offte haffuer stått öpet/ och än tilbiudes kunne / ther H: F: N: wille stige ifrå Arfföreningen/ och then trogne Eedzplicht/ lyffte och tilsägelse / ther medh H: F: N: H: K: M: bebunden är/ och ther til bruke the medhel och then myndigheet H: F: N: haffuer. Och kan H: F: N: ther medh icke säyes/at trengie sigh in vthi Konungens Regemente/ At H: F: N: then mödesamme Regering haffuer vpå sigh tagit/ Ty först haffuer H: K: M: H: F: N: ther om för sin affreese aff Rijket / sedhan och the Wälborne Herrer Sweriges Rijkes Rådh / och heele Sweriges Rijkes Ständer / bedit. Så haffue och många aff fast ringere härkompst / medh mindre rätt och meere myndigheet och wälde/ vthi Swerige regeret/ then tijdh Konungen haffuer vthländes warit/ än som H: F: N: nw gör / och medh rätte göre borde / och dochlikwäl icke bleffuet skylte / At the haffue weelet göre sigh til Konunger/ Effter som aff then Vnion som vthi Drottning Margarethes tijdh bleff giord / och sedhan vthi Konung Erichz aff Pommerens tijdh förnyet/ är til at see/ ther Drotzeten haffuer hafft lijke wälde som Konungen sielff vthi Konungens frähwaru / hwilken doch icke är til at förlijknendes medh H: F: N: som en Arfftagen Furste är til thette Rijket / och bör meere närde och skötte sitt Fädernesland / än then ther ingen Arffzrätt til haffuer.

DVODECIMA REGIÆ MAIESTATIS OBIECTIO EST,

QVOD CELSITVDO IPSIVS DICITVR MILITES QVAESTVI HABVISSE, ET EORVM STIPENDIA FRAVDASSE.

RESPONDET IPSIVS CELSITVDO SE SPERASSE REGIAM MAIESTATEM

tali in ipsius Celsitudinem criminatione nunquam vsuram, quod ipsius Celsitudo, Dei benignitate, non contemnendis annuis reditibus, ipsa aucta sit, vt ipsius Celsitudo pro dignitate sui ordinis, etiam sine tali illegitimo quæstu viuere possit, nec opus ipsi est, vt cum Regiæ Maiestatis & Regni damno aliquid lucrifaciat, quod igitur mercaturam aliquam illis Schedulis quæ militibus subducta ratione, in testimonium residui, datæ sunt, exercuisse Illustrissimus Princeps dicitur, non venit ipsius Celsitudini in mentem, nisi fortasse in hoc reprehendatur Illustrissimus Princeps, vbi semel eius Celsitudo opera Marci Mevij mercatoris Lubecensis & Regiæ Maiestatis subditi Petri Plagmanni, scribæ militaris vsa est, vbi non priuato ipsius Celsitudinis compendio, sed Regni vtilitatibus seruitum fuit, pro quo ipsius Celsitudini gratia non contumelia debetur, & caret adhuc ipsius Celsitudo, sicut & antè commemorati Marci Mevij jam defuncti hæredes, non mediocri summa pecuniæ, in redimendas eiusmodi equitum Schedu-

las,

THEN TOLFTE
H: K: MD:ts beskyllning är / At
H: F: N: haffuer driffuit köp medh Rest-
zedler.

THEN VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR/
At H: F: N: wäl hade förmodet/ H: K: M:
skulle haffue H: F: N: medh sådanne beskyllninger för-
skonet/ effter Gudh theis loff / H: F: N: een stäteligh
Räme och inkompst haffuer / ther medh H: F: N: kan
sitt Furstelige Ständ vppehälle och vthföre/ vthan sådant
Finantzerij / och icke behöffuer at sökie sin fordeel medh
H: K: M:ts och Rijkens skade/ Och hwar något köp
medh sådanne Restzedler haffuer haffds förhänder/ thet
H: F: N: doch icke kommer ihogh/ troor och icke heller/
meere än een reese ware skeet / ther til H: F: N:
haffuer bruket Marcus Mewis / Borgere vthi Lybeck/
och H: K: M:ts egen Munsterskriffuere och vndersä-
te vnder the Tydske Ryttere/ Peter Plaghman widh
nampn / tå år ther medh H: K: M:ts och Rijkens
gagn och bäste sökt / och icke H: F: N:des/ för hwil-
ket H: F: N: hade bordt tack och icke otack / som nw
skeet är / Och haffuer H: F: N: än här til sampt
medh för: de Marcus Mewis Erffuinger Penningerne
mist/ sigh icke til någen ringen skade. Therföre giffuer
H: F: N: hwar ährlig Swensk Man til at betänckie/
huru rätt H: F: N. wat der beskylt/ och hwem som störs-

las, expensæ & erogatæ, magno cum vtriusq; partis detrimento, quamobrem ipsius Celsitudo vniuscuiusq; judicio permittit, quo Iure Regia Maiestas ipsius Celsitudinem hac in re criminari possit & ad quem emolumentū redeat, vtrum ad Regiam Maiestatem & Rempub: quæ non contemnendam summam pecuniæ inde lucrata est, an verò ipsius Celsitudo aliquid lucri ceperit, quæ sua pecunia hactenus caruit, nec emolumentum aliquod inde sperat.

DECIMOTERTIO,

QVOD ATTINET AD LITERAS OBLIGATORIAS, QVAS ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS REGIAE MAIESTATI DEDISSE QVIDEM SED POSTEA VIOLASSE, DICITVR.

RESPONDET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS, NON DOCERI POSSE, QVOD TALIBUS literis sese obligârit, vel suo consensu eas approbârit, Quamuis verò Regia Maiestas ante suum discessum ex hoc Regno, tales literas ab eius Celsitudine postulauerit, nulla tamen ratione probari potest, Regiam Maiestatem eas impetrasse, Nec vllo quidem jure talibus literis ipsius Celsitudo obligare se potest, quandoquidem antiquissimis Regni Iuribus sunt contrariæ eaq; oppugnant, quibus ipsius Celsitudo nihil detrahere potest: Quare nulla ex ijs efficax obligatio nasci potest, etiamsi Regia Maiestas Illustrissimo Principi tales literas imperasset, Deficit enim hic & consensus & approbatio Iuris, quapropter

nullius

ste fordeelen ther aff haffuer/ Antingen H: K: M: och Cronen/ som een ståtelig Summa theregenom haffuer wunnit/ Eller H: F: N: som sitt så longen tijdh haffuer mist/ och then winnest intet begäret.

TJE THET TRETTONDE/ Hwadh then *REVERSAL* widhkommer

H: K: M: sigh vpå beroper/ At H: F: N: skal ther emoot haffue handlet.

SJÅ THET ALDRIG BEwijsligit/ At H: F: N: en sådanne *Reuers* ifrå sigh haffuer giffuit/ eller ther til samtyckt/ Och ändoch H: K: M: för sitt affreesende hoos H: F: N: om en sådanne Reuers anhölt/ Så skal doch aldrig medh någen skääl bewijsas/ At H: K: M: then bekom aff H: F: N: Såsom H: F: N: icke heller medh någen rätt then giffue kunde/ Effter thet Sweriges yhrminnes Rättigheet förnär war/ hwilken H: F: N: icke kan bortgiffue: Hwarföre följer och tå therwthaff icke någen Efficax obligatio eller Exactio, fast om än H: K: M: hade aff H: F: N: en sådan Reuers begäret/ Ty här haffuer både consensus och approbatio Iuris feeletz/ Är och tå alt förgiffues/ hwadh H: K: M: sigh ther vpå beroper/ och wil at H: F: N: skal ware förplichtet sigh ther effter rätte. Til thet Andre/ om än fast kunde bewijsas/ thet doch aldrig skee kan) At H: F: N. haffuer giffuit een

nullius momenti est, quod Regia Maiestas eas allegat, & demonstrare conatur, quod Illustrissimus Princeps ex ijs sit obligatus. Secundò, etsi posset probari Illustrissimum Principem se talibus literis obligasse, quod tamen non factum est, non tamen inde sequitur, Principem esse obligatum sine exceptione, ea quæ continentur in literis exequi. Primum enim considerare decet, an illæ literæ jure vel sub conditione datæ sunt, & si sunt datæ sub conditione tùm Illustriss: Principem antè non obligant, quàm conditio impleta sit: At conditio impleta non est, nam Regia Maiestas recusauit ipsius Celss: tale mandatum seu plenipotentiam qualem ipsius Celsitudo requisiuit. Secundò talis obligatio merè est ciuilis, & potest per exceptionem elidi, quandoquidem ea plenipotentia non subsecuta est, cuius causa literæ eæ obligatoriæ datæ dicuntur, ideo Regia Maiestas eo nomine arguere ipsius Celsitudinem non potest, quod contra suas literas & assecurationem egerit, & quamuis ita ipsius Celsitudo ex ante commemoratis literis obligata non est, tamen ipsius Celsitudo talibus literis se subijcit, quæ consentaneæ sunt ei plenipotentiæ, quàm ipsius Celsitudo requirit, quàm justum verò sit asseuerare, quod Illustrissimus Princeps tales literas obligatorias dederit, quale exemplum huc missum est, quod quidem nullo modo concordat cum ista obligatione, quàm ipsius Celsitudo dedit, omnibus æquis hominibus judicandum relinquitur.

POSTRE-

uit en sådan Reuers ifrå sigh / så wille doch icke strax ther aff fölie / At H: F: N: wore plichtig thet aldeles hålle och sigh ther efter rätte. Ty först / måste här tilsees / om samme Reuers är puré eller sub conditione giffuen / Och efter han är sub conditione giffuen / så obligerer han H: F: N: intet / efter Conditio icke är fulkompnet / och H: K: M: haffuer sigh förwägret at giffue ther emoot een sådanne Fulmacht / som H: F: N: begärede. Thernäst / Så är och een sådan obligatio meré ciuilis & potest per exceptionem elidi, efter Fulmachten icke haffuer ther på folgdt / för hwilken Reuersen heetes ware vthgiffuin / Hwarföre haffuer och H: K: M: tå i så måtte intet til at beskylle H: F: N: at H: F: N: skal haffue handlet emoot Breff och Försäkring. Och ändoch H: F: N: efter thenne upräknede skääl / icke är förplichtet / at hålle then Reuers som H: F: N: haffuer vthgiffuit / Så wil dochlikwål H: F: N: sigh gerne efter then rätte / hwilken och öffuereens kommer medh then Fulmacht H: F: N: begärede / Men huru berömeligit thet är at vthspridde / at H: F: N: skulle haffue giffuit en sådanne Reuers / som then Copie lyder / som hijt är sendh / ther doch icke ett ord öffuereens kommer medh sielffue Reuersen som H: F: N: vthgaff / thet låter H: F: N: åhrlige Män säye theres betenckiende vthi.

POSTREMA REGIÆ MAIESTATIS CRIMINATIO EST, QVOD ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS SVO NOMINE ET TYPIS MONETAM CVDERIT, QVOD SIT REGALE, ET HAC RATIONE EIVS MAIESTATIS DIGNITATEM ET IVRA OPPVGNARIT.

RESPONDET ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS: QVAMVIS SVAM CELSITVDINEM *non latet quod jus cudendi monetam sit Regale; Tamen ipsius Celsitudo sibi tale jus & potestatem, ea ratione acquisiuit, qua alij Principes, Domini & Ciuitates sibi illud jus acquirere solent, nempe superioris consensu & approbatione. Nam etsi Ericus Rex esset Tyrannus, qui in hoc totus incumbebat, vt fratrum suorum jura & dignitatem imminueret, & ipsis illegitimas & iniustas Constitutiones obtruderet, jus tamen cudendi monetam eis permisit, vt monetam cuderent eius materiæ & ponderis, quo ipsius Regia moneta percussa fuit, sicut patet ex istis Constitutionibus, quæ Arbogæ Anno LXI. factæ sunt, quas tamen ipsius Celsitudo in quibusdam alijs Articulis non acceptauit.*

SECVNDO, IPSIVS REGIAE MAIESTATIS *Dominus Parens inclytæ memoriæ, non recusauit eam rem, siq; in reliquis negocijs conuenire potuissent, monetæ cudendæ jus ipsius Celsitudini facilè concessisset, vt videre*

est ex

THEN YTTERSTE H: K: M:s beskyllning är / At H: F: N: haffuer slagit Mynt vnder sin egen Pregel och Stempel / hwilket är Regale, och j så måtte förgripit sigh vthi hans H: K: M:s rättigheet och myndigheet.

THER VPÅ ÄR H: F: N:des SWAR / At ändoch H: F: N: wäl weet / at Rättigheeten til at låte mynte / är Regale, Så haffuer dochlikwäl H: F: N: sigh samme Rättigheet egenom the medhel förwerffuet / egenom hwilke andre Furster / Herrer och Städer sigh then Rättigheet pläge förskaffe / Nemligen superioris consensu & approbatione. Ty ändoch Konung Erich en Tyran war / hwilken vthi alle måtte befliitede sigh at affkorte och förminske sine Bröders rättigheet och myndigheet / och trengie them olaghlige och otilbörlige stadger opå / Så haffuer han likwäl then Rättigheeten them efterlåtit / at the haffue mått slå Mynt / så gätt vthi korn och skrådh som thet är / hwilket Konungen låter mynte / Effter som aff the stadger som vthi Arboga bleffue giorde / Anno &c. 61. hwilke H: F: N: doch aldrig haffuer weelet wedertage / är til at see.

Til thet Andre / Så haffuer och H: K: M:s HerFader (Christelig och högläflig j åminnelse) icke haffe något betenckiende vthi theñe saken / Vthan hwar alle andre saker hade bleffuet affhandlede / så hade och H: K: M: wäl efterlåtit H: F: N: at mynte / Effter som aff thet j

est ex Constitutionibus VVadstenis & Stegeburgi factis. Et postquam omnes controuersiæ, quæ inter ipsius Regiam Maiestatem & Illustrissimum Principem exortæ fuerant, paucis ante ipsius obitum annis, essent compositæ, ita vt etiam Decretum VVadstenense, quod obtrusum ipsius Celsitudini anteà fuerat, aboleretur, tùm ipsius Celsitudo, Rege adhuc in viuis superstite, suo nomine monetam cudit. Quamobrem Regia Maiestas ea, quæ semel constituta sunt, & nihil dubij habent, rursus in dubium vocare vel abrogare non potest.

TERTIO: SERENISSIMVS REX GVSTAVVS laudatissimæ memoriæ, in suo testamento, ipsius Celsitudini, eiusq; fratribus vnicuiq; suum Ducatum, cum omnibus juribus, moriens ita legauit, sicut eius Maiestas ipsa eos possederat. Et quia ipsius Maiestas in quouis Ducatu, potestatem & jus cudendæ monetæ habuit, eius Maiestas etiam ipsius Celsitudini idem jus concessit & reliquit. Ideoq; Regia Maiestas Sueciæ & Poloniæ &c. Aui sui testamentum impugnat, dum Illustriss: Principi cudendæ suo nomine & insignibus, jus monetæ adimere conatur.

VLTIMO: PARVM LAVDIS REGIA MAIEstas hinc sperare potest, si Patruo suo fidissimo hoc denegare nitatur, quod tamem ipsius Maiestas suis subditis permittit. Quod vero ipsius Regia Maiestas eius Celsitudinem incuset, quod & ponderis & materiæ vilioris

monetam

Wadzstena och Stegeborgh beslwtet bleff / är til at see. Och effter om alle saker som tä emellom H: K: M: s salige HerFader och H: F: N: swäffuede / några fåå åhr för H: K: M: aff thenne werlden skildes / bleff afftalet / så och alt misförstånd affskaffet / och thet Wadzstenske Herredagz Beslwt til intet giordt / så at H: F: N: tä / medhan H: K: M: leffde / läth mynte. Therföre så kan H: K: M: icke hwadh som en gång är afftalet och är klar saak / äter twiffuelachtigt och til intet göre.

Til thet Tridie / Så haffuer salig Konung GUSTAF (Christeligh och högläfligh j åminnelse) vthi sitt Testamente inrympdt H: F: N: och alle H: F: N: des Bröder theres Furstendömer / medh all then Rättigheet / som H: K: M: haffuer ther vthi hafft. Och effter thet H: K: M: haffuer hafft macht at slå Mynt vthi samme Furstendömer / Så haffuer H: K: M: H: F: N: och then Rättigheeten efterlätit: Hwarföre handler H: K: M: emoot sin salige FaderFaders Testamente / ther H: K: M: wil H: F: N: förbiude at slå Mynt vnder sin Pregel och Stempel.

Och til thet ytterste / Så wore och H: K: M: til ringe beröm / ther H: K: M: wille sin kåre Faderbroder thet förbiude / som H: K: M: doch sine vndersåter och ringe Städer / efterlåter. Men thet H: K: M: beskyller H: F: N: at H: F: N: skulle haffue låtit slå ringere Mynt vthi korn och skrödh / än som H: K: M: sielff / och så förringet Rijkens Mynt / vndersåterne til

monetam cudat, quam ipsius Regia Maiestas, atq; hoc modo in detrimentum subditorum deteriorem reddat Regni monetam, hoc non posse probari, monetarius & alij multi testes esse possunt.

QVAMOBREM, QVONIAM ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS, REGIAE MAIESTATIS dignitatem, jus & justiciam, leges Sueticas & pacta hæreditaria, nullo modo impugnârit aut læserit, nec earum criminationum reus sit, quas Regia Maiestas ipsius Celsitudini obiecit & expostulauit; sed ab ineunte Regis ætate, imò ab incunabulis, se erga ipsius Regiam Maiestatem ita gessit, vt fidelem Patruum decet, quod & in posterum se facturam ipsius Celsitudo pollicetur, quatenus ipsius Celsitudo judicare potest, id & Deum & homines probaturos, id quod antecedentibus euidentissimisq; rationibus satis superq; demonstratum est: Causa verò Celsitudinem eius latet, quæ Regiam Maiestatem ad literas tam minaces, inusitatas, criminationibus plenas, impulerit, cum tamen ea quæ ipsi obiecta sunt, longè aliter se habeant; sed tamen eam suspicatur Illustrissimus Princeps causam esse, quod eius Celsitudo ab ineunte Regiæ Maiestatis magistratu, nunquam ipsius Maiestatis Religionem approbare & admittere potuit, vt Pontificiæ superstitiones in hoc Regnum inueberentur: In alijs verò rebus omnibus ne minimum quidem in ipsius Maiestatem committere se meminit, quod reprehensione dignum est. Quapro-

merckelig skade: Så skal thet aldrig bewijses ware skeet/ om hwilket Myntemesteren och många andre/ skole wette witnesbörd giffue.

EFTERNW H: F: N: I INGEN måtte haffuer handlet emoot H: K: M: s myndigheet och rättigheet/ så och Sweriges Lagh och Arffföreningen/ Jr och aldeles frij och oskyldig för alt thet H: K: M: H: F: N: förwijster och beskyller/ Haffuer sigh ochså ifrå H: K: M: s yngdom/ och än när H: K: M: lögh vthi waggen/ emoot H: K: M: förhållit/ som en trogen och räterådig Faderbroder haffuer ägnet och bordt/ thet H: F: N: och här effter göre wil/ så widt som H: F: N: kan betenckie/ ware försvarligit för Gudi och Mannom/ effter som aff alle thenne skääl och Argument som nw vpräknede äre/ nogsampt bewijst är. Så kan H: F: N: icke wette/ hwadh H: K: M: förorsaket haffuer/ At H: K: M: haffuer låtit een sådan hårdh och osedwanligh Skriffuelse och så många beskyllninger/ som sigh j grunden och medh sanningen fast annorlunde befinnes/ til H: F: N: vthgå/ än alleene therföre/ at H: F: N: haffuer ifrå H: K: M: s förste Regementz tijdh/ icke weclet samtyckie medh H: K: M: vthi Religionen/ eller tilstådie at then Påwiske wilfarende Läre/ skulle här j Rijket antagen warde/ Ellieft weet H: F: N: til alle andre tilmäle sigh icke til thet ringeste ware brått ligh eller skyldigh.

Begärer

QVAPROPTER IPSIVS MAIESTATEM FRAternè & officioſè, Illuſtriſſimos verò & Reuerendiſſimos, Illuſtres, Reuerendos, generoſos & magnificos Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ Senatores, Proceres & Ordines amanter & benignè, prout poſtulat vniuscuiusq; conditio, Illuſtriſſimus Princeps rogat & requirit, vt æquis animis ipſius Celſitudinis ſatisfactionem accipiant, nec ſiniſtrè interpretentur, quod ipſius Celſitudo juſtam ſuam defenſionem vrgente neceſſitate, latius & clarius ſuſceperit, ad quam grauibus cauſis permota, hoc tempore neceſſariò deſcendit; Ipſius Celſitudinem tamen ſpes erga Regiam Maieſtatem, Dominum Agnatum & Fratrem ſuum, pulcherrima fouet, ipſius Maieſtatem poſt juſtam deliberationem, mutaturam conſilium, & in poſterum tales criminationes prætermiſſuram, & in hoc hæreditarium Regnum venturam, vt ipſamet Regia Maieſtas eidem Regno poſſit præeſſe, & illud ſecundum normam præſtiti juramenti gubernare, eo conſilio, vt hoc Regnum, quod in politicis negocijs reformatione maximè eget, in ſtatum feliciorem, quò omnes confuſiones, quæ in Rempub: irrepſerunt, aboleſcant, reſtituatur.

SI VERO REGIAE MAIESTATI QVAMPRImum in hoc Regnum venire, integrum non ſit, officioſè rogat ipſius Celſitudo, vt eius Maieſtas gubernandæ Reipub: rationes tales ineat, quibus Regni ſaluti & ſubditorum

Begärer förthenskuld aff H: K: M: broderligen och kärligen / Såsom och alle andre / som thenne H: F: N: des rättmätige Swar hörendes eller låsendes warde / wenligen och nådeligen / At the weele här om döme hwadh som rättwist ware kan / och H: F: N: icke förtenckte / At H: F: N: sitt rättmätige Swar / efter nödhtorfften haffuer så vthtryckeligen weelet förnimme läte / hwilket H: F: N: effter höggiffne orsaak icke haffuer kunnet gå förbij : Är dochlikwäl vthi then förhopning och tilförsicht til H: K: M: H: F: N: des kåre BroderSon / At H: K: M: sigh effter ett rätt betenckiende annorledes besinner / och här effter H: F: N: medh sådanne beskyllninger förskoner / Så och begiffuer sigh sielff hijt in j sitt Arffkonungerijke / och thet effter sin Eedh / lyffte och tilsägnelse regerer och föreståår / så at thette Konungerijke / som nw wäl godh Ordning behöffde / måtte komme vthi sitt ficke igen / och vthur thet olagh som thet haffuer warit vthi / och än är.

Ther och H: K: M: icke wore låhgligit / sielff personligen medh thet förste tilstädes komme / tå begärer H: F: N: At H: K: M: wille late så om Regeringen lage och beställe / som Fäderneslandet kunde ware nyttigt / och vndersåterne gagneligit och drägeligit. Ty effter H: F: N: förnimmer / at thet H: K: M: så högeligen emoot är / och til somstörste mißhagh / at H: F: N: haffuer sigh thenne mödesamme Regeringh vptagit / til hwilket doch H: F: N: sigh icke intrengdt haffuer / vthan är aff H: K: M: ther til bedin / och aff

rum vtilitati consulatur: Illustrissimum enim Principem non fugit, se in magnam inuidiam apud eius Maiestatem, falsis aduersariorum criminationibus, vocatum esse, quod molestissimam hanc Gubernationem & Rempublicam susceperit. Et quamuis Illustrissimus Princeps Reipub: suam operam non obtruderit, sed rogatu Regiæ Maiestatis ad eam administrandam accesserit, quod postea Regni Ordines vna mente comprobarunt, posteà iterum à discedente ex hoc Regno Regia Maiestate diuersis vicibus ipsius Celsitudo, vt Rempub: capesseret, rogata & ad hoc munus vocata sit, Tamen decreuit eius Celsitudo posthâc inuita Regia Maiestate Rempub: non administrare, sed consilio & arbitrio Senatorum & Ordinum Regni permittit, qua ratione illis, absente Regia Maiestate Respublica gubernanda videatur.

ET QVANDOQVIDEM MVLTA ET GRAVIA NEGOTIA HOC TEMPORE incidunt, quæ deliberanda & expedienda sunt, nisi Regno irrecuperabile damnum indè nasci debeat, vt sunt: Primum, Discordia & controuersiæ in Religione, quæ gliscunt indies: Deindè perfecta pacis compositio, cum magno Moscborum Duce: Item traditio arcis Kexholmensis, & sufficiens assecuratio pacis perpetuæ, cum eodem Duce: Postremò bellum & seditiones in Finlandia, in eius Ducatus

menige Rijkſens Ständer eenhelleligen ſamtyckt / Så och på åtſkillelige tijdher / ſedhan H: K: M: aff Rijket drogh / ther til kallet: Så wil H: F: N: emoot H: K: M: s willie / ſigh medh Regeringen här effter intet befatte / wthan ſtäller thet til Rijkſens Rådh och menige Rijkſens Ständer / huru them wthi H: K: M: s fråwaru ſynes Rijket ſkulle regeres och föreſtäes / hwilket H: F: N: tencker Ständerne medh thet förſte förſtå late / effter H: F: N: wthan theres wetſkap icke kan Regeringen wederſake / hwilken H: F: N: på theres eenhellige bön och begären wedertagit haffuer.

OCH EFTER THET / AT MÅNge Rijkſens högwichtige ährender nw äre förhanden / ſom beſtälles måſte / ſå frampt thette Rijket en obåtelig ſkade ther aff icke tage ſkal / Såſom är förnemmeligeſt om then twiſt och oenigheet j Religionen / hwilken dagheligen tilwäxer: Thernäſt een fulkombligh Förening medh Storfurſten wthi Ryßland: Sedhan Kexholms igenleffrering och nogſam förſäkring på then ewigwarende fridh: Och til thet ſidſte / thet krijgh och wproor / Landſens förderff och wndergång / ſom är begynt wthi Finland / ſampt andre flere merckelige Handlinger / ſom nw behöffdes berådſläes / öffuerwäges och betenckies / och ſedhan ſtälles wthi werck / til H: K: M: s och heele Rijkſens wälferd / och nw kunne warde förſummede egenom thette tilfälle ſom nw förhanden haffues / och Rijket här effter kommer wthi ſtörre oroo och fahre / än thet här til (ty werr) kommit är.

tatus perniciem & exitium exortæ, aliaq; negocia grauissima, quæ necessariò deliberanda & expendenda occurrunt, vt posteà in Regiæ Maiestatis & Regni vtilitatem perficiantur, quæ fortassis per hæc, quæ iam tractantur consilia, negligi possent, vndè in Regno multò maior quàm ante discordia existere posset.

QVAMOBREM IPSIVS CELSITVDO HOC *scripto, protestatur, se esse hac in re innocentem, & satis tempestiuè Regiam Maiestatem Regni Consiliarios & omnes Ordines, ea de re feciſſe certiores.*

ET SPERAT IPSIVS CELSITVDO ET *benignè petit, vt omnes boni, hoc justum eius Responsum & Protestationem in optimam partem accipiant. Quod superest, ipsius Celsitudo omnibus Regni Ordinibus, ciuibus & incolis, Ecclesiasticis pariter ac Politicis, pro vniuscuiusq; conditione, suam beneuolentiam & gratiam, benignè clementerq; defert.*

Therföre will H: F: N: här medh j thenne sin vndskyllning och rättmätige vrsecht haffue sigh förbehållit och protesteret/aldrig haffue giffuit ther orsaak til/ vthan j tijdh lätet H: K: M: och Rijkens Rådh och Menige Ständerne ther om weiterligit ware.

Och förseer H: F: N: sigh/ såsom och nådeligen begärer/ aff alle Ehrlige Swenske Män/ At the weele thenne H: F: N:des rättmätige Swar och Protestation, vthi then bäste meening och förstånd vptage/ Är elliest öffuerbödig H: K: M: all broderligh kärligh benägenheet/ och alle Menige Rijkens Ständer och Inbyggiere/ Andelige och Werldzlige/ hwar effter sitt Ständ och Condition, alt gott/nädigh befordring/ effter H: F: N:des förmögenheet/at bewijse/ &c.

Bibl. Jag.